

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Banská Bystrica

PROGRAM STAROSTLIVOSTI
CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIE ČERGOV
2016 - 2045

November 2015

1. Základné údaje

1.1 Kód územia: SKCHVU052

1.2 Príslušnosť k európskej sústave chránených území: Natura 2000

1.3. Kategória a názov územia

Príslušnosť k európskej sústave chránených území: Natura 2000
Kód územia: SKCHVU033
Kategória: Chránené vtáčie územie
Názov územia: Čergov

1.4. Platný právny predpis: Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR. č. 28/2011 Z.z. zo 1.2.2011, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Čergov, účinná od 15.1.2011.

1.5 Celková výmera územia a výmera podľa funkčných plôch

Celková rozloha CHVÚ Čergov stanovená vyhláškou je 35 849,71 ha. Spracovávaná výmera na základe vrstvy GIS ŠOPSR je 35 849,67 ha. Po zapracovaní CHVÚ do databáz C - registra katastra nehnuteľností (KN), na ktorom ŠOPSR pracuje, bude možné zosúladiť GIS vrstvu s parcelným stavom.

Tabuľka č.1: Výmera v členení podľa druhov pozemkov.

Kod pozemku	druh pozemku	výmera v ha	Zastúpenie v %
2	orná pôda	1025,14	2,86
5	záhrada	3,33	0,01
6	ovocný sad	13,79	0,04
7	TTP	6148,89	17,15
10	lesný pozemok	27684,66	77,22
11	vodná plocha	312,15	0,87
13	zastavaná plocha a nádvorie	199,94	0,56
14	ostatná plocha	461,77	1,29
Spolu		35849,67	100,00

Výmery sú spracované podľa stavu katastra nehnuteľností k 1.5.2015.

1.6. Súčasný stav predmetu ochrany

1.6.1. Prírodné pomery

Geografická poloha a vymedzenie územia

CHVU Čergov sa nachádza v severovýchodnej časti SR, v Prešovskom kraji, v okresoch Bardejov, Prešov, Sabinov a Stará Ľubovňa.

CHVU predstavuje územie pohoria Čergov v blízkosti štátnej hranice s Poľskom. Je situované cca 1 km severovýchodne od mesta Sabinov a cca 6 km juhovýchodne od mesta Bardejov, po obvode ho približne vymedzujú obce Šarišské Jastrabie, Kyjov, Kamenica, Ľutina, Drienica, Jakubovany, Bodovce, Malý Slivník, Závadka, Fričkovce, Hervartov, Richvald, Kružlov, Gerlachov, Lukov, Malcov, Lenartov, Dubné, Čirč. Z územia CHVU sú vyňaté zastavané územia obcí a rekreačných stredísk.

Časť severnej hranice je vedená štátnou cestou I/77 Stará Ľubovňa - Bardejov. Západne od CHVU vedie cesta č. I/68 Stará Ľubovňa – Prešov, z východu cesta 2. triedy Bardejov – Prešov. V súbehu s oboma cestami vedú v týchto smeroch aj regionálne železničné trate.

Klíma

Územie CHVU je súčasťou mierne chladného, veľmi vlhkého okrsku s teplotou v júli 12 – 16°C. Podľa údajov z najbližšej meteorologickej stanice Plaveč je priemerná ročná teplota 6,2°C, v území CHVU sa pohybuje v rozmedzí 4 - 6°C. Priemerný ročný úhrn zrážok 800 - 1200 mm v závislosti od stúpajúcej nadmorskej výšky. Počet dní so snehovou prikrývkou je 80 - 120, priemerná výška pokrývky je 15,7 cm (údaj z meteorologickej stanice Plaveč). Územie patrí k málo až mierne inverzným polohám, v najvyšších polohách zriedkavo inverzným. Prevláda severozápadné prúdenie vzduchu o rýchlosti 3 až 4 m/s (údaj z meteorologickej stanice Plaveč).

Geologické podmienky a formy reliéfu

V rámci regionálneho geologického členenia Slovenska (Vass, 1988) je CHVU súčasťou oblasti Flyšové pásmo, jednotky Čergovsko-beskydský flyš, podjednotky Krynický flyš.

Podložie územia CHVU tvorí krieda a paleogén vonkajších Karpát s prevahou pieskovcov, menej ílovcov; pieskovcov, mikrokonglomerátov; vápnitých ílovcov, siltovcov, pieskovcov.

V nadloží územia sa pomerne jednotne uplatňuje nečlenené predkvartérne podložie s nepravidelným pokryvom bližšie nerozlíšených svahovín a sutín.

V rámci geomorfologického členenia SR (Mazúr, Lukniš, 1986) patrí CHVU do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty, oblasti Východné Beskydy, celku Čergov. Juhovýchodný okraj CHVU zasahuje Podhŕno-magurská oblasť, celok Spišsko-šarišské medzihorie.

Geomorfologické pomery charakterizujú zlomovo-vrásové štruktúry flyšových pohorí, prevládajú pozitívne vysoko vyzdvihnuté blokové štruktúry s hornatinovým reliéfom, na severovýchode je vrchovina. Po obvode pohoria určujú morfologické pomery negatívne a prechodové vrásovo-blokové štruktúry a reliéf erózných brázd.

Nadmorská výška územia CHVU sa pohybuje od cca 400 m n. m. v juhovýchodnej časti v okolí Malého Slivníka po najvyšší bod pohoria Minčol (1157,2 m n.m.).

Z hľadiska výskytu geodynamických javov ide o pomerne stabilné územie, náchylnosť k svahovým poruchám sa udáva slabá. Svahové deformácie (stabilizované a potenciálne zosuvy) sa vyskytujú na úpätí a svahoch juhovýchodnej a severnej časti pohoria, najmä v okolí Hanigoviec, Lutiny, Jakovian, Lukova. Makroseizmická intenzita dosahuje nižšie hodnoty (5-6 °MSK-64).

Hydrologické pomery

CHVU spadá do stredohorskej oblasti so snehovo-dažďovým typom režimu odtoku a akumuláciou v mesiacoch november – február, vysokou vodnatosťou v marci až máji, maximom v apríli a minimom v období január – február a september – október.

Územie CHVU leží na rozvodnici úmoria Baltského mora (povodie Popradu) a Čierneho mora (povodie Topľe a Torysy). Severnú a východnú časť územia odvodňuje rieka Topľa, ktorá v území aj pramení na severnej strane Minčola a ďalej preteká východne od hraníc CHVU. Východné svahy odvodňujú pravostranné prítoky Tople. V juhovýchodnej časti pramení tok Ľutinky a ďalšie ľavostranné prítoky rieky Torysa, ktorá preteká západne od hraníc CHVU. Rieka Poprad odvodňuje len malú časť územia na severozápadných svahoch pohoria prostredníctvom ľavostranných prítokov. V území sa nenachádzajú prirodzené vodné plochy.

Prevažná časť územia CHVU patrí do hydrogeologického regiónu: Paleogén Čergova s určujúcim typom puklinovej priepustnosti. Hydrogeologické pomery charakterizuje prevažne mierna prietočnosť a hydrogeologická produktivita. Zvýšená geotermálna aktivita je viazaná na bradlové pásmo, ktoré leží na juhozápadnom okraji CHVU.

Pôdy

V rámci CHVU prevládajú kambizeme podzolové, sprievodné podzoly kambizemné a rankre; zo zvetralín kyslých hornín. Z hľadiska zrnitosti prevládajú pôdy piesčito-hlinité, lokálne hlinité bez skeletu.

Pôdy v území sú prevažne vlhké, so strednou, lokálne malou retenčnou schopnosťou a strednou priepustnosťou.

Flóra

Podľa fyto geografického členenia (Futák 1984) spadá územie CHVÚ Čergov do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu východobeskytskej flóry (*Beschidicum orientale*), okresu Spišské vrchy, podokres Čergov. Podľa fyto geografického vegetačného členenia (Atlas krajiny SR 2002) územie spadá do bukovej zóny, do flyšovej oblasti, okresov Ľubovnianska vrchovina, Čergov.

Územie predstavuje väčšinou bezlesé polia s ornou pôdou a intenzívnou rastlinnou výrobou. V menšej miere sú zastúpené trvalé trávne porasty, ktoré sú sústredené od rieky Ondava po ľavobrežnú ochrannú hrádzu toku Trnávka. Výrazným vegetačným a krajnotvorným prvkom sú vetrolamy tvorené prevažne topolmi. Len veľmi malú časť územia tvoria lesné porasty, ktoré tu tvoria nížinné dubové alebo topolové lesy, napr. Trebišovský park, Bisce, Čongov a lužné lesy v nive Ondavy.

Zabezpečenie prirodzených prírodných procesov v nížinnom dubovom lese bolo úžalom vyhlásenia Prírodnej rezervácie Bisce, kde rastú až 300 ročné duby, mohutné topole biele a v nížinných lesoch vzácné bresty väzové.

Fauna

Podľa zoogeografického členenia patrí územie CHVÚ Ondavská rovina do provincie stepí, panónskeho úseku (Atlas krajiny SR 2002).

Z hlodavcov môžeme spomenúť typických, ale nie početných obyvateľov lesov a ich okrajov ako je plch lieskový (*Muscardinus avellanarius*), plch lesný (*Dryomys nitedula*) alebo plch sivý (*Glis glis*), k nim sa pridružuje ďalší vzácny druh zo skupiny hmyzožravcov piskor vrchovský (*Sorex alpinus*). Z veľkých šeliem - medveďa hnedého (*Ursus arctos*), vlka dravého (*Canis lupus*) i vzácného rysa ostrovida (*Lynx lynx*) či mačku divú (*Felis silvestris*). K nim sa radia aj ďalšie mäsožravce hôr a podhoria ako je jazvec lesný (*Meles meles*), kuny (*Martes martes*, *Martes foina*), vzácné aj vydra riečna (*Lutra lutra*).

Vymedzenie a opis biotopov druhov

Hniezdnymi biotopmi **sovy dlhochvostej** sú predovšetkým zmiešané a listnaté pralesovité porasty. V blízkosti hniezdisk sa nachádzajú otvorené plochy (napr. lúky, čistiny), kde loví. Vo svete obýva boreálne a zmiešané lesy s príhľadnými močiarimi, čistinami a malými plochami. Často sa vyskytuje aj v blízkosti ľudských obydlií a v okolí pasienkov. Na južnej hranici svojho areálu (stredná Európa) je druh v horských oblastiach viazaný na listnaté lesy, najmä bučiny (*Fagus sylvatica*). Potravné biotopy zahŕňajú okraje lesov, skupinky stromov, v zime je častá aj v otvorenej krajine, vrátane parkov a príležitostne aj v okolí dedín (Holt et al. 2015). Na Slovensku obýva sova dlhochvostá listnaté a zmiešané lesy stredných a vyšších polôh, avšak šíri sa aj do nižších polôh. Hniezdi aj v čistých smrečinách. Na viacerých miestach Slovenska je limitujúcim faktorom nedostatok hniezdných možností (dutiny). Preto v mnohých oblastiach páry obsadzujú aj búdky ako jednu z mála príležitostí v hospodárskych lesoch (SOS/BirdLife 2013).

Hniezdnymi biotopmi **muchárika malého** sú zachovalé vysoké listnaté lesy, predovšetkým bukové a bukovo-jedľové porasty (SOS/BirdLife 2013). Vo svete hniezdi v lesných oblastiach, hlavne v zmiešaných opadavých lesoch, predovšetkým v bukových, menej v dubových lesoch. Na severe areálu sa vyskytuje v smrekových porastoch. Preferuje rozvoľnené vysoké stromy, s dostatkom podrastu a otvorenými zónami v lesnom zápoji. Uprednostňuje holiny, paseky a oblasti v blízkosti vody. Počas mimohniezdneho obdobia sa vyskytuje aj v hájoch, lesných monokultúrach, okrajoch, parkoch a záhradách s vysokými stromami. Počas ťahu bol registrovaný aj v kroví, na plantážach a v záhradách, často na vysokých stromoch, ale aj vo vysokom kroví v suchšej krajine a v saharských oázach (Taylor 2006). Na Slovensku patrí muchárik malý medzi druhy charakterizované ako indikátory zachovalosti prirodzených zmiešaných horských lesov. Obýva listnaté alebo zmiešané štruktúrne bohaté lesy vyššieho veku s dostatkom vhodných dutinových stromov. Preferuje najmä bukové lesy, ďalej hrabovo-bukové lesy, jedľo-bučiny a vyššie položené smrekovo-jedľovo-bukové porasty (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **muchárika bielokrkého** sú najmä listnaté, dubové a bukové lesy, menej zmiešané porasty, parky, staré sady s dostatkom dutín alebo búdok (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Uprednostňuje presvetlené lesy, lesné okraje, lužné lesy, otvorenú krajinu s roztrúsenými stromami, ako aj staré parky a aleje. Sekundárne sa vyskytuje aj v záhradách a sadoch. Vyžaduje staré stromy s dostatkom dutín, vysoko nad zemou. Preferuje opadavé listnaté lesy, vyskytuje sa v dubových, bukových, lipových a brezových lesoch. Na severe areálu je tiež v dubových a jaseňových lesoch s hustým podrastom liesky a hloha. V Rusku hniezdi v hrabových lesoch, občas sa vyskytuje

aj v borovicových porastoch. V porovnaní s muchárikom čiernohlavým (*Ficedula hypoleuca*) obsadzuje teplé, kontinentálnejšie prostredie (Taylor 2006). Na Slovensku hniezdi muchárik bielokrký v listnatých, menej zmiešaných lesoch s vyšším zastúpením listnatých stromov. Obýva staré pralesovité a prírode blízke porasty, napr. lužné lesy, bučiny, bukovo-jedľové a bukovo-smrekové porasty s dostatkom vhodných dutín na hniezdenie. Extrémne vysoké denzity dosahuje druh napr. v riedkych dubových lesoch so slabým podrastom a s dutinami (napr. pohorie Tríbeč). Hniezdi aj v prostredí mestských parkov a záhrad (napr. Zvolen) (Krištín a Kropil 2002).

Hniezdnymi biotopmi **jarabka hôrneho** sú ihličnaté, zmiešané a listnaté lesy v stredných a vo vyšších horských polohách (300–1850 m n.m.) s výskytom bobuľonosných krovín (Saniga 2002). Vo svete obýva najčastejšie zmiešané lesy, od nížin po horské oblasti (napr. v Alpách sa vyskytuje po 1600–1800 m n.m.). V Nórsku je druh viazaný na stredoveké zmiešané lesy s porastami smreka (*Picea abies*), borovice (*Pinus sylvestris*), brezy plstnatej (*Betula pubescens*), brezy previsnutej (*Betula pendula*) a na iné opadavé stromy (*Populus tremula*, *Alnus glutinosa*, *A. incana*, *Salix caprea*, *Sorbus aucuparia* a *Prunus padus*). V severo-východnej Číne uprednostňuje sekundárne porasty. Predpokladá sa, že druh sa nedokázal adaptovať na malé fragmenty pôvodných lesných porastov. Jariabok sa všeobecne vyhýba čistým ihličnatým porastom. Vyžaduje prítomnosť bohatého podrastu (do 2 m) a čistín, s porastami jelše, brezy, topoľa a liesky pozdĺž potokov, riek, v prechodných oblastiach (ekotóny) a na čistinách vzniknutým vďaka požiarom. Vyhýba sa úplne otvoreným priestranstvám. V švajčiarskych Alpách preferuje lesy s vysokým podielom jelše s bohatou vertikálnou štruktúrou (s množstvom vysokých porastov jarabiny vtácej, s hustým podrastom a lesnými okrajmi) (de Juana a Kirwan 2013). Optimálny hniezdny biotop na Slovensku predstavujú stanovišťa prírodných lesov v štádiu rozpadu, ako aj mozaika sekundárnych lesných porastov, kde sa striedajú všetky vekové stupne. Vyhovujú mu najmä zmiešané porasty o pestrej štruktúre, kde sa striedajú staršie porasty s čistinami a mladinami. Preferuje ťažko prístupné husté porasty s extenzívnym lesným hospodárením (svahy hôr, údolia lesných potokov, vlhkejšie miesta na kalamitiskách a húštiny na styku so starými podrastami a zarastené pasienky). Lesy obýva až po ich hornú hranicu a okrajovo zasahuje až do kosodreviny. Optimálne sú preň najmä stredné a vyššie polohy a lesné porasty v štádiu rozpadu. Druh preferuje aj hraničné línie medzi porastami so zárastom pionierskych drevín (lieska, breza, jelša, baza) (Saniga 2002; Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **penice jarabej** sú krovité porasty na južne exponovaných stráňach a rovinách v teplých nížinných a podhorských oblastiach (Krištín 2002). V Európe a Ázii druh obýva biotopy podobného charakteru. Obýva kroviny a krovinné formácie, od lesných okrajov, hustých trnitých krovín, čistín s hustým podrastom po mladé porasty plantáží, húštiny pri riekach, živé ploty pozdĺž ciest, pasienky, lúky, parky a sady (Aymí et al 2015). *Druh častejšie hniezdi v suchých oblastiach, vo vhodných porastoch môže byť aj v blízkosti vody.* Obsadzuje aj svetlé listnaté lesy a ihličnaté lesy s podrastom (Šťastný & Hudec 2011). Na zimoviskách v Afrike obýva suchú otvorenú krajinu s krovinami, kde dominujú akáciové porasty (*Acacia*) a porasty *Commiphora*; *vyskytuje sa aj v suchej savane* (Aymí et al. 2015). *Na Slovensku hniezdi v otvorenej krajine so skupinami alebo pásmi hustých trnitých krovín. Spravidla vyžaduje prítomnosť aspoň jednotlivých stromov alebo vyšších kríkov, ktoré využíva ako miesto pre spev* (Šťastný & Hudec 2011). *Obýva napr. strelnice v bývalých vojenských priestoroch (Lešť), mladé topoľové porasty v spoločenstve Asparago-Crataegetum (Podunajsko, Bohuš ex Krištín 2002) a agátové lesíky (Krištín 2002). Preferuje aj sekundárne biotopy, napr. zarastajúce výsypky, sady, pasienky s krovinami, okraje viníc a svetlých lesov.*

Hniezdnymi biotopmi **d'atľa bielochrbtého** sú bukové, jedľo-bukové, smrekovo-jedľovo-bukové a lokálne aj dubové lesy v nadmorských výškach od 330–1300 m n.m. Teritória sú predovšetkým v strmších svahoch s vyšším podielom mŕtveho dreva (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Preferuje vyspelé klimaxové, avšak rozvoľnené listnaté a zmiešané lesy s vysokým podielom mŕtveho dreva a padnutých kmeňov. Obýva najmä porasty staršie ako 80 rokov, umiestnené často v strmých svahoch alebo neďaleko vody. V prírodných lesoch východnej Európy hniezdi v bažinatých lesoch s jaseňom (*Fraxinus*), jelšou (*Alnus*), ďalej v lesných porastoch s dubom (*Quercus*) a hrabom (*Carpinus*). Príležitostne sa vyskytuje aj v ihličnatých lesoch. V strednej Európe a v Pyrenejách je typický v rozvoľnenejších, svetlých zmiešaných lesoch (buk-dub, buk, jedľa, javor, smrek a pod.). Na Peloponézskom poloostrove je úzko viazaný na vyspelé horské lesy s dominantnou jedľou gréckou (*Abies cephalonica*). Na Sibíry hniezdi d'ateľ bielochrbtý v listnatých lesoch s brezou (*Betula*), ďalej v zmiešaných svetlých ihličnatých lesoch a pozdĺž záplavových oblastí s porastami vrb (*Salix*). Japonské populácie d'atľa sú závislé na prírodných bukových lesoch (Winkler a Christie 2002). Na Slovensku je d'ateľ bielochrbtý typickým druhom starých listnatých a zmiešaných lesov v štádiu rozpadu s významným zastúpením buka. Zásadný význam má prítomnosť odumretých stromov, kde nachádza potravu a v ktorých si buduje aj hniezda (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **tesára čierneho** sú staré porasty listnatých, zmiešaných, ale aj ihličnatých lesov rozsiahlejšieho charakteru (Kropil 2002). Vo svete obýva všetky typy klimaxových lesných porastov, vrátane lesných okrajov, vyhýba sa však veľmi hustým lesom. V Škandinávií a na Sibíry uprednostňuje smrekovo-borovicové lesy s prímесou smrekovca, ďalej obýva aj brezové, topoľové a jelšové porasty. V Poľsku hniezdi vo všetkých typoch prírodných lesných porastov. V Japonsku obýva boreálne zmiešané alebo ihličnaté lesy do 1000 m n.m, zriedka sa vyskytuje v nížinách. Vyžaduje staré práchnivé stromy a pne pre vyhľadávanie potravy a vhodné stromy pre tesanie dutín. Mimo obdobia hniezdenia sa vyskytuje aj v otvorenej krajine, lesných čistinách a na okrajoch miest (Winkler a Christie 2002). Na Slovensku hniezdi od nížin po hornú hranicu lesa. Na nížinách druh preferuje lužné lesy (mäkký a tvrdý luh), v stredných polohách bukové porasty a vo vyšších polohách horské zmiešané a smrekové lesy.

Hniezdnymi biotopmi **chrapkáča poľného** sú hlavne lúky, predovšetkým extenzívne a nepravidelne obrábané, tiež dlhodobó nekosené lúky, s bylinným porastom vyšším ako 20 cm, ktorý poskytuje úkryt (Demko 2001, Hudec a Šťastný 2005). V Európe a Ázii hniezdi v suchších až vlhkých lúkach a pasienkoch, vrátane horských lúk a okrajov mokradí. Vyhýba sa príliš zaplaveným mokradiam, stojatej vode a otvorenej krajine so skalami, štrkom a pieskom. Mimo hniezdenia obýva aj agroceenózy (obilné polia, okopaniny a krmoviny). Počas zimovania sa zdržuje v trávnatých oblastiach, napr. v savanách, často aj v oblastiach spálených v období sucha (Afrika) (Taylor a de Juana 2014). Na Slovensku pôvodne hniezdil v extenzívne využívaných podmáčaných lúkach ovplyvnených prirodzeným režimom riek (v súčasnosti niva rieky Morava, Latorica, Ipeľ). V horských a podhorských oblastiach sú hniezdné biotopy druhu najmä extenzívne využívané prirodzené lúky aj bez vplyvu vodného režimu (Demko 2001). Ďalšími charakteristickými biotopmi sú oblasti pravidelne nevyužívané ľudskou činnosťou (napr. okraje mokradí, ruderalne biotopy – rumoviská a skládky organického materiálu). Osobitný typ biotopu predstavujú opustené poľnohospodárske pozemky – napr. úhory, kde sa nevykonáva žiadna činnosť (Demko 2001).

Hniezdnymi biotopmi **žltný sivej** sú staré listnaté, zmiešané, menej ihličnaté lesy s dostupnými

trávnatými biotopmi, kde vyhľadáva kolónie mravcov (SOS/BirdLife 2013). V Európe a Ázii preferuje druh rozvoľnenejšie lesné porasty v otvorenej krajine, napr. lužné lesy, parky, záhrady a sady. Spravidla sa vyskytuje v listnatých lesoch, avšak lokálne obýva aj borovicovo-dubové lesy (*Pinus-Quercus*), alebo rozvoľnené horské ihličnaté lesy so smrekovcom (*Larix*). V Európe sa hniezdne biotopy čiastočne prekrývajú s biotopmi žlty zelenej (*Picus viridis*), avšak žltá preferuje viac lesný interiér. Vyhýba sa čistým ihličnatým porastom tajgového charakteru (napr. v strednej Sibíri), preferuje viac listnaté lesy (Winkler a Christie 2015). Na Slovensku obýva žltá sivá listnaté lesy, napr. bučiny, lužné lesy a staré brehové porasty pozdĺž vodných tokov, cintoríny, stromoradia, parky v intravilánoch obcí a miest, ale aj skupiny stromov a solitéry v otvorenej krajine (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **kuvička vrabčieho** sú pohoria s prevahou ihličnatých lesov (najmä smrek, jedľa, menej borovica), pričom vysoké denzity dosahuje najmä v starých smrekových, jedľovo-bukových a jedľových porastoch (Pačenovský 2002). Vo svete obýva podobné biotopy. Preferuje ihličnaté a zmiešané lesy tajgového a montánneho typu, po hornú hranicu lesa. Všeobecne sa vyskytuje hlavne vo vnútri lesa zloženého z ihličnanov s prímiesou buka, topoľa, brezy a iných listnatých stromov. Vyžaduje prístup k čistinám, vresoviskám, lúkam alebo k lavínovým splazom (Holt et al. 1999). Na Slovensku obýva všetky typy lesov od menších len niekoľko desiatok ha veľkých hájov až po rozsiahle lesné komplexy. Preferuje predovšetkým rôznoveké porasty vysokej diverzity nad 50 rokov s dostatkom dutín (najmä po dŕaťoch), ktoré využíva na hniezdenie a niekedy aj na ukrývanie potravy. Dôležité sú niektoré štruktúrne komponenty habitatu, ako napr. otvorené plochy (lúky, svetliny), výskyt hustých ihličnatých mladín a košatých smrekov či jedlí (pre denný úkryt), ako aj prítomnosť vody v teritóriu. V mimohniezdnom období je pozorovaný aj na okrajoch intravilánov obcí a mimo les v brehových porastoch vodných tokov (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **dubníka trojprstého** sú staršie ihličnaté lesy s dostatkom mŕtvych alebo odumierajúcich stromov (najmä smrek) (Pačenovský 2002). Vo svete obýva klimaxové boreálne a horské zmiešané ihličnaté lesy. V severnej Európe sú typickým hniezdnymi biotopmi smrekovo-jedľové lesy. Vo východnej Európe obýva aj vlhkejšie časti prírodných lesov, vrátane porastov jaseňa a jelše (*Fraxinus-Alnus*) a dubovo-hrabové (*Quercus-Carpinus*) porasty. V sibírskej tajge hniezdi v smrekovcových lesoch (*Larix*). Populácie v nearktiskej oblasti hniezdia v podobných biotopoch, so všeobecnou preferenciou smrekových lesov. V západnej časti areálu hniezdi v lesoch s jedľou alebo borovicou stočenou (*Pinus contorta*). V juho-západnej Kanade hniezdi v starých porastoch duglasky (*Pseudotsuga*). Častý je aj vo vlhkých oblastiach severo-východnej Ameriky. Všeobecne preferuje husté tienisté lesy s významným podielom mŕtveho dreva alebo starých stromov napadnutých drevokazným hmyzom, vrátane spálených lesov. Lokálne hojný aj v kalamitných oblastiach a v poškodených porastoch (emisie, drevokazný hmyz) (Winkler a Christie 2002a). Na Slovensku sa vyskytuje v lesných pásmach väčšiny pohorí v nadmorských výškach od 400–1800 m n.m (Pačenovský 2002). Ako typický tajgový druh je silne závislý na rozšírení ihličnatých stromov, najmä smreka a menej jedle. Z tohto dôvodu obýva všetky typy starších lesov, prirodzené i umelé, kde sa nachádza prevaha ihličnanov s dostatkom mŕtvych a odumierajúcich stromov. Nadmorská výška primárne nie je dôležitá, ale sekundárne ovplyvňuje podiel smreka v lesoch. Keďže jeho dominantnou potravou je podkôrny hmyz viazaný na smrek, je silne závislý od rozsahu poškodených stromov v porastoch. Je charakteristické, na vhodných miestach s dostatkom mŕtvych stromov sa vyskytuje bežne v zrovnateľnej denzite ako dŕateľ veľký (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **pôtika kapcavého** sú horské ihličnaté a zmiešané lesy. Vo svete obýva boreálne, subalpínske a zmiešané lesy (SOS/BirdLife 2013). V Európe hniezdi v horských borovicových (*Pinus*), borovicovo-smrekových (*Picea*) a brezových (*Betula*) lesoch, v starých porastoch s bukom (*Fagus*) a vo vyspelých ihličnatých lesoch. V severnej Amerike hniezdi v smrekových (*Picea mariana*, *P. glauca*), topoľových (*Populus*), brezových a jedľových (*Abies balsamea*) lesoch. Vyskytuje sa aj v starých topoľových a zmiešaných lesných porastoch, ďalej v subalpínskych lesoch s jedľou plsnatoplodou (*Abies lasiocarpa*) a smrekom engelmannovým (*Picea engelmanni*). Na jar sa druh presúva aj do otvorenejšej krajiny (orná pôda, rúbaniská, lesné okraje). Na týchto miestach sa počas topenia snehu vyskytujú vyššie denzity malých zemných cicavcov ako v lesoch (Holt et al. 1999). Hniezdny biotop druhu na Slovensku tvoria ihličnaté a zmiešané lesy, najmä smrekové, menej jedľovo-bukové na rovinách i v horách, obvykle vo väčších lesných komplexoch. Dôležitým faktorom pri hniezdení druhu je prítomnosť dutín v teritóriu, hniezdne dutiny sú často vytesané dätľom čiernym v bukoch, jedliach, zriedkavejšie boroviciach a v smrekoch. Druh vzácnne obsadzuje aj vhodné hniezdne búdky (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **lelka lesného** sú riedke lesy, okraje hustejších krovinných oblastí alebo stepné oblasti. Vyhýba sa lokalitám bez stromového alebo krovinného pokryvu, poľnohospodárskej krajine, vysokým polohám a tundre (Danko 2002). Vo svete obýva hlavne suchú otvorenú krajinu, napr. nížinné vresoviská s roztrúsenými stromami, lesy a kroviny (najmä paseky, čistiny a okraje lesov), rúbaniská a mladiny. Vyskytuje sa tiež v otvorenej kriedovej krajine (Anglicko), v okolí priemyselných skládok odpadu, v lesostepiach, na riedko porastených kamenitých stráňach, v dubových krovinnách, na kamenitých a piesočnatých dunách, v polopúštiach a púštiach. Vyhýba sa oblastiam v urbárnej krajine, pohoriam, nížinám bez stromov, hustým interiérom lesov, vyspelým monokultúram a vysokým lúčnym porastom. Potravné biotopy zahŕňajú aj menej typické oblasti, napr. záhrady, poľnohospodársku pôdu, okolie trstinových porastov a mokradí (Cleere a Christie 2013). Na Slovensku hniezdi v rozvoľnených lesoch (najmä v borovicových porastoch) s výskytom rúbanísk, lesných okrajov a teplých strání s porastom krovísk a solitérných stromov. Ďalej preferuje aj mozaikovitú lúky a pasienky s krovinnami, často s výskytom borievky (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **orla krikľavého** sú lesné komplexy prestúpené širokými údoliami s priľahlými lúkami a poliami (Hudec a Šťastný 2005). V Európe hniezdi v podobných biotopoch. Vyskytuje sa v otvorených lesoch (listnatých, ihličnatých aj zmiešaných) a v blízkosti lesných okrajov. Preferuje zalesnené riečne údolia a lesy s priľahlými lúkami a poliami. Je menej závislý na rašeliniskách alebo mokradiach ako orol hrubozobý. Orol krikľavý sa viac prispôbil kultúrnej krajine (Meyburg et al. 2014). Na Slovensku sú hniezdnymi biotopmi druhu nízke až stredne vysoké zalesnené pohoria s rozsiahlymi lúkami, pasienkami a poliami ako loviskami v blízkosti. Kým druh a typ lesa nie je až taký dôležitý, väčší význam má charakter lovísk. V tomto smere sú dôležité podmáčané lúky, pasienky a nízkostebelnaté mokrade. Vyhýba sa rozsiahlym lesom bez otvorených priestranstiev, vysokohorským oblastiam, ako aj krajine bez lesov alebo trvalých trávnych porastov. Optimálnym prostredím je mozaika lesov, lúk a pasienkov alebo okraje súvislejších lesov, susediacich s poliami (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **rybárika riečneho** sú oblasti s kolmými hlinitými alebo piesčitými stenami (vyhrabávanie nôr) a čistými stojatými alebo tečúcimi vodami s dostatkom potravy (rybky) (Karaska a Slobodník 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru; napr. stojaté alebo pomaly tečúce rieky s dostatkom vhodnej potravy (malé ryby) a brehmi pre vyhrabávanie nôr. V tropických oblastiach je aj v dolných tokoch riek, často s husto porastenými brehmi, v mangrovových porastoch, vlhkých pasienkoch a veľkých záhradách. Hniezdna nora môže byť umiestnená aj 250 m od loviska (rieka) (Woodall 2001). Na väčšine

územia Slovenska druh hniezdi pri pomaly tečúcich vodách s dostatkom kolmých brehov od najnižších polôh až po 800 m n.m. Menej často hniezdi na stojatých vodných plochách – napr. na rybníkoch, štrkoviskách, pieskovniach a rybníčných sústavách. Zimuje pri nezamrzajúcich častiach vodných tokov (napr. pod priehradami) (Hudec a Šťastný 2005).

Hniezdnymi biotopmi **včelára lesného** sú hlavne teplejšie oblasti listnatých lesov (hrabiny, dubiny, bučiny) v susedstve s lúkami a pasienkami so zastúpením rozptýlenej zelene, kde je dostatok jeho potravy - blanokrídleho hmyzu (Karaska a Danko 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru, preferuje najmä listnaté lesy, avšak vyskytuje sa aj v zmiešaných porastoch. V niektorých oblastiach svojho areálu hniezdi aj v ihličnatých lesoch (napr. Škandinávia, Veľká Británia). Obsadzuje aj rôzne biotopy v otvorenej alebo zalesnenej krajine, vrátane vresovísk a oblastí v poľnohospodárskej krajine. Predpokladá sa, že na hniezdenie vyžaduje nerušené miesta. V Afrike zimuje v sekundárnych lesných porastoch a iných husto zalesnených oblastiach (Orta et al. 2013). Hniezdnym prostredím na Slovensku sú lesy od luhov pri Latorici, Dunaji a Morave až po zmiešané a ihličnaté lesy centrálnej časti Západných Karpát. Obýva všetky lesnaté oblasti s príhľou mozaikovou krajinou do približne 900–1000 m n.m. Vzhľadom na potravnú špecializáciu na blanokrídly hmyz mu najviac vyhovujú teplejšie a suchšie južné svahy. Optimálnym prostredím sú lesnaté nízke až stredne vysoké oblasti Karpát na okraji nížin. Preferuje viacetážové zmiešané porasty. Neobýva bezlesé oblasti a zriedkavý je aj v územiach s intenzívnou poľnohospodárskou výrobou s prevahou ornej pôdy (Karaska a Danko 2002, Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **bociana čierneho** sú lesy všetkých typov, prirodzené aj umelé. Podmienkou je prítomnosť aspoň malého množstva starých stromov s vhodným habitatom pre umiestnenie hniezda (Karaska 2002). Vo svete obýva nerušené oblasti lesných porastov v blízkosti potokov, mokradí, vodných plôch a brehov riek, kde hľadá potravu. Vyhýba sa veľkým vodným plochám a súvislým lesným porastom. Hniezdi mimo intravilánov obcí a miest. Vtáky v subsaharskej Afrike a na Iberskom poloostrove preferujú skalnaté biotopy s riečnymi korytami. Na Iberskom poloostrove sú významnými biotopmi napájadlá dobytká, ktoré sú umiestnené ďalej od ciest, s veľkou vodnou hladinou, hlbšou vodou a s vysokou diverzitou vodných živočíchov. Zimujúce a migrujúce vtáky sa vyskytujú aj na mokradiach v otvorenej krajine a na ryžových poliach (Elliott et al. 2014). Na Slovensku hniezdi na celom území od 100 m n.m vo Východoslovenskej nížine po 1000 m n.m v Oravských Beskydách a Tatrách. Preferuje najmä enklávy starých porastov obvykle vo väčších lesných komplexoch (Karaska 2002). Hniezdo je umiestnené najčastejšie na starých stromoch, zvyčajne na spodných vetvách ďalej od kmeňa (listnaté stromy) alebo na bočných vetvách tesne pri kmeni (ihličnaté stromy) (Hudec et al 1994). Okrem hniezd na starých stromoch boli hniezda zistené aj v páse topoľov v poľnohospodárskej krajine (Rác in litt, Podunajská rovina), na skalách v lesnom prostredí (napr. Nízke Tatry, Muráňska planina, Malá Fatra) a na poľovníckych posedoch (Karaska ex Karaska 2002; Štollmann ex Karaska 2002, Podbeskydská vrchovina).

Hniezdnymi biotopmi **tetrova hoľniaka** sú otvorené priestranstvá s rozptýlenými stromami a krovinami, predovšetkým s brezou nad 600 m n.m. (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva variabilnú škálu biotopov, najmä prechodné oblasti medzi lesom a otvoreným priestranstvom, napr. stepi, vresoviská, mokrade a rašeliniská. V severnej Európe preferuje opadavé alebo zmiešané lesy pred ihličnatými porastami, častejší je v mladinách ako v starších hustejších porastoch. V južnejších pohoriach, napr. Alpách okupuje aj stredne husté lesy zložené zo smreka, jedle alebo smrekovca. Vo viacerých oblastiach výskytu preferuje brezové porasty

(*Betula pubescens*, *B. verrucosa*). Optimálny hniezdny biotop pozostáva zvyčajne z vysokej diverzity bylinného podrastu (de Juana a Boesman 2013). Na Slovensku je typickým hniezdnym prostredím tetřova hoľniaka podmáčaná riedko zarastená krajina s rozptýlenou zeleňou (breza, borovica, smrek), často s rašeliniskami a dostatkom bobuľonosných kríkov, najmä čučoriedok a brusníc. Obýva tiež extenzívne využívané horské pasienky so zarastenými okrajmi. Vyskytuje sa ja na subalpínskych a alpínskych lúkach s kosodrevinou a rozptýlenými smrekmi nad hornou hranicou lesa (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **orla skalného** sú vyššie položené lesnaté oblasti v montánnom a subalpínskom pásme s priľahlými poliami a pasienkami v horských kotlinách (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva širokú škálu otvorených biotopov, zvyčajne mimo ľudských sídel, napr. pohoria, kotliny a stepnú krajinu. Lokálne sa vyskytuje aj v okolí mokradí, preferuje nízku alebo redšiu vegetáciu pred husto zalesnenými územiami. Rozšírený je od púští po okraje tundry, od hladiny mora až po vysoké pohoria. Častý je aj v alpínskom pásme, najmä v lete. Na hniezdenie využíva nedostupné, málo urbanizované priestory, napr. skalné steny a stromy v starých redších lesných porastoch. Na odpočinok a nocľah využíva najmä suché stromy v blízkosti hniezda. V suchých oblastiach v Idaho (USA) preferuje druh ako hniezdny biotop oblasti porastené palinou (*Artemisia*). V takomto biotope sa zdržujú vysoké počty zajaca kalifornského (*Lepus californicus*), hlavnej potravy orla skalného v tejto oblasti (Orta et al. 2015). Na Slovensku sú typickým prostredím orla skalného vysoké zalesnené skalnaté pohoria s rozsiahlymi lúkami, pasienkami a poliami ako loviskami v blízkosti. Vyhovujú mu aj väčšie lesné komplexy s extenzívne využívanou poľnohospodárskou krajinou bez skalného prostredia. Druh a typ lesa nie je až taký dôležitý, ale v prípade stromových hniezd vyžaduje aspoň menšie enklávy starých porastov s mohutnými stromami, najčastejšie jedľami (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **muchára sivého** sú listnaté a parkové porasty, osobitne ich okraje, aleje, záhrady a sady (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva všetky typy riedkych lesných porastov alebo zalesnené oblasti s vyvýšenými miestami (konáre), ktoré poskytujú výhľad. Hniezdne biotopy zahŕňajú rôzne typy rozvoľnených presvetlených porastov, od starších stromov po mladiny až kroviny. Dobré sa prispôbil aj urbanizovanej krajine, kde obsadzuje záhrady, parky, sady a iné človekom vytvorené prostredie. Obýva listnaté aj ihličnaté porasty, vyskytuje sa tiež v lesných okrajoch, čistinách, spálených porastoch, brehových porastoch pozdĺž potokov, riek a v okolí stojatých vôd. V afrických zimoviských sa vyskytuje v podobných biotopoch, napr. v opadavých alebo vždyzelených listnatých lesoch, vrátane porastov miombo, mapane a akáciových saván. Rovnako častý je aj v sekundárnych biotopoch, akými sú zarastajúce pasienky, plantáže, sady, záhrady, parky a trnité kroviny (Taylor 2006). Na Slovensku hniezdi muchár sivý vo všetkých typoch lesov, s preferenciou redších listnatých, prípadne zmiešaných porastov. Obýva aj parkovitou krajinu so starými stromami a s dutinami, napr. brehové porasty a vysokú zeleň v intravilánoch (cintoríny, parky). Vyhýba sa nelesnej krajine a horským polohám nad hornou hranicou lesa. Vzácný je v horských smrečinách (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **přhľaviara čiernohlavého** sú suchšie travinné porasty, často s podielom voľných plôch alebo riedkou vegetáciou a s rozptýlenými krovinami. Ďalej hniezdi aj v rôznych typoch sekundárnych biotopov (ruderálne plochy, strelnice, skládky, tankodromy) (Šťastný a Hudec 2011). Vo svete obýva podobné oblasti v otvorenej krajine. V Európe preferuje otvorenú krajinu s rôznou výškou krovín alebo umelé biotopy, akými sú kamenné múry, ploty a vedenia. Častý je aj v oblastiach so zvlňeným terénom a bylinným

porastom rôznej výšky (vysokohorské planiny, vresoviská, zatrávenené časti pohorí, suché roviny, krovité pasienky, vždzelené kroviny) (Collar 2005). Podobné biotopy obýva druh aj na Slovensku. Jeho typickým prostredím je trávnatá bezlesá krajina s rozptýlenou drevinnou vegetáciou a s vysokými bylinami. Obvykle sa vyskytuje na suchých teplých, na juh orientovaných stanovištiach; napr. železničné násypy, skládky odpadov, väčšie staveniská s riedkou vegetáciou často s obnaženou pôdou, zaburinené areály poľnohospodárskych družstiev, ruderalizované stanovišťa s vysokými bylinami, často býva aj v priekopách pozdĺž ciest, v medzihrádzových priestoroch a nivách riek. Ojedinele sa vyskytuje aj na okrajoch rašelinísk a zamokrených lúkach s vysokými bylinami (Krištín 2002c, Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **krutohlava hnedého** sú staré rozvoľnené listnaté lesy a okraje lesných porastov, porasty rozptýlenej stromovitej vegetácie v otvorenej krajine, brehové porasty, poľné lesíky, väčšie sady a háje (Pavlík 2002a). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Vyskytuje sa od rozvoľnených lesov, čistín, lesov s nízkym podrastom po krovité a opustené pasienky s roztrúsenými stromami. Obýva najmä slnečné a suchšie oblasti, vyhýba sa mokrej vegetácií a vyšším pohoriam. Hniezdi aj v rozvoľnených brehových porastoch, v presvetlenejších častiach hustejších zmiešaných alebo opadavých lesov a v lesných okrajoch. Obýva aj mladiny, aleje, plantáže, sady a väčšie záhrady. Lokálne sa vyskytuje aj v čistých porastoch borovice alebo smrekovca. Mimo obdobia hniezdzenia obýva aj rozvoľnené suché lesy, krovité pasienky a záhrady. V južnej Ázii je typický v krovinách, húštinách a v poľnohospodárskej krajine. V južnej Európe prezimuje často v pobrežných mokradiach a v macchiách (Winkler et al. 2015). Na Slovensku hniezdi krutohlav hnedý v otvorenej krajine so skupinami stromov, lesíkmi a alejami, v nie príliš hustých listnatých a zmiešaných lesoch, ojedinele v borovicových a smrekovo-borovicových lesoch. Podmienkou hniezdného výskytu je dostatok stromových dutín a prítomnosť plôch bez vegetácie alebo s nízkou trávnatou vegetáciou a s dostatkom mravenísk (Pavlík 2002a, Hudec a Šťastný 2005).

Hniezdnymi biotopmi **žltochvosta hôrneho** sú staré riedke lesné porasty, intravilány obcí a miest s vysokou stromovou vegetáciou; napr. záhrady, parky, sady a cintoríny (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Preferuje riedke presvetlené lesy, vrátane starých parkov a parkových záhrad, lesných čistín a ich okrajov, s nízkym krovinným a bylinným podrastom. V severnej Európe obýva subarktické horské brezové porasty a borovicové lesy. V strednej a južnej Európe hniezdi v listnatých lesoch, avšak obýva aj prechodné biotopy, akými sú vresoviská, oblasti s roztrúsenými staršími stromami a hlavovými vrúbami pozdĺž potokov a priekop. Ďalej sa vyskytuje aj v otvorenej kopcovitej krajine so starými kamennými múrmi a budovami. V Rusku preferuje všeobecne listnaté a zmiešané lesy, menej borovicové porasty. V severnej Afrike hniezdi v starých dubových porastoch a ihličnatých lesoch. Zimuje v semi-aridných oblastiach, najmä v krovitých stepiach, riedkej suchej stromovej vegetácií, v akáciových porastoch pozdĺž riek a v záhradách (Collar a Christie 2013). Na Slovensku obýva žltochvost hôrny vysokú stromovú zeleň v obciach a mestách, parky, cintoríny, ale aj samoty so solitérmi, kalamitiská s jednotlivými stromami, rôzne staré riedke lesy, ako sú rašeliniskové borové lesy Oravskej kotliny, či staré smrečiny na hornej hranici lesa, hájovne a samoty na lesných čistinách (Karaska a Cichocki 2014). Vo vyšších pohoriach obsadzuje najmä hrebeňové partie pohorí s polámanými a vyschnutými listnatými stromami. Najvyššie hustoty dosahuje v presvetlených porastoch, kde podrast chýba alebo je len minimálny. V nižších polohách takéto podmienky spĺňajú napr. lužné lesy, optimálne so zachovalým vodným režimom, ktorý bráni rastu vysokého podrastu vegetácie (napr. žihľavy), ďalej dubové prírodné lesy bez podrastu (napr. pohorie Tríbeč) a rozvoľnené borovicové lesy s prímiesou duba alebo agátu

v Záhorskej nížine (napr. vojenské priestory) (Kropil 2002).

Pôvodnými biotopmi **prepelice poľnej** sú stepi a lesostepi. V súčasnosti sú hniezdnyimi biotopmi druhu najmä oblasti v otvorenej poľnohospodárskej krajine, napr. obilné polia, krmoviny, menej okopaniny, lúky a pasienky (Demko 2002). Vo svete obýva najmä otvorenú kultúrnu krajinu, roviny alebo miesta s mierne zvlňeným povrchom. Podmienkou hniezdenia je prítomnosť hustej vegetácie, ktorá však nie je vyššia ako 1 m. V severo-východnej Tanzánii sa vyskytuje aj v menej narušených pasienkoch. Vyhýba sa holej pôde (McGowan et al. 2013). V podmienkach Slovenska hniezdi prepelica poľná najmä v agroceenózach. Vyskytuje sa napr. v obilných a repkových poliach, kde obzvlášť preferuje miesta s podrastom tráv, burín alebo krmovín. Najpočetnejšia je na lúkach, ktorými vystupuje až do horských polôh (napr. Hruštínska hoľa, cca 1100 m n. m., Kubínska hoľa, cca 1300 m n. m.). Zriedkavejšie ju možno zastihnúť aj v suchších častiach slatinných rašelinísk, vo väčších ruderaloch. Uprednostňuje otvorenejšiu krajinu. Menším plochám v lesoch sa vyhýba. Na druhej strane bola zastihnutá aj na rozľahlejších rúbaniach v rannom štádiu zarastania. Ďalej obsadzuje aj zaplavované a suché lúky, neobrábané trávnaté plochy (úhory), okraje mokradí a letiská. Počas migrácie sa vyskytuje aj v mestách; často ju možno počuť ozývať sa zo striech domov (Demko 2002; Hudec a Šťastný 2005; Karaska a Cichocki 2014).

1.6.2. Stručný popis predmetu ochrany

Predmetom ochrany Chráneného vtáčieho územia Čergov je zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu a zabezpečenie ich prežitia a rozmnožovania druhov vtákov európskeho významu sovy dlhochvostej (*Strix uralensis*), muchárika bieločrkej (*Ficedula albicollis*), muchárika malého (*Ficedula parva*), jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*), d'atľa bieločrkej (*Dendrocopos leucotos*), tesára čierneho (*Dryocopus martius*), chrapkáč poľný (*Crex crex*), žlny sivej (*Picus canus*), kuvička vrbčieho (*Glaucidium passerinum*), d'ubníka trojprstého (*Picoides tridactylus*), p'otika kapcavého (*Aegolius funereus*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), orol krikl'avý (*Aquila pomarina*), eybárik riečny (*Alcedo atthis*), včelára lesného (*Pernis apivorus*), bociana čierneho (*Ciconia nigra*), tetraova hoľniaka (*Tetrao tetrix*), orla skalného (*Aquila chrysaetos*), muchára sivého (*Muscicapa striata*), p'hl'aviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*), krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*), žltouchvosta hôrneho (*Phoenicurus phoenicurus*) a prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*).

1.6.3. Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorit ochrany

Pri zhodnotení stavu predmetu ochrany sa vychádzalo z hodnotenia priaznivého stavu druhov, ktoré sú predmetmi ochrany v jednotlivých CHVÚ na základe dát z monitoringu z rokov 2010-2012. Pre potreby hodnotenia stavu druhu je potrebné zohľadniť nielen stav populácie, ale aj biotopov a ohrození, preto sa pri hodnotení kritériá populácie, biotopov a ohrození uvádzajú v programe starostlivosti v celom rozsahu. Pre zhodnotenie naplňania programu starostlivosti bude potrebné merať zmeny stavu druhov tými istými kritériami ako bol hodnotený ich stav v roku 2010-2012. Len takéto meranie stavu zabezpečí porovnateľné vyhodnotenie stavu pri neskoršom hodnotení. Z tohto dôvodu je nižšie uvedená pre každý predmet ochrany celá tabuľka hodnotenia priaznivého stavu v kapitole 1.6.3.1.

Stručné, súhrnné, celkové zhodnotenie stavu predmetov ochrany je uvedené v kapitole 1.6.3.2. a stanovenie cieľových stavov druhov je uvedené v kapitole 1.6.3.3. a osobitných záujmov u dotknutých druhov v kapitole 1.6.3.4.

1.6.3.1. Súčasný stav druhu

1.6.3.1.1. Definovanie priaznivého stavu sovy dlhochvostej (Strix uralensis) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia sov dlhochvostých na 60-80 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 70 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.2. Definovanie priaznivého stavu muchárika bielokrkého (Ficedula albicollis) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia muchárikov bielokrkých na 2000-3200 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 2800 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.3. Definovanie priaznivého stavu muchárika malého (Ficedula parva) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia muchárikov malých na 800-1200 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 800 párov, populácia je stabilná až mierne stúpajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.4. Definovanie priaznivého stavu jariabka hôrneho (Bonasa bonasia) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia jariabkov hôrných na 250 - 400 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 400 párov, populácia je mierne klesajúca až stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.5. Definovanie priaznivého stavu penice jarabej (Sylvia nisoria) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia peníc jarabých na 150 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 150 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.6. *Definovanie priaznivého stavu d'atľa bielochrbtého (Dendrocopos leucotos) v Chránenom vtáčom území Čergov*

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia d'atľov bielochrbtých na 100 - 140 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 120 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.7. *Definovanie priaznivého stavu tesára čierneho (Dryocopus martius) v Chránenom vtáčom území Čergov*

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia tesárov čiernych na 100 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 100 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.8. *Definovanie priaznivého stavu chrapkáča poľného (Crex crex) v Chránenom vtáčom území Čergov*

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia chrapkáčov poľných na 40 - 70 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 90 párov, populácia je klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza už v horšom tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, stav biotopov je ale v lepšom stave B, teda opäť v priemernom priaznivom.

1.6.3.1.9. *Definovanie priaznivého stavu žlny sivej (Picus canus) v Chránenom vtáčom území Čergov*

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia žln sivých na 80 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 80 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.10. *Definovanie priaznivého stavu kivička vrabčieho (Glaucidium passerinum) v Chránenom vtáčom území Čergov*

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia kivičkov vrabčích na 45 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 45 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.11. *Definovanie priaznivého stavu d'ubníka trojprstého (Picoides tridactylus) v Chránenom vtáčom území Čergov*

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia d'ubníkov trojprstých na 30 - 50 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 40 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.12. Definovanie priaznivého stavu pôtika kapcavého (Aegolius funereus) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia pôtikov kapcavých na 30 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 30 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.13. Definovanie priaznivého stavu lelka lesného (Caprimulgus europaeus) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia lelkov lesných na 30 - 50 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 25 párov, populácia je stúpajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, teda v dobrom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

1.6.3.1.14. Definovanie priaznivého stavu orla krikľavého (Aquila pomarina) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia orlov krikľavých na 18 - 24 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 21 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, ale stav biotopov je v horšom stave, teda v nepriaznivom stave C.

1.6.3.1.15. Definovanie priaznivého stavu rybárika riečneho (Alcedo atthis) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia rybárikov riečných na 20 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 20 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.16. Definovanie priaznivého stavu včelára lesného (Pernis apivorus) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia včelára lesného na 13 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 13 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.17. Definovanie priaznivého stavu bociana čierneho (Ciconia nigra) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia bocianov čiernych na 11 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 11 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, ale stav biotopov je v horšom stave, teda v nepriaznivom stave C.

1.6.3.1.18. Definovanie priaznivého stavu tetrova holniaka (Tetrao tetrix) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2003 odhadnutá populácia tetrovo na 7,5 páru, na základe monitoringu boli zistené v CHVÚ len jednotlivé záznamy tetrova. Malý počet záznamov neumožňuje spoľahlivo posúdiť stav trendu, je však možné očakávať, že poklesol obdobne ako celková veľkosť globálnej populácie, čoho dôsledkom je aj minimálny počet záznamov v CHVÚ

1.6.3.1.19. Definovanie priaznivého stavu orla skalného (Aquila chrysaetos) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia orlov skalných na 3 páry, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 3 páry, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.20. Definovanie priaznivého stavu muchára sivého (Muscicapa striata) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia muchárov sivých na 300 - 500 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 800 párov, populácia je klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.21. Definovanie priaznivého stavu prhlviara čiernohlavého (Saxicola rubicola) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia pŕhlaviarov čiernohlavých na 100 - 200 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 600 párov, populácia je výrazne klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako C, čiže nepriaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, ale stav biotopov je hodnotený lepšie, stavom B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.1.22. Definovanie priaznivého stavu krutohlava hnedého (*Jynx torquilla*) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia krutohlavov hnedých na 200 párov, rovnako v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 200 párov, populácia je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.1.23. Definovanie priaznivého stavu žltochvosta hôrneho (*Phoenicurus phoenicurus*) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia žltochvostov hôrných na 50 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 150 párov, populácia je výrazne klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako C, čiže nepriaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, ale stav biotopov je hodnotený lepšie, stavom B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.1.24. Definovanie priaznivého stavu prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*) v Chránenom vtáčom území Čergov

V Chránenom vtáčom území Čergov bola v roku 2012 odhadnutá populácia prepelíc poľných na 70 - 100 párov, v roku 2003 bola početnosť odhadnutá na 70 párov, populácia je stabilná až stúpajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, teda v dobrom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

1.6.3.2. Stav druhov vtákov a ich biotopov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ

Hodnotenie stavu vtákov vychádza predovšetkým z monitoringu vtáctva a stavu ich populácie v CHVÚ v rokoch 2010-2012 ak nie je uvedené inak.

1.6.3.2.1. Sovy dlhochvostá (*Strix uralensis*)

Populácia sov dlhochvostých je 60-80 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.2. Muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*)

Populácia muchárikov bielokrých je 2000-3200 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.3. Muchárik malý (*Ficedula parva*)

Populácia muchárikov malých je 800-1200 párov a je stabilná až mierne stúpajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.4. Jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*)

Populácia jariabkov hôrných je 250 - 400 párov a je mierne klesajúca až stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.5. Penica jarabá (*Sylvia nisoria*)

Populácia peníc jarabých je 150 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.6. Ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*)

Populácia ďateľov bielochrbtých je 100 - 140 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.7. Tesár čierny (*Dryocopus martius*)

Populácia tesárov čiernych je 100 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.8. Chrapkáč poľný (*Crex crex*)

Populácia chrapkáčov poľných je 40 - 70 párov a je klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza už v horšom tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, stav biotopov je ale v lepšom stave B, teda opäť v priemernom priaznivom.

1.6.3.2.9. Žlna sivá (*Picus canus*)

Populácia žln sivých je 80 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.10. Kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*)

Populácia kuvičkov vrabčích je 45 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.11. Ďubník trojprstý (*Picoides tridactylus*)

Populácia ďubníkov trojprstých je 30 - 50 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.12. Pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*)

Populácia pôtikov kapcavých je 30 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.13. Lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*)

Populácia lelkov lesných je 30 - 50 párov a je stúpajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, teda v dobrom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

1.6.3.2.14. Orol krikľavý (*Aquila pomarina*)

Populácia orlov krikľavých je 18 - 24 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, ale stav biotopov je v horšom stave, teda v nepriaznivom stave C.

1.6.3.2.15. Rybárik riečny (*Alcedo atthis*)

Populácia rybárikov riečnych je 20 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.16. Včelár lesný (*Pernis apivorus*)

Populácia včelára lesného je 13 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.17. *Bocian čierny (Ciconia nigra)*

Populácia bocianov čiernych je 11 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, ale stav biotopov je v horšom stave, teda v nepriaznivom stave C.

1.6.3.2.18. *Tetrov hol'niak (Tetrao tetrix)*

Malý počet záznamov neumožňuje spoľahlivo posúdiť stav trendu, je však možné očakávať, že poklesol obdobne ako celková veľkosť globálnej populácie, čoho dôsledkom je aj minimálny počet záznamov v CHVÚ.

1.6.3.2.19. *Orol skalný (Aquila chrysaetos)*

Populácia orlov skalných sú 3 páry a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.20. *Muchár sivý (Muscicapa striata)*

Populácia muchárov sivých je 300 - 500 párov a je klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.21. *Pŕhlviar čiernohlavý (Saxicola rubicola)*

Populácia pŕhlviarov čiernohlavých je 100 - 200 párov a je výrazne klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako C, čiže nepriaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, ale stav biotopov je hodnotený lepšie, stavom B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.2.22. *Krutohlav hnedý (Jynx torquilla)*

Populácia krutohlavov hnedých je 200 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

1.6.3.2.23. *Žltouchvost hôrny (Phoenicurus phoenicurus)*

Populácia žltochvostov hôrných je 50 párov a je výrazne klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako C, čiže nepriaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, ale stav biotopov je hodnotený lepšie, stavom B, čiže priemerný priaznivý stav.

1.6.3.2.24. *Prepelica poľná (Coturnix coturnix)*

Populácia prepelíc poľných je 70 - 100 párov a je stabilná až stúpajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, teda v dobrom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

1.6.3.3. Cieľový stav druhu

Cieľový stav druhu bol určený u jednotlivých druhov na základe významu druhu pre zachovanie populácie druhu na Slovensku, resp. v sústave CHVÚ, podľa dosiahnuteľnosti cieľu ako aj výnimočnosti daného druhu ako zástupcu danej taxonomickej skupiny.

1.6.3.3.1. *Cieľový stav druhu sova dlhochvostá (Strix uralensis)*

Druh sova dlhochvostá je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu sovy dlhochvostej minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.2. *Cieľový stav druhu muchárik bielokrký (Ficedula albicollis)*

Druh muchárik bielokrký je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu muchárika bielokrkého minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.3. *Cieľový stav druhu muchárik malý (Ficedula parva)*

Druh muchárik malý je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu muchárika malého minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.4. *Cieľový stav druhu jariabok hôrny (Bonasa bonasia)*

Druh jariabok hôrny je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu jariabka minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.5. Cieľový stav druhu penica jarabá (Sylvia nisoria)

Druh penica jarabá je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu penice minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.6. Cieľový stav druhu d'ateľ bielochrbtý (Dendrocopos leucotos)

Druh d'ateľ bielochrbtý je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu d'atľa minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.7. Cieľový stav druhu tesár čierny (Dryocopus martius)

Druh tesár čierny je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu tesára minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.8. Cieľový stav druhu chrapkáč poľný (Crex crex)

Druh chrapkáč poľný je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza už v horšom tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, stav biotopov je ale v lepšom stave B, teda opäť v priemernom priaznivom.

Hlavným cieľom by malo byť zlepšenie populácie chrapkáča minimálne na stupeň B priemerného priaznivého stavu a udržať celkový stav druhu na stupni B.

1.6.3.3.9. Cieľový stav druhu žlna sivá (Picus canus)

Druh žlna sivá je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu žlny minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.10. Cieľový stav druhu kivičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*)

Druh kivičok vrabčí je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu kivička minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.2.11. Cieľový stav druhu d'ubník trojprstý (*Picoides tridactylus*)

Druh d'ubník trojprstý je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu d'ubníka minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.12. Cieľový stav druhu pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*)

Druh pôtik kapcavý je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu stavu pôtika minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.13. Cieľový stav druhu lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*)

Druh lelek lesný je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu lelka na stupni A dobrého priaznivého stavu.

1.6.3.3.14. Cieľový stav druhu orol krikľavý (*Aquila pomarina*)

Druhu orol krikľavý je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, ale stav biotopov je v horšom stave, teda v nepriaznivom stave C.

Hlavným cieľom by malo byť zlepšenie stavu biotopov orla kriľavého minimálne na stupeň B priemerného priaznivého stavu a udržať celkový stav druhu na stupni B.

1.6.3.3.15. Cieľový stav druhu rybárik riečny (Alcedo atthis)

Druh rybárik riečny je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu rybárika minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.16. Cieľový stav druhu včelár lesný (Pernis apivorus)

Druh včelár lesný je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu včelára minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.17. Cieľový stav druhu bocian čierny (Ciconia nigra)

Druhu bocian čierny je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, ale stav biotopov je v horšom stave, teda v nepriaznivom stave C.

Hlavným cieľom by malo byť zlepšenie stavu biotopov bociana minimálne na stupeň B priemerného priaznivého stavu a udržať celkový stav druhu na stupni B.

1.6.3.3.18. Cieľový stav druhu tetrov hoľniak (Tetrao tetrix)

Druh v území zaznamenal výrazný pokles obdobne ako celková veľkosť globálnej populácie, čoho dôsledkom je aj minimálny počet záznamov v CHVÚ. Pri prehodnotení vyhlášky, ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Čergov by sa mal tetrov hoľniak vyradiť spomedzi predmetov ochrany.

1.6.3.3.19. Cieľový stav druhu orol skalný (Aquila chrysaetos)

Druh orol skalný je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu orla skalného minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.20. Cieľový stav druhu muchár sivý (Muscicapa striata)

Druh muchár sivý je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu muchára minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.21. Cieľový stav druhu prhlviar čiernohlavý (*Saxicola rubicola*)

Druh prhlviar čiernohlavý je hodnotený stupňom C, čiže nepriaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, ale stav biotopov je hodnotený lepšie, stavom B, čiže priemerný priaznivý stav.

Hlavným cieľom by malo byť zlepšenie populácie prhlviara minimálne na stupeň B priemerného priaznivého stavu a udržať celkový stav druhu na stupni B.

1.6.3.3.22. Cieľový stav druhu krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*)

Druh krutohlav hnedý je hodnotený ako B, čiže priemerný priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave B, teda v priemernom priaznivom stave, rovnako aj stav biotopov je v stave B.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu krutohlava minimálne na stupni B priemerného priaznivého stavu.

1.6.3.3.23. Cieľový stav druhu žltochvost hôrny (*Phoenicurus phoenicurus*)

Populácia žltochvostov hôrných je 50 párov a je výrazne klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako C, čiže nepriaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave C, teda v nepriaznivom stave, ale stav biotopov je hodnotený lepšie, stavom B, čiže priemerný priaznivý stav.

Hlavným cieľom by malo byť zlepšenie celkového stavu druhu žltochvosta hôrneho na stupeň B prostredníctvom ochrany hniezdnych biotopov.

1.6.3.3.24. Cieľový stav druhu prepelica poľná (*Coturnix coturnix*)

Druh prepelica poľná je hodnotený ako A, čiže dobrý priaznivý stav, stav populácie sa nachádza tiež v stave A, rovnako aj stav biotopov je v stave A.

Hlavným cieľom by malo byť udržanie celkového priaznivého stavu prepelice na stupni A dobrého priaznivého stavu.

1.6.3.4. Osobitné záujmy

1.6.3.4.1. Osobitné záujmy u druhu sova dlhochvostá (*Strix uralensis*)

V prípade sovy dlhochvostej ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo môže vzniknúť na jej hniezdiskách konflikt v prípade ochrany hniezdísk, jedná sa však o menej náročný druh (vzhľadom k jej šíreniu a nárastu populácie), kde vytvorením náhradných hniezdných podmienok (v búdkach) je možné dostatočne zabezpečiť jej ochranu.

1.6.3.4.2. Osobitné záujmy u druhu muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*)

V prípade muchárika bielokrkého, ako málo známeho druhu vo verejnosti, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto potenciálny konflikt je minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.3. Osobitné záujmy u druhu muchárik malý (*Ficedula parva*)

V prípade muchárika malého, ako neznámeho druhu vo verejnosti, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia, keďže v prípade tohto druhu požiadavky na jeho ochranu zahŕňajú ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.4. Osobitné záujmy u druhu jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*)

Jariabok hôrny je v súčasnosti klasifikovaný ako poľovná zver s určenou dobou lovu. Táto doba lovu a minimálny záujem na love tohto druhu však spôsobuje, že súčasné nastavenie poľovníckej legislatívy a ochrany prírody na druhej strane v prípade tohto druhu nie sú v rozpore s cieľmi ochrany stanovenými pre CHVÚ.

1.6.3.4.5. Osobitné záujmy u druhu penica jarabá (*Sylvia nisoria*)

V prípade penice jarabej, ako málo známeho druhu vo verejnosti, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo sa však ochrana druhu môže dostať do konfliktu so záujmami aj poľnohospodárstva, keďže penica jarabá na svoje prežívanie potrebuje dostatok rozptýlenej nelesnej drevinovej (krovitej) vegetácie. Niektoré preferované spôsoby hospodárenia (rozorávanie TTP, výruby remízok z titulu navýšenia plôch pre odber dotácií...) sú však v rozpore s topickými požiadavkami druhu. Tak isto do konflikt záujmov môže nastať s lesným hospodárstvom pri zachovávaní bezlesia, teda obmedzenia zalesňovania xerothermných krovitých strání.

1.6.3.4.6. Osobitné záujmy u druhu d'ateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*)

Vzhľadom ku celkovému pozitívnemu vnímaniu d'ateľov vo verejnosti existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ ale aj v dôsledku zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane d'atľa bielochrbtého môžu v CHVÚ vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdných stromov. Vzhľadom k tomu, že však ide o len jednotlivé stromy sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.7. Osobitné záujmy u druhu tesár čierny (*Dryocopus martius*)

Vzhľadom ku celkovému pozitívnemu vnímaniu d'at'ľov vo verejnosti existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ ale aj v dôsledku zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane tesára môžu v CHVÚ vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdnych stromov. Vzhľadom k tomu, že však ide o len jednotlivé stromy sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou formou komunikácie.

1.6.3.4.8. Osobitné záujmy u druhu chrapkáč poľný (*Crex crex*)

V prípade chrapkáča poľného ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana chrapkáča poľného môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov poľnohospodárstva a to napríklad posunutím termínu kosenia na neskorší termín. Takéto posunutie zároveň znamená zníženie kvality tráv, plodín získaných pri neskoršom kosení, a teda aj negatívny dopad na hospodárenie dotknutých subjektov. Jedná sa však plošne o malé plochy, preto je tento konflikt malého rozsahu a riešiteľný vhodnou formou komunikácie, resp. využitím iných nástrojov.

1.6.3.4.9. Osobitné záujmy u druhu žlna sivá (*Picus canus*)

Vzhľadom ku celkovému pozitívnemu vnímaniu d'at'ľov vo verejnosti existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ ale aj v dôsledku zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane žlny sivej môžu v CHVÚ vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdnych stromov. Vzhľadom k tomu, že však ide o len jednotlivé stromy sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov. Na druhej strane však je potrebné podotknúť, že porasty, ktorých sa toto týka sú už dnes súčasťou vyšších stupňov ochrany národnej siete sústavy chránených území, preto tento konflikt nie v území v prípade ochrany žlny sivej hodnotený ako významný.

1.6.3.4.10. Osobitné záujmy u druhu kvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*)

V prípade kvička vrabčieho ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana kvička vrabčieho môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdnych stromov, preto potenciálny konflikt je minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie. V prípade kalamitných ťažieb na väčšom rozsahu porastov môže byť konflikt výraznejší, keďže tomuto druhu nepostačuje na prežitie v takomto prípade len ponechanie niekoľkých zdravých stromov na dožitie.

1.6.3.4.11. Osobitné záujmy u druhu d'ateľ trojprstý (*Picooides tridactylus*)

V prípade dubníka trojprstého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana dubníka trojprstého môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na ponechanie hniezdnych stromov, kedy sa jedná o menší konflikt, alebo o ponechanie vhodných porastov, kedy sa v prípade výskytu škodlivých činiteľov v týchto porastoch môže jednať o výraznejší konflikt, ktorý vyžaduje aj využitie nástrojov finančných náhrad pre dotknutých vlastníkov a správcov lesných porastov.

1.6.3.4.12. Osobitné záujmy u druhu pôtika kapcavý (*Aegolius funereus*)

V prípade pôtika kapcavého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana pôtika kapcavého môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto potenciálny konflikt je minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie

1.6.3.4.13. Osobitné záujmy u druhu lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*)

Lelek lesný je veľmi nenápadný a teda pre širokú verejnosť sa jedná o tajuplný druh. Tým pádom vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia v prípade premeny sukcesne zarastajúcich pasienkov (pionierskymi drevinami ako borievka, lieska, borovica) na husto zapojený pestovaný hospodársky les. Aj napriek tomu je potenciálny konflikt minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie.

1.6.3.4.14. Osobitné záujmy u druhu orol krikľavý (*Aquila pomarina*)

V prípade orla krikľavého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana orla krikľavého môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo hniezd orla krikľavého. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdného obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk orla krikľavého vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné, aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov. Nakoľko sa však v prípade orla krikľavého jedná o druh orla, presadzovanie ochranných zón v okolí hniezdísk nepredpokladá vznik väčšieho konfliktu vo verejnosti, keďže prevažuje vnímanie potreby ochrany vzácnych druhov dravcov a to napriek tomu, že často sú menej vzácne ako niektoré iné druhy vtáctva, ktoré potrebujú na prežitie realizáciu rovnakých opatrení.

1.6.3.4.15. Osobitné záujmy u druhu rybárik riečny (*Alcedo atthis*)

Rybárik riečny je vo verejnosti vďaka svojmu sfarbeniu dobre známy a obľúbený druh, preto ochrana tohto druhu je široko akceptovaná. Vzhľadom k spektru jeho potravy, ktorou sú drobné rybky, nie je ochrana tohto druhu ani v konflikte so záujmami rybárskeho využívania lokalít. Na druhej strane pestré sfarbenie druhu vyvoláva veľký záujem na fotografovaní tohto druhu, ktorý však môže viesť k nadmernému rušeniu a byť teda v rozpore so záujmami ochrany rybárika. Preto je v tomto prípade potrebné regulovať v okolí hniezdísk rušivé vplyvy, vrátanie fotografovania

1.6.3.4.16. Osobitné záujmy u druhu včelár lesný (*Pernis apivorus*)

V prípade včelára lesného ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Rovnako neboli zatiaľ na zaregistrované konflikty ohľadne včelárstva a ochrany tohto druhu. Výnimočne v odôvodnených prípadoch však v môže prípade ochrana včelára lesného vzniknúť požiadavka na vytvorenie zón ochrany okolo hniezda. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo

hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdneho obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov. Tento konflikt však nedosahuje potenciálnu mieru obmedzení ako pri orlovi krikľavom alebo bocianovi čiernom, keďže sa v prípade včelára očakáva len minimálny počet žiadostí na vytvorenie ochranných zón (aj z dôvodu ťažkej dohľadateľnosti hniezdísk tohto druhu).

1.6.3.4.17. Osobitné záujmy u druhu bocian čierny (Ciconia nigra)

Podobne ako v prípade bociana bieleho je ochrana bociana čierneho širokou verejnosťou vnímaná ako potrebná, keďže sa jedná o vzácny druh. V prípade jeho ochrany tak tú nie sú iné priame osobitné záujmy na ochrane a využívaní tohto druhu, ktoré by boli v rozpore s cieľmi jeho ochrany. Nepriamo však ochrana bociana čierneho môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo hniezd bociana čierneho. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdneho obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk bociana čierneho vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom k tomu, že sa jedná o vzácny druh je bocian čierny atraktívnym ako cieľ pre fotografy, čím vzniká potenciálny konflikt medzi fotografmi a ochranou prírody v blízkosti hniezdísk tohto druhu.

1.6.3.4.18. Osobitné záujmy u druhu tetrov hoľniak (Tetrao tetrix)

Ochrana tetrova hoľniaka sa stretáva so záujmami poľovného využívania tohto druhu, keďže je v poľovníckej legislatíve zaradený ako zver. V dôsledku nízkej početnosti a takmer všeobecného úbytku tohto druhu na Slovensku však v súčasnosti vyhláška, ktorou sa vykonáva Zákon o poľovníctve 274/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov nestanovuje dobu lovu pre hoľniaka a ponecháva tento druh celoročne chránený. V súčasnosti tak ciele ochrany nie sú v rozpore s rámcom poľovníckej legislatívy, naopak v prípade záujmov poľovníckeho hospodárenia a aj ochrany prírody je zvýšiť súčasnú nízku kritickú úroveň stavov tetrova hoľniaka. Vzhľadom k tomu, že tetrov hoľniak sa vyskytuje predovšetkým na poľnohospodárskej pôde, nie je tu taký významný konflikt s hospodárskym využitím územia ako v prípade hlucháňa hôrneho. Naopak pre ochranu tohto druhu je potrebné znížiť rozsah porastenia nevhodnými drevinami, stromami na miestach jeho výskytu, čo vychádza v ústrety aj dlhodobému poľnohospodárskemu využívaniu územia. Väčším problémom môže byť záujem na rozvoji väčších stredísk cestovného ruchu na miestach jeho výskytu, obzvlášť na zimoviskách, kde rozvoj lyžiarskych stredísk môže byť v priamom rozpore so záujmami ochrany tetrova hoľniaka. Ak sú takéto projekty umiestnené na jeho lokalitách, vždy je potrebné pri posudzovaní dopadov pred povolením riadne zvážiť dopady na tetrova hoľniaka.

1.6.3.4.19. Osobitné záujmy u druhu orol skalný (Aquila chrysaetos)

V prípade orla skalného ako symbolu ohrozenosti a symbolu slovenských hôr verejnosť všeobecne akceptuje potrebu ochrany tohto druhu. Ochrana orla skalného tak nie je potrebná len ako predmetu ochrany CHVÚ, ale aj ako kultúrneho dedičstva. Nepriamo však

ochrana orla skalného môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo jeho hniezd. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdneho obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk orla skalného vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov.

1.6.3.4.20. Osobitné záujmy u druhu muchár sivý (*Muscicapa striata*)

Podobne ako v prípade žltochvosta hôrneho aj muchár sivý je veľmi nenápadný a teda pre širokú verejnosť sa jedná o neznámy druh. Tým pádom vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana muchára sivého môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto potenciálny konflikt je minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.21. Osobitné záujmy u druhu prhlviar čiernohlavý (*Saxicola rubicola*)

V prípade prhlviara čiernohlavého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana prhlviara čiernohlavého so záujmom zachovania lúk môže zasiahnuť do záujmov poľnohospodárstva pri požiadavke o ich rozoranie, alebo napríklad pestovanie rýchlorastúcich drevín, čo môže spôsobiť likvidáciu vhodného biotopu. Podobne aj požiadavky na rozoranie medzí, vyťaženie alebo zoštiepkovanie remízok a krov pozdĺž ciest je v rozpore so záujmami ochrany prhlviara čiernohlavého. Takéto opatrenia preto musia byť povoľované príslušnými orgánmi.

1.6.3.4.22. Osobitné záujmy u druhu krutihlav hnedý (*Jynx torquilla*)

V prípade krutihlava hnedého ako nenápadného a málo známeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo sa však ochrana druhu môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárskeho sektoru, keďže krutihlav hnedý na svoje prežívanie potrebuje dostatok stromovej zelene s dutinovými stromami, dostatok vhodnej potravy vrátane hmyzu (mraveniská). Niektoré preferované spôsoby hospodárenia (rozorávanie TTP, veľkoplošné mulčovanie pasienkov- nedopaskov, výruby remízok z titulu navýšenia pôch pre odber dotácií...) sú však dnes v rozpore s týmito jeho topickými požiadavkami. Do konfliktu s hospodárskym využitím územia sa môže realizácia ochrany druhu potýkať s obmedzeniami využívania chemických prípravkov- najmä insekticídov.

1.6.3.4.23. Osobitné záujmy u druhu žltochvost hôrny (*Phoenicurus phoenicurus*)

V prípade žltochvosta hôrneho ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana žltochvosta hôrneho môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto potenciálny konflikt je minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov. Na druhej strane však je potrebné

podotknúť, že porasty, ktorých sa toto týka sú už dnes súčasťou vyšších stupňov ochrany národnej siete sústavy chránených území, preto tento konflikt nie v území v prípade ochrany žltochvosta hôrneho hodnotený ako významný. Rovnako potenciálne konfliktným je potreba zachovania stromovej vegetácie na hniezdiskách žltochvosta hôrneho priamo v intravilánoch obcí.

1.6.3.4.24. Osobitné záujmy u druhu prepelica poľná (Coturnix coturnix)

Ochrana prepelice poľnej ako symbolu poľnohospodárskej krajiny vo verejnosti je záujmom nielen z dôvodu jej určenia ako predmetu ochrany v CHVÚ, ale aj z dôvodu zachovania kultúrneho dedičstva. Vzhľadom k tomu, že ide o nenáročný druh, nie je predpoklad vzniku väčšieho konfliktu s hospodárskym využitím územia z dôvodu požiadavky realizácie špeciálnych opatrení (s výnimkou obmedzenia využívania chemických prípravkov).

1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území

Územie CHVU v centrálnej časti sa prekrýva s územím európskeho významu SKUEV0331 Čergovský Minčol a územím európskeho významu SKUEV0332 Čergov.

V rámci CHVU sú vyhlásené maloplošné chránené územia národnej siete:

Národná prírodná rezervácia Čergovská javorina s piatym stupňom ochrany,

Národná prírodná rezervácia Hradová hora s piatym stupňom ochrany,

Národná prírodná rezervácia Čergovský Minčol s piatym stupňom ochrany,

Národná prírodná rezervácia Pramenisko Tople s piatym stupňom ochrany,

Prírodná rezervácia Vlčia s piatym stupňom ochrany,

Prírodná rezervácia Livovská jelšina s piatym stupňom ochrany,

Prírodná rezervácia Slatina pri Šarišskom Jastrabí so štvrtým stupňom ochrany.

Prírodná pamiatka Bradlové pásmo so štvrtým stupňom ochrany,

Prírodná pamiatka Rebrá so štvrtým stupňom ochrany,

Prírodná pamiatka Lysá hora so štvrtým stupňom ochrany,

Prírodná pamiatka Kyjovské bradielko so štvrtým stupňom ochrany,

V rámci územného systému ekologickej stability je územie CHVU súčasťou nadregionálneho biocentra Čergov a nadregionálneho terestrického biokoridoru, ktorý spája pohorie Čergova s ďalšími nadregionálnymi prvkami širšieho územia.

2. Socioekonomické pomery (využívanie územia a jeho okolia), pozitívne a negatívne faktory

2.2. Stručný opis aktuálneho stavu

Poľnohospodárstvo

V súčasnosti sa poľnohospodársky využíva približne 20% územia CHVÚ. Z tohto územia tvorí orná pôda predstavuje 12 % a TTP predstavuje asi 87%. Zastúpenie záhrad a ostatných poľnohospodárskych pôd tvorí menej, ako 1% z poľnohospodársky využívaných plôch.

Rekreácia a šport

Územie je súčasťou Šarišského regiónu cestovného ruchu s ťažiskom v kúpeľnom a liečebnom, poznávacom, letnom aj zimnom pobytovom turizme. Územie CHVU tvorí rekreačný priestor Čergov s podmienkami pre pešiu letnú aj zimnú turistiku so sieťou značených turistických trás (hrebeňová časť a prístupy z východiskových podhorských obcí), aj cykloturistiku, navrhuje sa dobudovanie cyklotrás. V juhozápadnej časti CHVU sa nachádza komplexné zimné lyžiarske stredisko Drienica – Lysá, na západnej strane pohoria menšie lyžiarske areály pri obci Kríže a Fričkovce. Podhorské obce majú potenciál pre vidiecky turizmus a kultúrno-historické poznávanie (Hertník, Osikov, Raslavice, Hervartov, Ľutina, Olejnikov, Kríže, Livov a i.). Navrhovaný je rozvoj pri meste Lipany na báze využitia geotermálneho vrtu. Významné atraktivity sú sústredené v širšom okolí, najmä v Bardejove (kúpele, mestská pamiatková rezervácia zapísaná do zoznamu lokalít svetového dedičstva UNESCO).

Ťažba nerastných surovín

V území CHVU nie je evidované prieskumné územie. Ložisko zemného plynu a poloparafínovej ropy Lipany sa nachádza v oblasti východne od Lipian, pre ložisko je vyhlásené chránené ložiskové územie, ktoré sčasti zasahuje do južného výbežku územia CHVU pri Ľutine. Ložisko zemného plynu je v prieskume, s využitím ložiska ropy sa neuvažuje.

Využitie vody

Do územia zasahujú povodia vodárenských tokov Topľa, Ľutinka, Veľký potok, Pastevník, a Fričkovský potok. V severovýchodnej a južnej časti územia sú vyhlásené pásma hygienickej ochrany vodárenských zdrojov.

V území sa nenachádzajú väčšie vodné nádrže, za účelom protipovodňovej ochrany obcí sa realizujú opatrenia na horných úsekoch tokov Ľutinka a Horošov (polder Majdan – Sever, Majdan – Východ).

Ďalšie využitie

V území nie sú evidované priemyselné zdroje znečistenia vôd a ovzdušia ani prevádzkované skládky odpadov. Závaže bývalých, prevažne rekultivovaných skládok sa vyskytujú v okolí viacerých obcí vo vnútri a po obvode CHVU. Južne od Sabinova sa nachádza neverejné civilné letisko Ražňany s ochrannými pásmami, ktoré okrajovo zasahujú do územia CHVU. Po obvode CHVU pri obciach Šarišské Michaľany, Dačov, Kurov a Hertník sa nachádzajú malé letiská pre letecké práce.

Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

Významné kultúrno-historické pamiatky v rámci regiónu sú sústredené najmä v meste Bardejov (mestská pamiatková rezervácia – lokalita UNESCO) a v obciach, ktoré sa nachádzajú v okolí CHVU, početné sú napr. v Hervartove (drevený kostolík – lokalita UNESCO a i.). Ako pútnické miesta sa evidujú lokality Čirč a Ľutina.

2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany

2.3.1. Návrh zásad opatrení pre jednotlivé predmety ochrany

Návrh zásad opatrení vychádza z hodnotenia priaznivých stavov jednotlivých druhov vyhotovených ŠOP SR v rokoch 2010-2012 a odporúčaní navrhnutých expertmi v danom hodnotení, ako aj z odporúčaných opatrení vo vedeckých publikáciách.

Návrh zásad opatrení pre jednotlivé druhy je tu uvedený v celom rozsahu nutných opatrení pre udržanie optimálnej populácie dotknutých druhov. Vzhľadom k tomu, že potrebné opatrenia a biotopové nároky jednotlivých druhov si často v rôznom rozsahu protirečia, preto je potrebné tieto opatrenia zosúladiť. Preto taxatívne uvedené opatrenia pre jednotlivé druhy boli nižšie zoskupené do opatrení pre skupiny druhov, ktoré sú prioritou ochrany vo vyčlenených ekologicko-funkčných priestoroch. Návrh týchto finálnych opatrení (ktoré sa odporúčajú na realizáciu) v ekologicko-funkčných priestoroch však musí brať v úvahu nároky jednotlivých druhov, preto ich tu uvádzame v plnom rozsahu.

*2.3.1.1. Návrh zásad opatrení pre sovu dlhochvostú (*Strix uralensis*)*

Na udržanie stavu sovy dlhochvostej na stupni B je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- realizovať celoplošné mapovanie a monitoring priebehu hniezdenia a trendov vývoja populácie,
- udržať vhodnú vekovú a druhovú štruktúru porastov na existujúcich aj potenciálnych hniezdiskách usmerňovaním lesohospodárskych aktivít (príprava a implementácia PSL),
- eliminovať vyrušovanie dospelých vtákov počas hniezdenia lesnými hospodárskymi a rekreačnými ľudskými aktivitami,
- inštalovať hniezdne búdky na vhodných stromoch v hospodársky pestovaných lesoch,
- zabezpečiť spevnenie a úpravy nestabilných dravčích hniezd ohrozených zrútením v dôsledku vetra a dažďa,
- eliminovať riziko nezákonného odstrelu,
- eliminovať riziko zranení na konštrukciách 22 kV elektrických vedení a trafostaníc pretínajúcich hniezdne a zimné biotopy inštaláciou chráničiek

*2.3.1.2. Návrh zásad opatrení pre muchárika bielokrkeho (*Ficedula albicollis*)*

Na udržanie stavu muchárika bielokrkeho na stupni B je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zvýšiť rubný vek min. o 20 rokov alebo predĺžiť celkovú obnovnú dobu na min. 40 rokov, resp. na min. 100 rokov u štruktúrne diferencovaných porastov, pričom ťažba sa začne až po dosiahnutí rubného veku,
- ochranné lesy ponechať bez zásahu,

- pri ťažbe ponechať v lese stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha,
- ponechávať v poraste stojace mŕtve stromy,
- ťažbu dreva v porastoch starších ako 80 rokov realizovať iba mimo hniezdneho obdobia (termín júl až marec),
- v porastoch starších ako 60 rokov vylúčiť používanie pesticídov
- zachovávať brehové porasty, pásy a skupiny nelesnej drevinovej vegetácie.

2.3.1.3. Návrh zásad opatrení pre muchárika malého (*Ficedula parva*)

Na udržanie stavu muchárika malého na stupni B je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- v lesoch do vzdialenosti 200 m od vodných tokov zvýšiť rubný vek min. o 20 rokov alebo predĺžiť celkovú obnovnú dobu na min. 40 rokov, resp. na min. 100 rokov u štruktúralne diferencovaných porastov, pričom ťažba sa začne až po dosiahnutí rubného veku,
- ochranné lesy do vzdialenosti 200 m od vodných tokov (aj občasných) ponechať bez zásahu,
- pri ťažbe do vzdialenosti 200 m od vodných tokov (aj občasných) ponechať v lese stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5ks/ha,
- ponechávať v poraste stojace mŕtve stromy do vzdialenosti 200 m od vodných tokov (aj občasných),
- ťažbu dreva v porastoch starších ako 80 rokov realizovať iba mimo hniezdneho obdobia (termín júl až marec)
- vylúčiť používanie pesticídov,
- zachovávanie brehových porastov, pásov a skupín nelesnej drevinovej vegetácie a členitých okrajov lesa ako migračných biokoridorov.

2.3.1.4. Návrh zásad opatrení pre jariabka hôrneho (*Bonasa bonasia*)

Na udržanie stavu jariabka hôrneho na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- keďže jariabok hôrny hniezdi na zemi, lokálne populačné jednotky sú vystavené vysokému predačnému tlaku (kuna, líška, pernaté dravce, krkavec, sojka a diviak). V poslednom desaťročí je zaznamenaný nárast populácie diviaka lesného a expanzia tohto druhu do vyšších polôh Veľkej Fatry (1000 - 1400 m n.m), čo môže predstavovať primárny predačný faktor.
- zvýšená poľovnícka atraktivita druhu sa môže negatívne prejaviť v niektorých lokálnych populáciách
- nevhodné časovo-priestorové lokalizovanie lesohospodárskej činnosti v lesných porastoch sa môže významne prejaviť v nižšom percente úspešnosti hniezdenia jednotlivých párov
- lesohospodársku činnosť (výchova a obnova porastov) časovo a priestorovo limitovať
- v jarnom aspekte (apríl - jún) citlivo vykonávať v porastoch výchovné zásahy alebo ich vylúčiť
- zvážiť možnosť celoročnej ochrany jariabka hôrneho

2.3.1.5. Návrh zásad opatrení pre penicu jarabú (*Sylvia nisoria*)

Na udržanie stavu penice jarabej na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- Zachovanie extenzívneho spôsobu využívania lúk a trávnatých porastov s rozptýlenou krovitou vegetáciou.
- Nepovoľovanie zmeny užívania pozemku z existujúceho trvalého trávneho porastu na iný druh poľnohospodárskeho pozemku.
- Preferovanie extenzívne pasenie hospodárskych zvierat hlavne kombinovaná pastva (napr. oviec a dobytky so stádom s veľkosťou primeranou únosnosti pasienka. Maximálne 0,5 – 1 VDJ / ha).
- Obmedzenie intenzívneho pasenia dobytky.
- Kosenie a následné odstránenie biomasy, poprípade mulčovanie minimálne jeden krát ročne.
- Podpora tradičného obhospodarovania pozemkov a zainteresovanie miestnych obyvateľov do ochrany vtákov (napr. besedy, exkurzie a pod.)
- Pri rekultiváciách pasienkov je potrebné ponechať kroviny na min. 15 % plochy z celkovej výmery v mozaikovej štruktúre. Činnosti vykonávať mimo hniezdneho obdobia.
- Obmedzenie používania pesticídov v hniezdnom období.
- Pravidelné monitorovanie známych hniezdných lokalít na vybraných extenzívne využívaných krovinových pasienkoch a lúkach.

2.3.1.6. Návrh zásad opatrení pre d'atľa bielochrbtého (*Dendrocopos leucotos*)

Na zlepšenie stavu d'ateľa bielochrbtého na stupeň B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vo vhodných biotopoch d'atľa bielochrbtého zabezpečiť ponechanie mŕtveho dreva v objeme min. 10 % celkovej zásoby porastu,
- podporiť zvýšenie rubného veku buka, javora, jaseňa a jedle na min. 110 rokov, na kľúčových hniezdiskách druhu
- ochranné lesy s min. 10 % zastúpením buka alebo javora alebo jaseňa ponechať bez zásahu,
- v porastoch s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa pri ťažbe ponechať v lese stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha,
- v porastoch s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa ponechávať stojace mŕtve stromy v poraste,
- v porastoch s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa ponechávať čo najviac ležiacich mŕtvych stromov v poraste,
- ťažbu dreva v porastoch starších ako 80 rokov s min. 10% zastúpením buka, javora alebo jaseňa realizovať iba mimo hniezdneho obdobia (termín júl až február)
- v porastoch s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa vylúčiť používanie pesticídov.

2.3.1.7. Návrh zásad opatrení pre tesára čierneho (*Dryocopus martius*)

Na zlepšenie stavu tesára čierneho na stupeň B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- na každých 500 ha lesa udržiavať 5 – 30 území s celkovou výmerou min. 150 ha, na ktorých bude les starší ako 80 rokov s mŕtvym drevom v objeme min. 10 % celkového objemu dreva,
- zvýšiť rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle na min. 110 rokov a duba na 140 rokov,

- ochranné lesy ponechať bez zásahu,
- pri ťažbe ponechať v lese stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha,
- ponechávať v lesnom poraste stojace mŕtve stromy,
- ponechávať v lesnom poraste čo najviac ležiacich mŕtvych stromov,
- ťažbu dreva v porastoch starších ako 80 rokov realizovať iba mimo hniezdneho obdobia (termín júl až február),
- vo všetkých porastoch vylúčiť používanie pesticídov.

2.3.1.8. Návrh zásad opatrení pre chrapkáča poľného (*Crex crex*)

Pre zlepšenie stavu populácie chrapkáča poľného na stupeň B priaznivého stavu a udržanie celkového priaznivého stavu na stupni B, sú potrebné nasledovné manažmentové opatrenia:

Za účelom obmedzenia priamych strát na zistených lokalitách chrapkáča poľného:

- kosiť až po období hniezdenia a po preperení jedincov, t.j. po 31. auguste
- vylúčiť intenzívnu pastvu do 1. augusta
- evidované hniezdo dočasne vhodne označiť aj s primeranou ochrannou zónou s vedomím užívateľa pozemku
- na území s výskytom chrapkáča poľného kosiť len od stredu k okraju pozemku so súčasným znížením jazdnej rýchlosti

Za účelom zachovania hniezdných lokalít:

- Vylúčiť zmeny využívania pozemku vrátane krátkodobej zmeny na ornú pôdu, meliorácií, odvodnenia, terénnych úprav, zalesňovania, zastavania a pod.
- obnovu TTP realizovať do konca apríla, alebo až začiatkom septembra, vylúčiť nadmerné odstraňovanie krovín z lokalít
- vylúčiť aplikáciu agrochemikálií a biologických hnojív vrátane hnojovice v dobe od 20. apríla do konca augusta
- vylúčiť odstraňovanie medzí, strží a podobných extenzívne obhospodarovaných plôch
- každoročne ponechať min. 5 % neobhospodarovanej pôdy (ako úhor) a min. 30% extenzívne využívanej pôdy z celkovej výmery PPF príslušného katastra
- zabezpečiť prekosenie neobhospodarovaných plôch v perióde 3-5 rokov mimo obdobia hniezdenia
- prostredníctvom štátnej správy, príslušného odboru ochrany prírody a krajiny informovať užívateľov TTP v CHVÚ o lokalitách chrapkáča poľného a konzultovať zásahy a formy obhospodarovania lokalít s jeho výskytom na úrovni užívateľa a odbornej organizácie ochrany prírody a krajiny

2.3.1.9. Návrh zásad opatrení pre žľnu sivú (*Picus canus*)

Na udržanie stavu žľny sivej na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- na každých 500 ha lesa udržiavať 5 – 30 území s celkovou výmerou min. 150 ha, na ktorých bude les starší ako 80 rokov s mŕtvym drevom v objeme min. 10 % celkovej zásoby porastu,
- zvýšiť rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle na min. 110 rokov a duba na 140 rokov
- ochranné lesy ponechať bez zásahu,
- pri ťažbe ponechať v porastoch stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5ks/ha,

- ponechávať v poraste stojace mŕtve stromy,
- ponechávať v poraste čo najviac ležiacich mŕtvych stromov,
- ťažbu dreva v porastoch starších ako 80 rokov realizovať iba mimo hniezdneho obdobia (termín júl až február),
- zvyšovať alebo aspoň udržiavať plochu TTP porastených krovínami a/alebo solitérnymi drevinami,
- vylúčiť používanie pesticídov v lese, na nelesnej drevinovej vegetácii a TTP.

2.3.1.10. Návrh zásad opatrení pre kivička vrabčieho (*Glaucidium passerinum*)

Na udržanie stavu kivička vrabčieho na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vyhýbať sa ťažbe holorubným spôsobom
- podpora ekologických spôsobov ťažby, výberkový spôsob, nezasahovanie do rezervácií, ochranných lesov
- ponechanie stromov s dutinami po dŕtľoch po obvode hospodárskych lesov a pri okrajoch lesných ciest
- lesopestovné zásahy v porastoch časovo lokalizovať mimo obdobie rozmnožovania (júl - december)

2.3.1.11. Návrh zásad opatrení pre d'ubníka trojprstého (*Picoides tridactylus*)

Na udržanie stavu d'ubníka trojprstého na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- udržanie podielu starých horských ihličnatých a zmiešaných porastov s prevahou ihličňanov a podielu kategórií lesov ochranných a lesov osobitného určenia
- vylúčenie veľkoplošných holorubov a fragmentácie horských porastov
- podľa možností ponechávanie stojacich mŕtvych a odumierajúcich stromov v porastoch
- vykonávanie výchovných zásahov v hospodárskych lesoch vo fáze žrdkovín a žrdovín.
- lesopestovné zásahy v porastoch časovo lokalizovať mimo obdobie rozmnožovania (júl-december)

2.3.1.12. Návrh zásad opatrení pre pôtika kapcavého (*Aegolius funereus*)

Na udržanie stavu pôtika kapcavého na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vyhýbanie sa ťažbe holorubným spôsobom
- podpora ekologických spôsobov ťažby, výberkový spôsob, nezasahovanie do rezervácií, ochranných lesov
- v lesoch s nevhodnou vekovou skladbou drevín a nedostatkom dutín je vhodné umiestňovať hniezdne búdky
- lesopestovné zásahy v porastoch časovo lokalizovať mimo obdobie rozmnožovania (júl-december)

2.3.1.13. Návrh zásad opatrení pre lelka lesného (*Caprimulgus europaeus*)

Na udržanie stavu lelka lesného na stupni A priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- pri poľnohospodárskej a lesnej činnosti nepoužívať chemické látky, ktoré sú nebezpečné pre vtáky (označenie Vt1 až Vt4) a hmyz (označenie Vč1 a Vč2)
- pokračovať v mapovaní nových výskytových lokalít, hlavne na nelesnej pôde (sukcesne zarastajúce pasienky)
- v súvislých lesných porastoch nezalesňovať, resp. udržať prirodzené nelesné enklávy, čistiny, miesta s prirodzene skalnatou pôdou, členité lesné okraje
- v oblastiach intenzívnej poľnohospodárskej produkcie zachovať zatrávnené medze a zatrávnené úseky medzi poliami s výsadbou ojedinelých stromov alebo krov ako refúgium veľkého hmyzu
- spolupracovať s vlastníkmi a užívateľmi lesných a poľnohospodárskych pozemkov pri zabezpečovaní ochrany lelka lesného a jeho výskytových lokalít
- organizovať výchovno-vzdelávacie podujatia (napr. prednášky a besedy) pre verejnosť, vlastníkov a užívateľov zamerané na vytvorenie pozitívneho vzťahu k ochrane lelka, vydávať propagačné materiály

2.3.1.14. Návrh zásad opatrení pre orla krikľavého (*Aquila pomarina*)

Na zlepšenie stavu biotopov na stupeň B priaznivého stavu a na udržanie celkového stavu stavu orla krikľavého na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

Manažmentové opatrenia v hniezdnom biotope

- zabezpečiť diferencovaný prístup v hospodárení na lesnej pôde nasledovne:
 - a) v lesoch ochranných a lesoch osobitného určenia v CHVÚ Čergov v prípade akejkoľvek lesohospodárskej činnosti rešpektovať ekologické nároky orla krikľavého s cieľom zachovania dostatočnej rozlohy hniezdného biotopu a minimalizovania vyrušovania počas hniezdenia
 - b) v hospodárskych lesoch nachádzajúcich sa v CHVÚ Čergov pri obnove lesných porastov podporovať uplatňovanie výberkového a účelového hospodárskeho spôsobu a uprednostňovať prirodzenú obnovu porastov s cieľom posilniť a zachovať ekologickú stabilitu lesných porastov v hniezdných biotopoch orla krikľavého (obnovenie prirodzeného drevinového zloženia, zlepšenie horizontálnej a vertikálnej štruktúry porastov, vhodnejšie formovanie lesných okrajov); vylúčiť uplatňovanie holorubného hospodárskeho spôsobu a znížiť existujúcu plochu s uplatňovaním podrastového hospodárskeho spôsobu na plochu max. 20% z výmery CHVÚ
- zabezpečiť uplatňovanie systému tvorby ochranných zón v okolí všetkých aktívnych hniezd (hniezda, ktoré boli orlami obsadené v období 5 rokov minimálne jedenkrát) jednotlivých párov orla krikľavého s nasledovnými podmienkami:
 - a) ochranná zóna sa stanovuje v okruhu (polomere) minimálne 300 m od hniezdného stromu
 - b) zakazuje sa odstrániť alebo poškodiť hniezdny strom
 - c) v dobe rozmnožovania, tj. od 16.3. do 31.8. kalendárneho roka, sa zakazuje vykonávať akúkoľvek lesohospodársku činnosť
 - d) mimo doby rozmnožovania, tj. od 1.9. do 15.3. kalendárneho roka:
 - vo vnútornej časti ochrannej zóny v okruhu (polomere) minimálne 100 m od hniezdného stromu nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu

- vo vonkajšej časti ochrannej zóny v okruhu (polomere) minimálne od 100 m do 300 m okolo hniezdneho stromu resp. na celej ploche takto vymedzenej ochrannej zóny, pri hospodárení v lesných porastoch uplatňovať výlučne výberkový hospodársky spôsob (tzn. pri jeho *stromovej forme* uskutočňovať jednotlivo výberkový rub stromový, ktorý sa vykonáva jednotlivým výrubom stromov a pri jeho *skupinovej forme* uskutočňovať skupinový alebo skupinovite výberkový rub s plochou obnovného rubu max. do 0,2 ha) alebo účelový hospodársky spôsob (tzn. pri jeho *stromovej forme* uskutočňovať stromový účelový rub, ktorý sa vykonáva jednotlivým výrubom stromov a pri jeho *skupinovej forme* uskutočňovať skupinový účelový rub s plochou obnovného rubu max. do 0,2 ha).
- zabezpečiť zapracovanie uvedeného systému ochranných zón do programov starostlivosti o lesy (PSoL)
- s cieľom posilniť a zachovať ekologickú stabilitu lesných porastov zabezpečiť poskytnutie agroporadenstva lesohospodárskym subjektom vo veci ich zapojenia sa do opatrení "Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a zachovanie lesa" a "Platby týkajúce sa sústavy Natura 2000" v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 za účelom získania kompenzačných platieb za obmedzenie hospodárenia z dôvodu uplatňovania princípu trvalo udržateľného rozvoja a ochrany prírody a zabezpečiť zapracovanie týchto environmentálnych opatrení do PRV SR vždy na nové programovacie obdobie
- propagovať a presadzovať FSC (Forest Stewardship Council) certifikáciu za účelom environmentálne vhodného a trvalo udržateľného obhospodarovania lesov (zdroj <http://www.fscslovakia.sk/>)
- zabezpečiť odstránenie poľovníckych zariadení (najmä posedov) vo vnútri ochranných zón a usmerniť výstavbu nových poľovníckych zariadení aby boli situované mimo ochranných zón

Manažmentové opatrenia v potravnom biotope

- s cieľom zachovania výmery TTP (lúk a pasienkov) zabrániť ich rozorávaniu a premene na iný druh pozemku
- zabezpečiť vhodné obhospodarovanie TTP pravidelnou kosbou lúk a odvozom biomasy, extenzívnym pasením hovädzieho dobytku, v odôvodnených prípadoch aj mulčovaním a pri tvorbe TTP použiť stanovištne vyhovujúce druhy tráv
- na plochách TTP vylúčiť aplikáciu priemyselných hnojív a pesticídov
- znížiť podiel nevhodných poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (slnečnica, repka, kukurica) v prospech takých poľnohospodárskych kultúr, ktoré sú v súlade s ekologickými nárokmi orla krikľavého (napr. viacročné krmoviny: ďatelina, lucerna, ďatelinotrávne miešanky) a súčasne podporujú chov hovädzieho dobytku
- pri aplikácii pesticídov na ornej pôde zabezpečiť odborný kvalifikovaný dozor a použiť len chemické prípravky, ktoré nie sú na zozname zakázaných prípravkov pre chránené vtáčie územia (zdroj <http://nrl.uvm.sk/>)
- časť strniskových plôch (min. 30 %) po obilninách nerozorávať a ponechať ich až do septembra - októbra kalendárneho roka, slamu z týchto plôch odstrániť, v prípade zvýšeného zarastania týchto plôch vegetáciou je možné vykonať mulčovanie
- neznižovať výmeru nelesnej drevinovej vegetácie (napr. z dôvodu jej výrubu za účelom výroby drevnej štiepky) a zabezpečiť ich vhodnú údržbu; pri výsadbe nelesnej drevinovej vegetácie použiť pôvodné druhy drevín
- zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy
- s cieľom posilniť a zachovať ekologickú stabilitu potravných biotopov na poľnohospodárskej pôde zabezpečiť poskytnutie agroporadenstva poľnohospodárskym subjektom vo veci ich zapojenia sa do jednotlivých podopatrení "Agroenvironmentálno-klimatického opatrenia" a opatrenia "Ekologické poľnohospodárstvo" v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 za účelom získania kompenzačných platieb za obmedzenie hospodárenia z dôvodu uplatňovania princípu trvalo udržateľného rozvoja a ochrany

prírody a zabezpečiť zapracovanie týchto environmentálnych opatrení do PRV SR vždy na nové programovacie obdobie

- na všetkých plochách poľnohospodárskej pôdy realizovať postupy, ktoré minimalizujú negatívny vplyv na populáciu orla kriklavého; pri mulčovaní, kosbe trávnych porastov a žatve poľnohospodárskych kultúr vždy postupovať smerom od stredu k okrajom alebo od jednej strany pozemku k druhej strane pozemku, pri kosbe a žatve používať výstražné zariadenia
- kontrola dodržiavania zákonných požiadaviek hospodárenia (Statutory Management Requirements – SMR) a štandardov dobrých environmentálnych a poľnohospodárskych podmienok (Good Agricultural and Environmental Conditions - GAEC) v rámci uplatňovania krížového plnenia (Cross compliance - CC) poľnohospodárskymi subjektami
- zabezpečiť elimináciu rizika zranení a úhynu na konštrukciách elektrických vedení ich postupným ošetrovaním zábranami a výstražnými prvkami na vodiče

Všeobecné manažmentové opatrenia

- vypracovať návrh na rozšírenie hraníc CHVÚ Čergov s cieľom zahrnúť aj potravné teritória jednotlivých párov orla kriklavého hniezdiacich v CHVÚ do chráneného územia
- vypracovať a následne v praxi uplatňovať Program starostlivosti o CHVÚ a zabezpečiť jeho pravidelnú aktualizáciu pravidelne po uplynutí obdobia 10 rokov
- vypracovať a následne v praxi uplatňovať Program starostlivosti o orla kriklavého a zabezpečiť jeho pravidelnú aktualizáciu pravidelne po uplynutí obdobia 10 rokov
- zabezpečiť pravidelný monitoring v zmysle časti č. 4 tohto dokumentu
- zabezpečiť stálu propagáciu ochrany druhu a informovanosť odbornej (lesníci, poľnohospodári, poľovníci) a laickej verejnosti
- zabezpečiť elimináciu rizika nezákonného odstreľu v spolupráci s príslušnými inštitúciami (Polícia SR, OÚ, SIŽP, členovia Stráže prírody)
- zabezpečiť vymožitelnosť práva v prípadoch vtáčej kriminality

2.3.1.15. Návrh zásad opatrení pre rybárika riečneho (Alcedo atthis)

Na udržanie stavu rybárika riečneho na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť stály monitoring hniezdných lokalít
- monitorovať populačnú dynamiku a trendy vývoja populácie
- monitorovať znečisťovanie vodných tokov splaškami, odpadkami a vypúšťaním močovky
- monitorovať a eliminovať negatívne vplyvy výkonu rybárskeho práva a rekreačných aktivít
- v nutných prípadoch upravovať hniezdne steny, vytvárať nové hniezdne možnosti rybárika riečneho
- spolupracovať so správcami tokov a MO SRZ pri zabezpečovaní ochrany rybárika a jeho hniezdných lokalít
- organizovať výchovno vzdelávacie podujatia - prednášky a besedy zamerané na vytvorenie pozitívneho vzťahu verejnosti k ochrane rybárika.

2.3.1.16. Návrh zásad opatrení pre včelára lesného (Pernis apivorus)

Na udržanie stavu včelára lesného na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- monitoring populácie na celom území s cieľom lokalizácie hniezdísk a maximálneho počtu hniezd
- zabezpečiť vyhlásenie ochranných pásiem okolo všetkých hniezd v CHVÚ, ktoré si túto ochranu vyžadujú (mimo lesov v 5 stupni ochrany) a kontrolu ich dodržiavania,
- usmerňovaním programov starostlivosti o les zabezpečiť v CHVÚ dostatok vhodných lesných porastov (na 80 rokov) a ich rozmiestnenie v území,
- postupne zabezpečiť ochranu na všetkých stĺpoch 22 kV vzdušného elektrického vedenia, pričom postupovať od stĺpov v otvorenej krajine k stĺpom na okraji lesov a intravilánov (čiže od najviac k najmenej nebezpečným),
- rôznymi opatreniami (ekovýchova, medializácia pytliactva) vplyvať na relevantnú skupinu obyvateľstva (najmä poľovníci) v záujme minimalizácie priameho prenasledovania,
- spolupráca s veľkými užívateľmi pôdy (poľnohospodárske podniky) pri používaní insekticídov a pesticídov v lokalitách s výskytom hniezdísk

2.3.1.17. Návrh zásad opatrení pre bociana čierneho (*Ciconia nigra*)

Na zlepšenie stavu biotopov na stupeň B priaznivého stavu a na udržanie celkového stavu stavu bociana čierneho na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vhodnou formou realizovať prieskum celej populácie bociana čierneho v CHVÚ za účasti profesionálnych aj dobrovoľných ornitológov,
- udržať vhodnú vekovú a druhovú štruktúru porastov na existujúcich hniezdiskách usmerňovaním lesohospodárskych aktivít (príprava a implementácia PSL),
- zabezpečiť zlepšenie kvality vôd vo vodných tokoch a mokradiach,
- zabezpečiť ochranu existujúcich a vytváranie nových mokradí, predchádzať ich znečisťovaniu splaškovými vodami a komunálnym odpadom,
- predchádzať vysušovaniu, degradácii a urbanizačným zmenám vodných tokov a mokradí v širšom okolí hniezdísk,
- zabezpečiť pravidelné zarybňovanie podhorských vodných tokov a mokradí,
- eliminovať vyrušovanie dospelých vtákov počas hniezdenia lesnými hospodárskymi aktivitami v okruhu min. 300 m od obsadených hniezd,
- zabezpečiť spevnenie a úpravy vybratých nestabilných hniezd ohrozených zrútením v dôsledku silného vetra a dažďa,
- inštalovať hniezdne podložky na vhodných stromoch v hospodársky lesoch,
- propagovať potrebu ochrany druhu v odbornej aj širokej verejnosti

2.3.1.18. Návrh zásad opatrení pre tetruva hoľniaka (*Tetrao tetrix*)

Z vyššie uvedených dôvodov sa navrhuje vyškrtnutie tetruva hoľniaka spomedzi predmetov ochrany CHVÚ Čergov.

2.3.1.19. Návrh zásad opatrení pre orla skalného (*Aquila chrysaetos*)

Na udržanie súčasného stavu orla skalného na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť každoročný monitoring populácie druhu v CHVÚ s dohľadom všetkých obsadených hniezd,
- zabezpečiť vyhlásenie ochranných pásiem okolo všetkých hniezd v CHVÚ, ktoré si túto ochranu vyžadujú (mimo lesov v 5. stupni ochrany) a kontrolu ich dodržiavania,
- usmerňovaním programov starostlivosti o les zabezpečiť v CHVÚ dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich mozaikovitú rozmiestnenie v území,
- postupne zabezpečiť ochranu na všetkých stĺpoch 22 kV vzdušného elektrického vedenia, pričom postupovať od stĺpov v otvorenej krajine k stĺpom na okraji lesov a intravilánov (čiže od najviac k najmenej nebezpečným),
- rôznymi opatreniami (ekovýchova, medializácia pytliactva) vplyvať na relevantnú skupinu obyvateľstva (najmä poľovníci) v záujme minimalizácie priameho prenasledovania,
- pri územnom rozvoji regiónu usmerňovať urbanizáciu tak, aby sa minimálne prejavila na znižovaní plochy lovísk.

2.3.1.20. Návrh zásad opatrení pre muchára sivého (*Muscicapa striata*)

Na udržanie stavu muchára sivého na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- Zabezpečiť pravidelný monitoring druhu
- Zachovanie vysokého podielu starých listnatých a zmiešaných lesov, zachovanie, resp. zvyšovanie podielu starej stromovej vegetácie (parky, sady, záhrady) v sídlach a okolí vodných tokov
- Vylúčenie veľkoplošných holorubov vo väčších celkoch starých listnatých a zmiešaných lesov a uprednostňovanie výberkového spôsobu ťažby dreva
- Dodržiavanie vhodného zastúpenia drevín
- Ponechávanie stojacich mŕtvych stromov v porastoch a výstavkov pri maloplošných holoruboch (5 stromov/10 ha porastu na dožitie, prípadne aj skupinky stromov). Odporúča sa tiež zachovanie/vysadenie aspoň ojedinelých stromov a krov na rozľahlých poľnohospodárskych plochách

2.3.1.21. Návrh zásad opatrení pre pŕhľaviara čiernohlavého (*Saxicola rubicola*)

Na zlepšenie súčasného stavu populácie pŕhľaviara čiernohlavého na stupeň B a zlepšenie celkového stavu druhu na stupeň B je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť monitoring hniezdnej populácie
- v rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov monitorovať, kontrolovať a obmedziť používanie hnojív a chemických prípravkov v boji so škodcami v hniezdných lokalitách
- monitorovať vykonávanie údržby ciest (priekopy, násypy)
- spolupracovať s vlastníkmi a užívateľmi poľnohospodárskych pozemkov (Pozemkové spoločenstvá, Poľnohospodárske družstvá, Slovenská správa ciest) pri zabezpečovaní ochrany pŕhľaviara čiernohlavého a jeho výskytových lokalít: usmernenie aplikácie metód obhospodarovania vyhovujúceho ekologickým a biologickým nárokom pŕhľaviara čiernohlavého (likvidácia vegetácie pozdĺž ciest a okrajov polí, degradácia habitatov rozorávaním trvalých trávnych porastov, likvidácia medzí, rekultivácie, poľnohospodárske splašky- hnojovica, aplikovanie umelých hnojív, pesticídov a insekticídov na trvalých trávnych porastoch a okrajoch polí, vypaľovanie trávy, úhorov a

medzí na začiatku a počas hniezdného obdobia, pri tvorbe a realizácii Agroenvironmentálnych programov.

- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej mozaikovitej krajiny vrátane medzí a úhorov
- podporovať tradičné mozaikové využívanie poľnohospodárskej pôdy najmä ako pasienky a kosné lúky
- organizovať výchovno-vzdelávacie podujatia (napr. prednášky a besedy) pre verejnosť, vlastníkov a užívateľov zamerané na vytvorenie pozitívneho vzťahu k ochrane prírody čiernohlavého, vydávať propagačné materiály

2.3.1.22. Návrh zásad opatrení pre krutohlava hnedého (*Jynx torquilla*)

Na udržanie stavu krutohlava hnedého na stupni B priemerného priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- Zabezpečiť ponechanie starých stromov s dostatočnými dutinami, okrajových častí lesov, včítane starých sadov, parkov a lesíkov
- Zabezpečiť pravidelný monitoring druhu
- Podporovať rozvoj tradičných hospodárstiev so sadmi a pasienkami a hospodárskymi zvieratami, na ktorých sa vytvárajú vhodné podmienky na hniezdenie krutohlava a za týmto účelom aj správne nastaviť dotácie v rámci poľnohospodárskej politiky či na národnej alebo európskej úrovni.
- Inštalovať umelé hniezdne dutiny v rôznych výškach
- Zachovať pasienky a otvorené stanovišťa na okrajoch lesov s dostatočným množstvom starých stromov, umožňujúcich hniezdenie krutohlava.
- Zabezpečiť ochranu mravenísk ako zdroja hlavnej potravy tohto druhu, predovšetkým nepoužívaním umelých hnojív a pesticídov na pasienkoch a lúkach.

2.3.1.23. Návrh zásad opatrení pre žltochvosta hôrneho (*Phoenicurus phoenicurus*)

Na zlepšenie súčasného stavu populácie žltochvosta hôrneho na stupeň B a zlepšenie celkového stavu druhu na stupeň B je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- Zabezpečiť legislatívne, resp. medzinárodnými dohodami ochranu druhu na zimoviskách a počas migrácie (konvencie na ochranu biodiverzity, t.j. zabraňujúce odlesňovaniu a zabrániť nelegálnemu odchytu do sietí počas migrácie).
- Zabezpečiť ochranu starých lesných biotopov (viac ako 100 rokov), t.j. starých riedkych lesov, jedľobučín, jedľosmrečín
- Zabezpečiť na vhodných miestach vhodnú štruktúru lesných porastov (lesy s menším zápojom korún, zakmenenie min. 0,6)
- V intravilánoch s výskytom žltochvostov hôrných obzvlášť starostlivo dbať na udržanie biotopov druhu, teda je potrebné zabezpečiť ochranu starých drevín v záhradách, resp. parkov v území
- v prípade obcí, ktoré svoje právomoci v ochrane drevín nevykonávajú dostatočne odborne je potrebné, aby si právomoc ochrany drevín opätovne vyhradili okresné úrady
- V intravilánoch zabezpečiť dostatočné hniezdne možnosti napr. vyvesovaním polobúdok pre ich hniezdenie
- Zabezpečiť klud na jeho hniezdiskách v hniezdnom období (vylúčenie lesohospodárskych zásahov a lesohospodárskych prác), obzvlášť ak sa jedná o posledné fragmenty optimálnych biotopov.

2.3.1.24. Návrh zásad opatrení pre prepelicu poľnú (*Coturnix coturnix*)

Pre udržanie stavu prepelice primerane postačujú navrhnuté opatrenia uvedené pre chrapkáča poľného.

2.3.2. Návrh zásad a opatrení pre CHVÚ Čergov

2.3.2.1. Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárska pôda tvorí v CHVÚ Čergov približne 1/5 celkovej rozlohy. Stav poľnohospodárstva v území je rozhodujúci faktor prežívania a prosperovania kritériových druhov, ktoré ju využívajú na hniezdenie, ale aj ako loviská. Preto by využívanie územia na poľnohospodárske účely malo zohľadniť následné zásady a opatrenia:

- Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy. Za týmto účelom presadzovať aj vhodné nastavenie dotácii v rámci poľnohospodárskej politiky na národnej a európskej úrovni
- Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP a presadzovať zachovanie TTP aj v rámci územnoplánovacej dokumentácie
- Podporiť a usmerniť prvý termín kosenia v termíne mimo obdobie 1.3 – 31.8. min. na 20 % plochy obhospodarovanej lúky kosením
- V prípade kosenia TTP od 1. mája do 31. júla zabezpečiť na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu do kraja alebo od kraja ku kraju, vylúčiť kosenie od kraja do stredu.
- Minimalizovať a usmerniť rozhodnutiami úradov chemizáciu na TTP (z dôvodu ochrany penice jarabej, krutihlava hnedého, chrapkáča poľného, prepelice poľnej)
- Podporovať chov hospodárskych zvierat a pasenia na TTP
- Podporiť kosenie lúk bez mulčovania
- Vylúčiť kosenie a mulčovanie v čase hniezdna príslušným orgánom štátnej ochrany prírody na určených hniezdných lokalitách chrapkáča poľného
- Podporiť zachovanie pôvodných druhov solitérnych drevín a krovitých formácií na TTP (min. 1ex. s obvodom kmeňa nad 80 cm/ha, min. 25 m²/ha krovitých formácií, disperzia roztrúsená)
- V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách predmetov ochrany
- V rámci stavebných konaní (ako aj v procese EIA a súvisiacich konaniach) zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít predmetov ochrany a navrhovať náhradné riešenia
- V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásy o šírke 10 m
- Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdných lokalitách penice jarabej
- V rámci územnoplánovacích a iných dokumentov požadovať zachovanie mokradí
- Spolupracovať so správcami tokov pri zabezpečovaní ochrany rybáríka a jeho hniezdných lokalít
- Zabezpečiť monitoring predmetov ochrany, u vzácnejších druhov všetkých hniezdísk, u ostatných vybranej vzorky hniezdísk
- V prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, že neexistuje riziko významne negatívneho dopadu na predmety ochrany

- Zabezpečiť monitoring, resp. kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody (existujúcich obmedzení vyhlášky č. 28/2011 Z.z.)
- Zabezpečiť kontrolu aj s dôrazom na dodržiavanie predpisov na úseku ochrany prírody v čase kosby so zameraním na zachovanie TTP
- V prípade stavby nových elektrických vedení je potrebné všetky ošetriť prvkami minimalizujúcich kolízie a úhyn vtáctva a rovnako ošetriť týmito prvkami aj existujúce vedenia.
- Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí
- Usmerniť a podporiť výrub drevín „krovinnami zarastených TTP“ cez § 47, § 35 cez orgány OP (remízky – krovinné formácie) – na TTP typu pasienok zachovať min. 15% - max. 30 % súčasnej rozlohy krovín *Rubus fruticosus*, *Rosa* sp. *Crataegus*, *Prunus spinosa*, *Pyrus communis*, *Juniperus* a príp. iných druhov. Zabezpečiť nasledovnú distribúciu plôch NDV: plochy s rozlohou cca. 20 x 50 m vo vzájomnej vzdialenosti cca. 100 m (biotop penice jarabej) pri súčasnom zabezpečení obhospodarovania plôch pasiením,
- Usmerniť výrub drevín bielych plôch podľa § 47, § 35 cez orgány OP z dôvodu získavania plôch na pasienie a kosenie - výmeru vyčistenej plochy vyššiu ako 2 (5) ha podmieniť zachovaním (vytvorením) príľahlej remízky s rozlohou min. 10 % z celkovej čistenej plochy pri lúke, min. 15 % z celkovej čistenej plochy pri pasienku, a následným užívaním vyčistenej plochy v ďalších rokoch ako pasienku, resp. kosnej lúky (biotop pŕhľaviara čiernohlavého, chrapkáča poľného, preplice poľnej),
- usmernenie výrubu drevín cez § 47, § 35 cez orgány OP (aleje, stromoradia, remízky, lesík – lesné biotopy) – obhospodarovania bielych plôch bez poľnohospodárskeho využívania: podporiť účelový výber v prospech mozaikovitosti a štruktúrovanosti NDV aby sa zachovali podmienky pre hniezdenie predmetných druhov a nedošlo k úplnému zapojeniu drevín, pri výrube nesmie dôjsť k plošnému výrubu a zníženiu výmery NDV o viac ako 50%, resp. výrubu viac ako 50 % jedincov pôvodného porastu, priemernej hrúbky porastu
- zhodnotiť legislatívne bariéry, ktoré farmárom bránia ponechaniu väčšieho podielu NDV na poľnohospodársky obhospodarovateľných pozemkoch, na ktoré žiadajú dotácie. V prípade, že neexistuje iné riešenie ako zabezpečiť vyšší podiel NDV na týchto pozemkoch, upraviť príslušnú legislatívu alebo pravidlá.
- Vylúčiť pestovanie nepôvodných rýchlorastúcich drevín na TTP a hniezdiskách predmetov ochrany a v ich bezprostrednom okolí
- Realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre farmárov a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom
- Zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 28/2011 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Čergov za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu predmetov ochrany podľa vyššie uvedených obmedzení v CHVÚ

2.3.2.2. Lesné hospodárstvo

V CHVÚ Čergov je rozloha lesných pozemkov 77,22 %, preto je veľmi dôležité na zachovanie a prosperovanie väčšiny druhov predmetu ochrany dodržiavať nasledujúce zásady ani opatrenia:

- Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov
- Ak nie je možné pri spracúvaní kalamít ponechať v poraste 25 % porastov starších ako 80 rokov na 100 ha, potom je potrebné pri spracúvaní kalamít ponechávať na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať

- zlomy, ktoré nepredstavujú hygienické riziko pre lesné porasty a zároveň dosahujú v prsnej výške priemer minimálne 30 cm
- Ak nie je možné pri spracúvaní kalamít ponechať v poraste 25 % porastov starších ako 80 rokov na 100 ha, potom je potrebné pri spracúvaní kalamít ponechávať na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy, ktoré nepredstavujú hygienické riziko pre lesné porasty a zároveň dosahujú v prsnej výške priemer minimálne 30 cm
 - Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak
 -
 - Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch
 - Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami
 - V prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu na predmety ochrany
 - Zabezpečiť spevnenie a úpravy nestabilných hniezd orlov skalných, orlov krikľavých, včelárov lesných a bocianov čiernych ohrozených zrútením
 - Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok sovy dlhochvostú v porastoch nad 40 rokov tak, aby spolu na 1 km² porastoch vo veku 41-100 rokov boli umiestnené minimálne dve búdky
 - Podporiť ostatné dutinové hniezdiče (muchárika bielokrkeho, žltouchvost hôrny) inštaláciou rozmerovo vhodných búdok
 - Ponechávať v lese zlomy, ktoré nepredstavujú hygienické riziko pre ostatné lesné porasty, a ktoré zároveň v prsnej výške dosahujú priemer minimálne 30 cm
 - Zabezpečiť ochranné zóny okolo hniezd dravcov, sov a bociana čierneho tak, že vo vnútornej časti zóny sa nesmie celý rok zasahovať (v mimohniezdnom období iba výchovne zásahy netýkajúce sa hniezdného stromu, no nie je možné porast vyrúbať v tomto období s výnimkou spracovania kalamít) a ak je hniezdo neobsadené minimálne päť rokov ponechať porast vo vnútornej zóne v rovnakom režime. V prípade vonkajšej zóny zabezpečiť úplné obmedzenie lesohospodárskych zásahov v hniezdnom období. Vnútrná časť zóny by mala mať spravidla polomer minimálne 100 metrov (v závislosti od nárokov druhov) a vonkajšia časť zóny 300-500 metrov. Tieto zóny by sa mali vyhlasovať pre ochranu hniezd orla kráľovského, orla skalného, orla krikľavého, včelára lesného a bociana čierneho, sovy dlhochvostej v prípade potreby aj v prípade nálezu stromových alebo zemných hniezd výra skalného.
 - V PSL presadiť čo najvyššie zastúpenie pionierskych drevín pre potreby ochrany jariabka hôrneho
 - Zabezpečiť ochranu hniezdných lokalít výra skalného a to kameňolomov, starých redších porastov na strmých stráňach a okolitých lesných porastov v prípade stromových hniezd
 - Zabezpečiť monitoring predmetov ochrany, u vzácnejších druhov všetkých hniezdísk, u ostatných vybranej vzorky hniezdísk
 - Zabezpečiť monitoring a kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody (existujúcich obmedzení vyhlášky č. 28/2011)
 - Zapracovať uvedené relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL
 - V prípade stavby nových elektrických vedení je potrebné všetky ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a úhynu vtáctva a rovnako ošetriť týmito prvkami aj existujúce vedenia.
 - Vylúčiť zásahy do mokradí včítane ich zalesňovania a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí

- Usmerniť zákazku výrubu dutinových hniezdných stromov d'atľa prostredného, d'atľa bielochrbtého, žlty sivej a tesára čierneho
- Zabezpečiť ošetrovanie 22 kV elektrických vedení inštaláciou chráničiek v tvare písmena „A“ a v tvare \cap
- Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení
- Realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre lesníkov a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom
- Zabezpečiť zmenu vyhlášky č. 28/2011 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Čergov za účelom úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu predmetov ochrany podľa vyššie uvedených obmedzení v CHVÚ
- Vylúčiť prikrmovanie poľovnej zveri zrninami a zabezpečiť zníženie stavu diviakov v týchto revíroch na nulu, cielene znižovať stavy líšok na a v blízkosti lokalít tetra holniaka
- Zabezpečiť prieskum negatívnych faktorov vplývajúcich na početnosť tetra holniaka za účelom upresnenia vhodných manažmentových opatrení

2.3.2.3 Rekreačia a šport

Rekreačia a šport predstavujú pre predmety ochrany len okrajové nebezpečenstvo v porovnaní s ohrozeniami vyplývajúcimi z lesného hospodárstva a poľnohospodárstva. V zásade rekreačia a šport nie je vylúčená, pokiaľ nedochádza k vyrušovaniu predmetu ochrany na hniezdach a hniezdiskách:

- dôsledne posúdiť investičné zámery pre rozvoj rekreácie a športu z pohľadu ich dopadu na predmety ochrany. Vylúčiť zámery prispievajúce k zvýšeniu miery fragmentácie CHVÚ, podporiť zámery, ktoré sú umiestnené na okraji územia bez negatívneho dopadu na predmety ochrany

2.3.2.4. Poľovníctvo a rybárstvo

Podobne ako v prípade rekreácie a športu sú poľovníctvo a rybárstvo ako menej negatívny faktor vo vzťahu k predmetom ochrany. Poľovníctvo a rybárstvo môže významne prispieť k dosiahnutiu cieľov ochrany územia, a preto je potrebné pri jeho výkone dodržiavať nasledovné opatrenia:

- zabezpečiť pravidelnú kontrolu územia zameranú na lokalizovanie a eliminovanie nezákonných činností, inštalovať uzamykateľné rampy na prístupových komunikáciách do CHVÚ, kontrolovať oprávnenosť vstupu motorovými vozidlami do CHVÚ
- zapojiť poľovnícke združenia do intenzívnej kontroly dodržiavania poľovníckych predpisov a predpisov ochrany prírody ako aj do eliminácie vykladania otrávených návnad
- Zvýšiť kontrolnú činnosť za účelom dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody, lesného hospodárstva a poľovníctva najmä v období toku
- vypracovať a uviesť do praxe v spolupráci s vedením Slovenskej poľovníckej komory systém odhaľovania a kontroly pytliactva a trávenia zveri a dravých vtákov v CHVÚ
- pri podozrení z páchania trestnej činnosti, najmä pri nálezoch uhynutých živočíchov, návnad je potrebné bezodkladne podať trestné oznámenie príslušnému útvaru polície a orgánom činným v trestnom konaní
- zabezpečiť opatrenia na podstatné zníženie rizík nezákonného odstrelu

- Zabrániť výsvabe posedov v ochranných zónach okolo hniezd

2.3.2.5. Ťažba nerastných surovín

V rámci CHVÚ nie je evidované prieskumné územie, v prípade prípravy projektov na využívanie nerastných surovín, dodržať nasledovné zásady:

- je potrebné dôsledne posúdiť nové zámery na rozvoj ťažby nerastných surovín a vylúčiť ich v prípade, že je preukázaný negatívny dopad na predmet ochrany, resp. dochádza nimi k fragmentácii územia
- v prípade realizácie nových projektov ťažby nerastných surovín, ktoré je možné po posúdení dopadov na predmet ochrany realizovať je potrebné dôsledne trvať na vypracovaní a dodržaní zmierňujúcich opatrení

2.3.6. Využitie vody

V CHVÚ sa nachádzajú viaceré jazerá, ktoré však pre predmet ochrany nemajú závažný význam. Tiež sa v CHVÚ nachádza viacero vodných zdrojov, vo väčšom rozsahu vodné zdroje nevyužívajú, predstavujú len potenciálne riziko pri možných väčších budúcich zámeroch. Ak by sa takéto zámery objavili je potrebné dodržať nasledovné zásady a opatrenia:

- V prípade akéhokoľvek využitia vody priamo v území a bezprostrednom okolí na iný účel ako pre potreby obcí priamo v CHVÚ alebo na ich hranici je potrebné zvážiť a posúdiť prípadný dosah na predmet ochrany.

2.3.7. Ďalšie využitie

Pre obnovenie alebo zachovanie priaznivých stavov predmetných druhov je okrem vyššie popísaného nutné dodržať nasledovné zásady a opatrenia:

- celoplošne eliminovať riziko zranení na konštrukciách 22 kV elektrických vedení inštalovaním chráničiek a výstražných prvkov na trasách VN, znižujúcim riziká nárazov do el. vedení
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie mokradí, trávnatých porastov a vhodnej štruktúry krajiny vrátane medzí a úhorov
- realizovať ekovýchové aktivity pre miestne obyvateľstvo, zamerané informovanie odbornej i laickej verejnosti, na ochranu a výskum druhov ktoré sú predmetom ochrany s cieľom vytvoriť u verejnosti pozitívny vzťah k ochrane cieľových druhov
- zhodnotiť celkový legislatívny rámec, ktorý ovplyvňuje realizáciu opatrení PS CHVÚ Čergov. V prípade bariér brániacich dosiahnutiu cieľov zasadiť sa za zmenu príslušnej legislatívy
- zhodnotiť adresnosť obmedzení vyplývajúcich z vyhlášky č. 28/2011 Z.z. vo vzťahu k dosiahnuteľnosti cieľov PS a v prípade potreby zmeniť znenie legislatívneho predpisu vyhlasujúceho CHVÚ Čergov

2.3.8. Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

Kultúrne pamiatky a objekty významné z hľadiska kultúrno-historického dedičstva sú sústredené v obciach po obvode CHVÚ, je potrebné dodržať nasledovné opatrenie:

- v spolupráci so ŠOP SR usmerniť potenciálne zámery, aby nedochádzalo k ohrozeniu predmetov ochrany CHVÚ

3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti

3.1.1. Dlhodobé ciele na dosiahnutie priaznivého stavu:

1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav výberových druhov *Saxicola troquata* a *Phoenicurus phoenicurus* na priaznivý.
2. Zachovať súčasný priaznivý stav výberových druhov vtákov *Strix uralensis*, *Ficedula albicollis*, *Ficedula parva*, *Bonasa bonasia*, *Sylvia nisoria*, *Dendrocopos leucotos*, *Dryocopos martius*, *Crex crex*, *Picus canus*, *Glaucidium passerinum*, *Picoides tridactylus*, *Aegolius funereus*, *Caprimulgus europaeus*, *Aquila pomarina*, *Alcedo atthis*, *Pernis apivorus*, *Ciconia nigra*, *Aquila chrysaetos*, *Muscicapa striata*, *Jynx torquilla* a *Coturnix coturnix*.
3. Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Čergov, prehodnotiť a zmeniť predmet ochrany v CHVÚ *Tetrao tetrix*.
4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.

Limitujúce a modifikujúce faktory

Vnútorne prírodné faktory

Vnútornými prírodnými faktormi, ktoré negatívne vplyvajú na populácie a dlhodobých cieľ č. 1 a 2 je sukcesia u druhov orol krikľavý a skalný, včelár, prepelica a chrapkáč.

Sukcesia je problémom aj v prípade orla krikľavého, kde obzvlášť v stredných polohách dochádza k opúšťaniu pôdy a následnému zarastaniu lesom, ktorý nie je vhodný pre orla krikľavého ako lovisko. Minimalizovanie tohto vplyvu je väčším problémom práve na týchto rozľahlých plochách a vyžaduje väčšie motivovanie poľnohospodárov pre udržanie hospodárenia na pôde vhodným nastavením dotácií. Problém je aj opúšťania pôdy a následné zarastanie.

Rovnako ako v prípade orla krikľavého môže byť sukcesia problémom aj pre dosiahnutie cieľa 2 u druhov orol skalný, prepelica poľná, chrapkáč poľný, včelár lesný. Je však možné minimalizovať jej dopad rovnakými opatreniami ako v prípade orla krikľavého. Naopak druhom jariabok hôrny, pŕhľaviar aj penica jarabá nástup niektorých sukcesných štádií prispeje k naplneniu cieľu 2

Veľmi významným vnútorným faktorom, u druhov s nízkou početnosťou jedným z najvýznamnejších, sú extrémny počasia. U druhov ako jariabok je dôležité, aby v čase vodenia mláďat nedochádzalo k vpádu chladného vzduchu a intenzívnym snehovým zrážkam. Vzhľadom ku globálnym klimatickým zmenám však dochádza k nástupu jarného oteplenia skôr ako v minulosti, a teda aj k skoršiemu nástupu hniezdenia. Napriek tomu sa však aj v neskorších týždňoch hniezdenia opakujú vlny s chladnejším počasím a často aj s napadnutím vysokej vrstvy snehu, ktorá môže byť pre prežitie mláďat kurovitých vtákov kritická. Pri opakovaní takýchto nepriaznivých poveternostných podmienok to môže prispieť k poklesu populácie ak je úspešnosť hniezdenia minimálna. Pre minimalizovanie tohto vplyvu je vhodné len udržiavanie populácie na dostatočne veľkej úrovni (a teda aj dostatočne rozsiahlych vhodných biotopov), ktorá bude odolná voči niektorým sezónam s nižšou mierou hniezdnej úspešnosti.

Vnútrotným prírodným faktorom s dopadom na lesné druhy je aj **pôsobenie škodlivých činiteľov v lese**. Tými sú napríklad vetrové polomy alebo kalamitné pôsobenie hmyzu potenciálne negatívne ovplyvňujúce dosiahnutie cieľov 1 a 2. V prípade vetrových polomov ak dôjde k polomom na väčšej ploche, môžu mať negatívny dopad na hniezdiská niektorých dravcov, ktorým môžu zaniknúť dostupné hniezdne biotopy. Na zníženie dopadov tohto faktoru je dôležité, aby pri hospodárení v lese boli porasty dostatočne štrukturované a minimalizované rovnoveké kultúry. Tým sa podarí vplyv na porasty, a teda aj na hniezdiská druhov značne obmedziť. Problémom však môže byť vznik vetrových polomov v hniezdnom období spôsobujúci zmarenie hniezdenia. Jeho minimalizácia je možná vhodným štrukturovaním porastov, ako aj udrжанím populácií druhov na dostatočne veľkej úrovni, aby dokázala prekonať aj roky s nižšou hniezdnou úspešnosťou. Väčším problémom môže byť veľkoplošné spracovanie takýchto kalamít. V tomto prípade dochádza k úplnému zániku hniezdných biotopov. Týka sa to nielen dravcov, kurovitých vtákov ale aj ostatných druhov naviazaných na lesné prostredie. Preto je pre minimalizovanie ich dopadu veľmi dôležité hľadať spôsoby ako zachovať aspoň niektoré biotopy druhov, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ. Takými možnosťami je pri kalamitnej ťažbe ponechávať zdravé stromy (ich skupiny) alebo zlomy, ktoré nepredstavujú hygienické riziko pre okolité porasty, ideálne v počte aspoň 5 jedincov na hektár na dožitie (v prípade zdravých stromov). Takýto zásah minimalizuje dopad na niektoré hniezdiče, ktoré sa dokážu dočasne prispôbiť aj životu na polomoch ak ostanú zachované hniezdne stromy (tesáre a iné). Zároveň je však nutné ponechávať aj súvislejšie fragmenty biotopov bez zásahu.

Vnútrotné človekom podmienené faktory

Splnenie dlhodobých cieľov môže byť značne limitované, alebo modifikované viacerými človekom podmienenými faktormi.

Na populáciu, ktoré sú predmetmi ochrany v CHVÚ môže limitujúco vplyvať poľnohospodárstvo. V tomto ohľade je dôležité predovšetkým opúšťanie pôdy, rozorávanie TTP a zmena plodín. Všetky uvedené zmeny v poľnohospodárskej praxi vedú k zníženiu dostupnosti hniezdných biotopov pre predmety ochrany, ako je napríklad chrapkáč poľný, prepelica poľná, ale aj k zníženiu dostupnosti potravy pre dravce ale aj bociana bieleho ako aj iné druhy. Z tohto pohľadu je obzvlášť problematická intenzifikácia hospodárenia vedúca k rozorávaniu TTP, zmene preferovaných plodín a veľkoplošnému pestovaniu hustosiatych plodín, ako napríklad repka, ktoré značne limitujú dostupnosť potravy, a teda vedú buď k zníženiu hniezdnej úspešnosti, alebo priamo k opusteniu niektorých hniezdných teritórií. Je preto veľmi dôležité monitorovať dopad týchto zmien v území a sa zasadzovať za také nastavenie dotácií pre poľnohospodárov, ktoré ich bude motivovať k poľnohospodárstvu šetrnému k prírode v rámci CHVÚ a zároveň aj dostatočne motivovať, aby nedochádzalo k opúšťaniu pôdy.

Limitujúcim faktorom je aj intenzívne lesné hospodárenie, obzvlášť problematickým sú lesy s vysokým zakmenením ako aj nízkym vekom. Vhodným usmernením hospodárenie, s ktorým program starostlivosti počíta, sa však môže úplne predísť nenaplneniu uvedeného cieľa. Intenzívne lesné hospodárenie v prípade spracovania kalamít na veľkých plochách môže byť značne limitujúce aj pre dosiahnutie cieľov. Aby sa tomu predišlo je veľmi dôležité pri plánovanej obnove lesa vhodne štrukturovať porasty a pri náhodných ťažbách je dôležité ponechávať na dožitie zdravé stromy podľa minimálnych nárokov druhov, prípade zlomy ako hniezdne podmienky. Pri zohľadnení ekologických nárokov druhov je možné skĺbiť hospodárenie v lese a to aj náhodnú ťažbu tak, aby sa minimalizoval negatívny dopad na uvedené dlhodobé ciele.

Pre realizáciu ochranných opatrení je dôležité zachovanie podpory verejnosti pre ochranu prírody ako takú. Podpora verejnosti môže značne v CHVÚ Čergov variovať v závislosti od celkovej ekonomickej situácie, od spôsobu presadzovaniu opatrení ochrany prírody a od celkového informovania o ochrane prírody a hodnotách územia. V prípade zhoršenia ekonomickej situácie sa na prioritnejšie pozície vnímania dôležitosti ochrany

prírody dostané iné sociálno-ekonomické aspekty života spoločnosti. V takejto situácii je ťažšie hľadať podporu verejnosti na presadzovanie efektívnejšej ochrany prírody a minimalizovať tak dopad tohto faktoru. Čiastočne sa dá minimalizovať dopad takejto negatívnej situácie tým, že sa dlhodobo poukazuje na význam ochrany prírody nielen z pohľadu ekonomického, ale celkového prínosu pre kvalitu života (zachovanie lesov pre ochranu pred povodňami ako aj vhodných mikroklimatických podmienok a pod.). Rovnako ako celková ekonomická situácia (v prípade jej negatívneho vývoja) môže zhoršiť vnímanie verejnosti aj nedostatočná komunikácia s verejnosťou pri prijímaní opatrení pre ochranu prírody. Na minimalizovanie tohto faktora je veľmi dôležité vždy v predstihu pred prijatím opatrení o nich rokovať s dotknutými obcami, vlastníkmi, užívateľmi, prípadne aj občianskymi združeniami a iniciatívami. Takýto inkluzívny prístup v konečnom dôsledku nemusí viesť len k vysvetľovaniu potrieb opatrení prijatých pre ochranu prírody a nájdenu optimálneho spôsobu ich realizácie (teda sklbenie požiadaviek dotknutých vlastníkov, obcí, iných subjektov a ochrany prírody), ale môže viesť aj k nájdenu nových osôb ochotných aktívne pomáhať ochrane prírody a tak prispieť pozitívne k naplneniu cieľov.

Vonkajšie prírodné faktory

Na dlhodobé ciele vplýva aj viacero vonkajších prírodných faktorov. Niektoré z nich nie je možné ovplyvniť na národnej úrovni, resp. vôbec. Preto ich je potrebné vziať v úvahu pri hodnotení populácií aj v samotnom CHVÚ pre prípad ak tieto faktory majú dopad na populácie v CHVÚ.

Spomedzi vonkajších prírodných faktorov majú na naše populácie dopad poveternostné podmienky – extrémny počasie na migračných trasách a zimoviskách. V prípade druhov ako orol kriľavý, bocian čierny, prepelica poľná, chrapkáč poľný, penica jarabá, muchár sivý, mucháriky, krutihlav, žltouchost hôny a včelár lesný nie je pre zachovanie populácií týchto druhov dôležité len udržanie vhodných podmienok na hniezdenie v samotnom CHVÚ. Takmer rovnako dôležitú rolu hrajú aj podmienky na zimoviskách a migračných trasách. V prípade suchých rokov vedúcich k nedostatku potravy na zimoviskách tak môže byť mortalita uvedených druhov vyššia a môže viesť aj k nižšiemu obsadeniu revírov po návrate zo zimovísk. Na minimalizovanie tohto vplyvu je možné len udržiavať biotopy uvedených druhov v dobrej kvalite za účelom zvýšenia hniezdnej úspešnosti, ktorá bude úplne alebo aspoň čiastočne kompenzovať potenciálne straty na zimoviskách a migračných trasách v dôsledku poveternostných extrémov.

Medzi vonkajšími prírodnými faktormi hrá významnú rolu globálna zmena klímy. Táto vedie už v súčasnosti k posunu areálu rozšírenia niektorých vtáčích druhov a ovplyvňuje aj druhovú skladbu biotopov. Rovnako aj prípadné zmeny v zrážkových pomeroch (ich pokles) sa môžu negatívne dotknúť niektorých druhov (napríklad chrapkáča poľného). V prípade chrapkáča poľného tak klimatický atlas hniezdneho rozšírenia vtákov v Európe predpokladá, že v rokoch 2070-2099 sa Slovensko ocitne na južnej hranici rozšírenia tohto druhu v Európe. Dopad globálnej zmeny klímy môžu čiastočne minimalizovať aj politické opatrenia prijaté na globálnej úrovni. Vzhľadom k prírodným hodnotám, ktoré môže Slovensko stratiť tak by súčasťou snahy o dodržanie vyššie uvedených dlhodobých cieľov (a to nielen na Čergove, ale aj v iných chránených územiach) mali slovenské inštitúcie žiadať efektívne opatrenia na zastavenie globálnych klimatických zmien. Keďže k nim však v súčasnosti nie je na globálnej politickej úrovni vôľa, je potrebné s pôsobením týchto faktorov u nás rátať a prispôbiť im aj navrhované opatrenia tak, aby viedli k udržaniu tých autochtónnych druhov, u ktorých to je možné a zároveň vytvorili vhodné podmienky pre celkové udržanie stability ekologických funkcií krajiny a jej autoregulačných mechanizmov.

Vonkajším prírodným faktorom veľmi významne vplývajúcim na populácie pôvodných druhov vtáctva je šírenie nepôvodných invázných druhov šeliem a ostatných živočíchov. Prípadný výskyt medvedík čistotný je problematický k ochrane hniezd dravcov a bociana čierneho, keďže medvedík je veľmi dobrý lezec.

Vonkajšie človekom podmienené faktory

Viacere antropické faktory s pôvodom mimo územia CHVÚ Čergov môžu tiež významne prispieť k horšiemu ako očakávanému naplneniu dlhodobých.

V prípade cieľov hrá významnú rolu aj ochrana biotopov sťahovavých druhov na zimoviskách a migračných trasách ako aj samotných druhov počas migrácie a zimovania. **Odlesňovanie, intenzifikácia poľnohospodárstva na zimoviskách a nelegálny lov počas migrácie** pritom predstavujú jedno z hlavných rizík pre sťahovavé druhy. Nelegálny lov počas migrácie sa týka predovšetkým krajín v okolí Stredomoria ako je Turecko, Cyprus, Libanon a Egypt. Nelegálnym lovom tu nie sú ohrozené len bežné druhy, ale aj mnohé vzácne druhy, migrujúce bociany, dravce. Vzhľadom ku nestabilnej politickej situácii v týchto krajinách sa nedá očakávať zmena legislatívy na ochranu vtáctva v týchto štátoch ani pri tlaku verejnosti z Európy. Preto je možné očakávať, že u ďalekých migrantov zimujúcich v Afrike sa tento nelegálny lov môže aj významne podpísať na negatívnom trende predmetného druhu aj v samotnom CHVÚ. Na minimalizovanie pôsobenia tohto faktoru je tak potrebné zabezpečiť vhodné podmienky na hniezdenie druhov v CHVÚ za účelom zvýšenia hniezdnej úspešnosti. Podobne ťažko ovplyviteľným procesom je aj proces odlesňovania v subsaharskej Afrike vplývajúci negatívne na dostupnosť zimovísk ako aj intenzifikácia poľnohospodárstva v týchto krajinách. Preto jediným efektívnym opatrením je potreba zabezpečenia podmienok na hniezdenia a dožadovanie plnenia medzinárodných dohôd (RAMSAR, AEWA a iné).

Na naplnenie cieľov 1. a 2. môže negatívne pôsobiť aj celková nepriaznivá **ekonomická a sociálna situácia v Európe**. V prípade nepriaznivého vývoja ekonomiky prioritou môžu byť iné opatrenia, a teda aj celkové vnímanie ochrany prírody ako priority sa môže posunúť na nižšie úrovne a sťažiť tak dosiahnutie dlhodobých cieľov. Na minimalizovanie dopadu tohto vplyvu je potrebné systematicky upozorňovať na prínosy zachovanej prírody, ktoré poskytujú služby spoločnosti nezávisle od ekonomickej situácie (napr. vodozadržná schopnosť zachovalých lesov, pričom zachovalé lesy sú dôležité aj pre prežitie predmetov ochrany a pod.).

3.2. Stanovenie operatívnych cieľov

1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav výberových druhov *Saxicola torquata* a *Phoenicurus phoenicurus* na priaznivý.

- 1.1. Zvýšiť a udržať úroveň populácie pŕhlaviara čiernohlavého (*Saxicola torquata*) na úroveň minimálne 600 párov.
- 1.2. Zlepšiť stav biotopov na lokalitách žltouchvosta hôrneho (*Phoenicurus phoenicurus*) v intravilánoch obcí priľahlých k CHVÚ a zvýšením súčasného podielu starých lesných porastov.

2. Zachovať súčasný priaznivý stav výberových druhov vtákov *Strix uralensis*, *Ficedula albicollis*, *Ficedula parva*, *Bonasa bonasia*, *Sylvia nisoria*, *Dendrocopos leucotos*, *Dryocopus martius*, *Crex crex*, *Picus canus*, *Glaucidium passerinum*, *Picoides tridactylus*, *Aegolius funereus*, *Caprimulgus europaeus*, *Aquila pomarina*, *Alcedo atthis*, *Pernis apivorus*, *Ciconia nigra*, *Aquila chrysaetos*, *Muscicapa striata*, *Jynx torquilla* a *Coturnix coturnix*.

- 2.1. Udržať populáciu sovy dlhochvostej (*Strix uralensis*) na minimálnej úrovni 70 obsadených teritórií.
- 2.2. Udržať populáciu muchárika bieločrného (*Ficedula albicollis*) na minimálnej úrovni 2800 obsadených teritórií.
- 2.3. Udržať populáciu muchárika malého (*Ficedula parva*) na minimálnej úrovni 800 obsadených teritórií.

- 2.4. Udržať populáciu jariabka hôrneho (*Bonasa bonasia*) na priemernej úrovni minimálne 400 obsadených teritórií.
- 2.5. Udržať populáciu penice jabarbej (*Sylvia nisoria*) na minimálnej úrovni 150 obsadených teritórií.
- 2.6. Udržať populáciu d'atľa bielochrbtého (*Dendrocopos leucotos*) na minimálnej úrovni 120 obsadených teritórií.
- 2.7. Udržať populáciu tesára čierneho (*Dryocopus martius*) na priemernej úrovni minimálne 100 obsadených teritórií.
- 2.8. Udržať populáciu chrapkáča poľného (*Crex crex*) na priemernej úrovni minimálne 90 obsadených teritórií
- 2.9. Udržať populáciu žlty sivej (*Picus canus*) na priemernej úrovni minimálne 80 obsadených teritórií
- 2.10. Udržať populáciu kivička vrabčieho (*Glaucidium passerinum*) na úrovni minimálne 45 obsadených teritórií.
- 2.11. Udržať populáciu d'ubníka trojprstého (*Picoides tridactylus*) na priemernej úrovni minimálne 40 obsadených teritórií.
- 2.12. Udržať populáciu pôtika kapcavého (*Aegolius funereus*) na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených teritórií.
- 2.13. Udržať populáciu lelka lesného (*Caprimulgus europaeus*) na priemernej úrovni minimálne 25 obsadených teritórií.
- 2.14. Udržať populáciu orla krikl'avého (*Aquila pomarina*) na priemernej úrovni minimálne 21 obsadených teritórií.
- 2.15. Udržať populáciu rybárika riečného (*Alcedo atthis*) na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených teritórií.
- 2.16. Udržať populáciu včelára lesného (*Pernis apivorus*) na minimálnej úrovni 13 obsadených teritórií.
- 2.17. Udržať populáciu bociana čierneho (*Ciconia nigra*) na minimálnej úrovni 11 obsadených teritórií.
- 2.18. Udržať populáciu orla skalného (*Aquila chrysaetos*) na priemernej úrovni minimálne 3 obsadených teritórií.
- 2.19. Udržať populáciu muchára sivého (*Muscicapa striata*) na priemernej úrovni minimálne 800 obsadených teritórií.
- 2.20. Udržať populáciu krutohlava hnedého (*Jynx torquilla*) na priemernej úrovni minimálne 200 obsadených teritórií.
- 2.21. Udržať populáciu prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*) na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.

3. Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Čergov, prehodnotiť a zmeniť predmet ochrany v CHVÚ Tetrao tetrix.

- 3.1. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 28/2011 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.
- 3.2. Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy
- 3.3. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 28/2011 Z. z. s cieľom vyškrtnutia druhu tetrova hoľniaka (*Tetrao tetrix*)

4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva

- 4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.

- 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.

3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
Operatívny cieľ č. 1.1. Udržať úroveň populácie prhľaviara čierneho (Saxicola torquata) na úroveň minimálne 600 párov.			
1.1.1.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany	CHVÚ	VP
1.1.2.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti vylúčiť použitie chemických látok na hniezdných lokalitách	CHVÚ	VP
1.1.3.	V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásky o šírke minimálne 10 m	CHVÚ	VP
1.1.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prhľaviara čierneho	CHVÚ	VP
1.1.5.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 1.2. Zlepšiť stav biotopov na lokalitách žltouchvosta hôrneho (Phoenicurus phoenicurus) v intravilánoch obcí prľahlých k CHVÚ a zvýšením súčasného podielu starých lesných porastov.			
1.2.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
1.2.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
1.2.3.	Zabezpečiť každoročne monitoring vybranej vzorky hniezdných lokalít žltouchvosta hôrneho	CHVÚ	VP
1.2.4.	Ak nie je možné pri spracúvaní kalamít ponechať v poraste 25 % porastov starších ako 80 rokov na 100 ha, potom je potrebné pri spracúvaní kalamít ponechávať na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	CHVÚ	VP
1.2.5.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami	CHVÚ	VP
1.2.6.	Podporiť hniezdne podmienky pre žltouchvosta hôrneho vyvesením búdok	CHVÚ	SP
1.2.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenie v lese do novovypracúvaných PSL	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.1. udržať populáciu sovy dlhochvostej (Strix uralensis) na minimálnej úrovni 20 obsadených teritórií.			
2.1.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.1.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.1.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	CHVÚ	VP
2.1.4.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok v porastoch nad 40 rokov tak, aby spolu na 1 km ² v porastoch vo veku 41-100 rokov boli umiestnené minimálne dve búdky	CHVÚ	SP
2.1.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	CHVÚ	VP
2.1.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie sovy dlhochvostej	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.2. populáciu muchárika bielokrkeho (<i>Ficedula albicollis</i>) na minimálnej úrovni 2800 obsadených teritórií.			
2.2.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 50 % obnovných porastov starších ako 100 rokov	CHVÚ	VP
2.2.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	CHVÚ	VP
2.2.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
2.2.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	CHVÚ	VP
2.2.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchárika bielokrkeho	CHVÚ	VP
2.2.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenie v lese do novovypracúvaných PSL	CHVÚ	VP
2.2.7.	Podporiť hniezdne podmienky pre muchárika bielokrkeho vyvesením búdok	CHVÚ	SP
Operatívny cieľ č. 2.3. Udržať populáciu muchárika malého (<i>Ficedula parva</i>) na minimálnej úrovni 800 obsadených teritórií.			
2.3.1.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	CHVÚ	VP
2.3.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
2.3.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami	CHVÚ	VP
2.3.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	CHVÚ	VP
2.3.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchárika malého	CHVÚ	VP
2.3.6.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 50 % obnovných porastov starších ako 100 rokov	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.4. Udržať populáciu jariabka hôrneho (<i>Bonasa bonasia</i>) na priemernej úrovni minimálne 400 obsadených teritórií.			
2.4.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.4.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
2.4.3.	Presadiť čo najvyššie zastúpenie pionierskych drevín v PSL	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.4.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie	CHVÚ	VP
2.4.5.	Zabezpečiť kontrolu predpisov obmedzujúcu zber lesných plodín v územiach s vyšším stupňom ochrany	CHVÚ	VP
2.4.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	CHVÚ	VP
2.4.7.	Monitorovať a regulovať výskyt diviaka na lokalitách jariabka hôrneho	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.5. Udržať populáciu penice jabarbej (<i>Sylvia nisoria</i>) na minimálnej úrovni 150 obsadených teritórií.			
2.5.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie penice jarabej	CHVÚ	VP
2.5.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	CHVÚ	VP
2.5.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerotermných krovitých strání	CHVÚ	VP
2.5.4.	Zabezpečiť tlenie sukcesie krovitých porastov, tak aby dosahovali optimálnu štruktúru a štádium sukcesie nebolo príliš pokročilé a to pravidelným mozaikovitým mulčovaním, priedňovaním súvislých krovitých zárastov.	CHVÚ	VP
2.5.5.	Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine	CHVÚ	VP
2.5.6.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	CHVÚ	VP
2.5.7.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.6. Udržať populáciu d'atľa bielochrbtého (<i>Dendrocopos leucotos</i>) na minimálnej úrovni 120 obsadených teritórií.			
2.6.1.	Pri najviac ohrozených hniezdach zabezpečiť vyhlasovanie ochranných zón	CHVÚ	VP
2.6.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	CHVÚ	VP
2.6.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
2.6.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami	CHVÚ	VP
2.6.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	CHVÚ	VP
2.6.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie d'atľa bielochrbtého	CHVÚ	VP
2.6.7.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov		
Operatívny cieľ č. 2.7. Udržať populáciu tesára čierneho (<i>Dryocopos martius</i>) na priemernej úrovni minimálne 100 obsadených teritórií.			
2.7.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.7.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	CHVÚ	VP
2.7.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
2.7.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	CHVÚ	VP
2.7.5.	Zapracovať relevantné opatrenia do PSL	CHVÚ	VP
2.7.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie tesára	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.8. Udržať chrapkáča poľného (<i>Crex crex</i>) na priemernej úrovni minimálne 90 obsadených teritórií			
2.8.1.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	CHVÚ	VP
2.8.2.	Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu do kraja, alebo od kraja ku kraju. Vylúčiť kosenie od kraja do stredu.	CHVÚ	VP
2.8.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany	CHVÚ	VP
2.8.4.	Vylúčiť kosenie a mulčovanie príslušným orgánom štátnej ochrany prírody určených hniezdných lokalitách	CHVÚ	VP
2.8.5.	V rámci stavebných konaní (ako aj v procese EIA a súvisiacich konaniach) zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít	CHVÚ	VP
2.8.6.	V prípade ďalšieho poklesu populácií chrapkáča poľného využiť cieľnú ochranu hniezdísk s využitím ustanovení zákona 543/2002 Z.z. a vyhlášky č. 28/2011 Z.z.	CHVÚ	VP
2.8.7.	Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí	CHVÚ	VP
2.8.8.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	CHVÚ	VP
2.8.9.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie chrapkáča poľného	CHVÚ	VP
2.8.10.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.9. Udržať populáciu žlny sivej (<i>Picus canus</i>) na priemernej úrovni minimálne 80 obsadených teritórií			
2.9.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.9.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
2.9.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	CHVÚ	VP
2.9.4.	Zapracovať relevantné opatrenia do PSL	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.9.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie žltn sivej	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.10. Udržať populáciu kivička vrabčieho (<i>Glaucidium passerinum</i>) na úrovni minimálne 45 obsadených teritórií.			
2.10.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.10.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	CHVÚ	VP
2.10.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
2.10.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	CHVÚ	VP
2.10.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok	CHVÚ	SP
2.10.6.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	CHVÚ	VP
2.10.7.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie kivička	CHVÚ	VP
2.10.8.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak	CHVÚ	SP
2.10.9.	Vylúčiť veľkoplošné holoruby a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesov s prevahou listnáčov	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.11. Udržať populáciu d'ubníka trojprstého (<i>Picooides tridactylus</i>) na priemernej úrovni minimálne 40 obsadených teritórií.			
2.11.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.11.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
2.11.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	CHVÚ	VP
2.11.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	CHVÚ	VP
2.11.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie d'ubníka	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.12. Udržať populáciu pôtika kapcavého (<i>Aegolius funereus</i>) na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených teritórií.			
2.12.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.12.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	CHVÚ	VP
2.12.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.12.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami	CHVÚ	VP
2.12.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok	CHVÚ	SP
2.12.6.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	CHVÚ	VP
2.12.7.	Na lokalitách hlucháňa zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa ako predpoklad aj pre ochranu pôtika	CHVÚ	VP
2.12.8.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie pôtika	CHVÚ	VP
2.12.9.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak	CHVÚ	VP
2.12.10.	Vylúčiť veľkoplošné holoruby a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesov s prevahou listnáčov	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.13. Udržať populáciu leľka lesného (<i>Caprimulgus europaeus</i>) na priemernej úrovni minimálne 25 obsadených teritórií.			
2.13.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie	CHVÚ	VP
2.13.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
2.13.3.	Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôzovekých rozvoľnených porastov drevín	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.14. Udržať populáciu orla krikľavého (<i>Aquila pomarina</i>) na priemernej úrovni minimálne 21 obsadených teritórií.			
2.14.1.	Zabezpečiť monitoring všetkých hniezdných okrskov orla krikľavého každoročne a každoročne dohľadávať hniezda minimálne v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov a celkovo kontrolovať hniezdnú úspešnosť aspoň na 50 % hniezd.	CHVÚ	VP
2.14.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky	CHVÚ	VP
2.14.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	CHVÚ	VP
2.14.4.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.14.5.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	CHVÚ	VP
2.14.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	CHVÚ	VP
2.14.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	CHVÚ	VP
2.14.8.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.14.9.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy.	CHVÚ	VP
2.14.10.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	CHVÚ	VP
2.14.11.	Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí	CHVÚ	VP
2.14.12.	Usmerniť fotografovanie orlov v blízkosti hniezdísk	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.15. Udržať populáciu rybárika riečneho (<i>Alcedo atthis</i>) na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených teritórií.			
2.15.1.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie rybárika	CHVÚ	VP
2.15.2.	Na vhodných lokalitách v nutných prípadoch upravovať hniezdne steny a vytvárať nové hniezdne možnosti pre rybárika	CHVÚ	VP
2.15.3.	Spolupracovať so správcami tokov a vodných plôch pri zabezpečovaní ochrany rybárika a jeho hniezdných lokalít	CHVÚ	VP
2.15.4.	Zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody	CHVÚ	SP
2.15.5.	Zamedziť výstavbe investičných zámerov ohrozujúcich hniezdne lokality	CHVÚ	VP
2.15.6.	Dôsledne posúdiť nové investičné zámery ohrozujúce hniezdne lokality	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.16. Udržať populáciu včelára lesného (<i>Pernis apivorus</i>) na minimálnej úrovni 13 obsadených teritórií.			
2.16.1.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybraných hniezdných okrskov včelára lesného	CHVÚ	VP
2.16.2.	V okolí vybraných hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	CHVÚ	VP
2.16.3.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.16.4.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	CHVÚ	VP
2.16.5.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	CHVÚ	VP
2.16.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	CHVÚ	VP
2.16.7.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	CHVÚ	VP
2.16.8.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy.	CHVÚ	VP
2.16.9.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	CHVÚ	VP
2.16.10.	Usmerniť fotografovanie včelárov v blízkosti hniezdísk	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
Operatívny cieľ č. 2.17. Udržať populáciu bociana čierneho (<i>Ciconia nigra</i>) na minimálnej úrovni 11 obsadených teritórií.			
2.17.1.	Zabezpečiť monitoring vybranej vzorky hniezdných okrskov bociana čierneho každoročne a každoročne dohľadávať hniezda v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov.	CHVÚ	VP
2.17.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky	CHVÚ	VP
2.17.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	CHVÚ	VP
2.17.4.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.17.5.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	CHVÚ	VP
2.17.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	CHVÚ	SP
2.17.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	CHVÚ	VP
2.17.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	CHVÚ	VP
2.17.9.	Vylúčiť negatívne zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí	CHVÚ	VP
2.17.10.	Usmerniť fotografovanie bocianov čiernych v blízkosti ich hniezdísk	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.18. Udržať populáciu orla skalného (<i>Aquila chrysaetos</i>) na priemernej úrovni minimálne 3 obsadených teritórií.			
2.18.1.	Zabezpečiť monitoring všetkých hniezdných okrskov orla skalného každoročne a každoročne dohľadávať hniezda v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov	CHVÚ	VP
2.18.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných stromových hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky	CHVÚ	VP
2.18.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	CHVÚ	VP
2.18.4.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.18.5.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	CHVÚ	VP
2.18.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	CHVÚ	VP
2.18.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	CHVÚ	VP
2.18.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	CHVÚ	VP
2.18.9.	Usmerniť fotografovanie orlov v blízkosti ich hniezdísk	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
Operatívny cieľ č. 2.19. Udržať populáciu muchára sivého (<i>Muscicapa striata</i>) na priemernej úrovni minimálne 800 obsadených teritórií.			
2.19.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	VP
2.19.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	CHVÚ	VP
2.19.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	CHVÚ	VP
2.19.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	CHVÚ	VP
2.19.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	CHVÚ	VP
2.19.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchára sivého		
Operatívny cieľ č. 2.20. Udržať populáciu krutohlava hnedého (<i>Jynx torquilla</i>) na priemernej úrovni minimálne 200 obsadených teritórií.			
2.20.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie krutohlava	CHVÚ	VP
2.20.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	CHVÚ	VP
2.20.3.	Zachovávať všetky staré a dutinové stromy, solitérne stromy a stromoradia v poľnohospodárskej krajine	CHVÚ	VP
2.20.4.	Podľa potreby vysadiť solitérne stromy ako zabezpečenie potenciálnych hniezdných stromov do budúcnosti. (najmä na rozsiahlych otvorených plochách TTP, OP vzniknutých počas kolektivizácie)	CHVÚ	VP
2.20.5.	Zachovávať dostatočné porasty drevín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine	CHVÚ	VP
2.20.6.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.21. Udržať populáciu prepelice poľnej (<i>Coturnix coturnix</i>) na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.			
2.21.1.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	CHVÚ	VP
2.21.2.	Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu do kraja, alebo od kraja ku kraju. Vylúčiť kosenie od kraja do stredu.	CHVÚ	VP
2.21.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany	CHVÚ	VP
2.21.4.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	CHVÚ	VP
2.21.5.	V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásky o šírke minimálne 10 m	CHVÚ	VP
2.21.6.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prepelice poľnej	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.21.7.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 3.1. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 28/2011 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.			
3.1.1.	Zhodnotiť efektívnosť súčasných obmedzení platných v CHVÚ a pokrytie opatrení navrhnutých v PS existujúcou vyhláškou 28/2011 Z.z. a platnou legislatívou	CHVÚ	VP
3.1.2.	Aktualizovať zoznam zakázaných činností vo vyhláške 28/2011 Z.z. aby kopíroval relevantné usmernenia a zásady hospodárenia vychádzajúce z programu starostlivosti o CHVÚ Čergov	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 3.2. Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy			
3.2.1.	Vyhodnotiť či sektorová legislatíva (poľnohospodárska, lesnícka, poľovnícka a i.) umožňuje realizáciu opatrení navrhovaných v PS	CHVÚ	VP
3.2.2.	Zasadiť sa za zmenu v národnej legislatíve v prípade ak realizácia niektorých opatrení navrhovaných v PS CHVÚ Čergov naráža na legislatívne prekážky (napríklad zníženie zakmenenia)	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 3.3. Zabezpečiť aktualizáciu u vyhlášky č. 28/2011 Z. z. s cieľom vyškrtnutia druhu tetraho holniaka (<i>Tetrao tetrix</i>)			
3.3.1.	Overiť úroveň populácie tetraho holniaka v CHVÚ Čergov cieleným mapovaním v rozsahu minimálne 5 rokov nasledujúcich po sebe	CHVÚ	VP
3.3.2.	Vylúčiť z predmetov tetraho holniaka ak opakovane nespĺňa kritériá pre zaradenie medzi predmety ochrany z dôvodov, ktoré nie sú podmienené negatívnymi antropickými faktormi	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.			
4.1.1.	Realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality	CHVÚ	VP
4.1.2.	Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu dopadu na predmety ochrany	CHVÚ	VP
4.1.3.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení	CHVÚ	SP
4.1.4.	Na vhodných miestach vybudovať pozorovateľne vtáctva, náučný chodník, fotokryty a úkryty (drobné útulne) pre turistov za účelom usmernenia návštevnosti územia	CHVÚ	SP
4.1.5.	Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.1.6.	Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchovné aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ	CHVÚ a okolie	VP
4.1.7.	Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o lokalite a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	CHVÚ	VP
4.1.8.	Vhodnou formou propagovať prírodné hodnoty Čergova v zahraničí s cieľom zvýšenia počtu návštevníkov využívajúcich mäkké formy cestovného ruchu	CHVÚ	SP
4.1.9.	Realizovať rôzne ekovýchovné a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.)	CHVÚ	SP
Operatívny cieľ č. 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.			
4.2.1.	Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, rybárov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o správnom hospodárení v CHVÚ	CHVÚ	VP
4.2.2.	V spolupráci s miestnymi vlastníkmi odstrániť čierne stavby stojace na ich pozemkoch a eliminovať vznik nových	CHVÚ	VP
4.2.3.	Zabezpečiť dostatočné posunutie informácií vlastníkom a užívateľom pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV a pod.)	CHVÚ	VP
4.2.4.	V prípade záujmu vlastníkov zrealizovať výmeny pozemkov	CHVÚ	VP

Realizačné projekty navrhovaných opatrení

Praktická starostlivosť

1. Názov projektu a kód	SKCHVU025-01 Údržba hniezd dravcov a bocianov čiernych v CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Každoročne po vyhniezdení v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	32000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Materiál potrebný pre výrobu a opravu hniezdných podložiek (dosky, pletivo, klince, šruby, objímky a pod.), zariadenia na práce vo výške na stromoch (stupačky, laná, karabíny a pod.)
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-02 Ochrana okolia hniezd dravcov, sov a bociana čierneho
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Každoročne po vyhniezdení v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	48500 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	GPS, zariadenia na práce vo výške na stromoch (stupačky, laná, karabíny a pod.), fotoaparát.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-03 Ochrana vtáctva v lesoch Čergova v spolupráci s lesníckymi organizáciami v rámci PSL
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CUVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Rok 2016 – 2025 v čase obnovy PSL
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu/projektov, t.j. organizácia s odbornosťou pre vyhotovenie PSL v spolupráci s organizáciou ochrany prírody

8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR a MPRV SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	330000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC na prípravu PSL, podkladové údaje v GIS
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Rok 2026 po ukončení obnovy všetkých PSL v území alebo roky 2018, 2023, 2026, t.j. rok po obnove príslušných PSL.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa a PSL so zapracovanými zásadami OP.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-04 Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. v energetickom sektore
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	90000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dodávateľ zabezpečuje technické zábrany ako na stĺpy elektrického vedenia, tak na samotné vedenia (v prípade potreby), vysokozdvížne plošiny, rebríky, techniku pre práce vo výškach a ostatné potrebné vybavenie.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Priebežne po skončení stavby nového vedenia, resp. po ošetrení existujúceho vedenia systémom zábran proti zosadaniu, resp. kolízii s vtáctvom.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-05 Ochrana hniezdnych stromov dutinových hniezdíčkov v CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	92000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Ďalekohľad, terénna obuv, terénne oblečenie, diktafón a zariadenie na prehrávanie vtáčích hlasov, GPS, materiál na označenie hniezdneho stromu a PC na písanie podnetov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po ukončení hniezdnej sezóny
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa sumarizujúca počty zistených stromov a počty stromov s dosiahnutou ochranou a súvisiacimi údajmi.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších

právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-06 Zlepšenie hniezdnych podmienok pre dutinové hniezdiče v hospodárskych lesoch CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020, 2027-2030, 2037-2040
7. Spôsob riadenia	Prijemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody alebo vlastníci a správcovia lesných pozemkov
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	75000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Zariadenia a materiál na výrobu búdok (píly, klince, kladivá, dosky) a materiál na lezenie na stromy (skoby, laná, karabíny a pod.).
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021, r. 2031, r. 2041
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po každom období s prijatým projektom na doplnenie búdok pre zlepšenie hniezdnych podmienok..
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-07 Podpora aktívneho využívania trávnych porastov a pre prírodu vhodných foriem hospodárenia v CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia aktívna v ochrane prírody, vlastníci a užívatelia pozemkov
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	450000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Materiál a zariadenia potrebné pre údržbu trávnych porastov (predovšetkým kosením, pastvou) na kľúčových lokalitách výskytu kritériových druhov. Takisto podpora pre vlastníkov na služby potrebné pre údržbu týchto TTP
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-08 Ochrana hniezdísk rybárika riečneho v CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	

4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020, a priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody alebo vlastník či správca územia či rybárske združenia
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky, svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	20000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Materiál dodávateľa (ručné náradie, lopaty, krompáče), v prípade väčších zásahov mechanizácia. Pre potreby organizácie ochrany prírody ďalekohľady, GPS, ručné náradie.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Rok 2021.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa z projektu, neskôr záverečná správa z každoročného monitoringu hniezdísk a potrebných zásahov.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

Monitoring bioty územia

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-09 Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Čergov a jeho hniezdnej úspešnosti
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ Čergov a bezprostredné okolie
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Každoročne po vyhniezdení v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	92000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Monokulárne ďalekohľady, binokulár, zápisník, GPS, diktafóny, pohonné hmoty, potreby na sčítanie vtákov v kolónií čajok, materiál na telemetrické sledovanie vybraných druhov vtáctva.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny, v prípade telemetrie priebežne
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu, údaje zapísané do databáz príjemcu projektu.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

Regulovanie návštevnosti územia a zvyšovanie povedomia

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-10 Usmernenie návštevnosti v CHVÚ Čergov prostredníctvom stráže prírody
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ

6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	46500 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Monokulárne ďalekohľady, binokulár, zápisník, pohonné hmoty, bločky, terénna obuv, terénne oblečenie, diktafóny.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny, v prípade telemetrie priebežne
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-11 Priblíženie prírodných hodnôt v CHVÚ Čergov verejnosti
2. Príslušný operatívny cieľ	4.1.
3. Opatrenia	4.1.4.
4. Priorita	Stredná
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017 – 2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	120000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Naprojektovanie a výstavba náučných chodníkov, na vybraných bodoch výstavba pozorovacích veží, výrobu a osadenie informačných panelov, panelov náučného chodníka, vybudovanie parkoviska, vybudovanie a prevádzka fotokrytov ako nástroj priblíženia miestnej prírody verejnosti
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	V roku 2021 po ukončení projektu a následne v intervale každých päť rokov
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa a každých päť rokov správa o návštevnosti územia
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-12 Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	4.1.
3. Opatrenia	4.1.1., 4.1.5., 4.1.6., 4.1.7., 4.1.8. a 4.1.9.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody alebo vlastníka a správcu pozemku
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky, Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	92000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dataprojektor a technika na tlač propagačných a vzdelávacích materiálov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov	Každoročne po skončení kalendárneho roku

plnenia úloh	
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-13 Zvýšenie povedomia o prírodných hodnotách Čergova v zahraničí s cieľom pritiahnúť návštevníkov
2. Príslušný operatívny cieľ	4.1.
3. Opatrenia	4.1.7., 4.1.8. a 5.1.8.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	50000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Zariadenia a materiál na prípravu filmu. Podklady na prípravu publikácie o lokalitách pre birdwatching v Čergove a okolí v angličtine a podklady pre menšie články.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa, vydaný film a publikácie
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

Usmernenie hospodárenia v území a zosúladenie protichodných záujmov

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-14 Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	72000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, štúdií, posúdenia dopadu na CHVÚ, nákup potrebných údajov (napríklad GIS vrstiev a pod.)
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Priebežne po ukončení hodnotenia každého projektu samostatne.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa z hodnotenia každého zámeru samostatne.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 21/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-15 Zlepšenie kontroly plnenia priorít ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v CHVÚ Čergov

2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	55500 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, podkladov pre rozhodnutia úradov, terénna obuv, oblečenie, pokutové bločky, zápisníky, fotoaparát, ďalekohľady.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-16 Udržanie pestrej poľnohospodárskej krajiny v CHVÚ Čergov a organizovanie workshopov pre predstavenie možností platieb a príspevkov pre podporu vhodných foriem poľnohospodárstva
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVU
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	63000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, pozvánok, dataprojektor, plátno na prezentáciu a priestory na realizáciu workshopov a stretnutí.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-17 Optimalizácia chovu a lovu poľovnej zveri na lokalitách výskytu jariabka hôrneho
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020, po zrealizovaní opatrení priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, príslušné poľovné združenia
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR, MP RV SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	27000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Fotopasce, ďalekohľady, podklady pre úpravu plánu lovu a chovu, poľovnícke potreby.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa v 2021 po skončení projektu a následne každoročne po skončení sezóny.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších

právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 274/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-18 Zhodnotenie celkového legislatívneho rámca obmedzujúceho a upravujúceho ochranu v CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	3.2.
3. Opatrenia	3.2.1. a 3.2.2.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, príslušné úrady
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR a MP RV SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	20000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Stolný počítač pre vypracovanie štúdií, podkladové dáta potrebné pre expertov podieľajúcich sa na štúdiách pre ŠOP SR.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečné správy, prípadne zmeny legislatívy.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 274/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU025-19 Organizácia workshopov a stretnutí s vlastníkami a užívateľmi pôdy o možnostiach participácie a vypracovania projektov pre ochranu prírody v CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	4.1. a 4.2.
3. Opatrenia	4.1.1., 4.2.1., a 4.2.3.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVU
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia aktívna v ochrane prírody, organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	63000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, pozvánok, dataprojektor, plátno na prezentáciu a priestory na realizáciu workshopov a stretnutí.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU052-20 Zámeny pozemkov pre potreby optimalizácie podmienok pre ochranu prírody v CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	4.2.
3. Opatrenia	4.2.4.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ

6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody a príslušné úrady
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	63000 € Náklady na zamestnancov, externistov pripravujúcich zámenné zmluvy, na zameranie pozemkov a administratívne poplatky.
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, podkladov, pozvánok, dokumentácie k zámenným zmluvám a pozemkom a zariadenia pre geometrické vymerné zamieňaných pozemkov a vypracovanie potrebnej dokumentácie.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 28/2011 Z.z.

Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2016 – 2031)

Kód projektu	Názov projektu	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok
		(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
SKCHVU052-01	Údržba hniezd dravcov a bocianov čiernych v CHVÚ Čergov	3000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
SKCHVU052-02	Ochrana okolia hniezd dravcov, sov a bociana čierneho	5000	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500
SKCHVU052-03	Ochrana vtáctva v lesoch Čergova v spolupráci s lesníckymi organizáciami v rámci PSL	33000	33000	33000	33000	33000	33000	33000	33000	33000	33000	0	0	0	0	0	0
SKCHVU052-04	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
SKCHVU052-05	Ochrana hniezdných stromov dutinových hniezdičov v CHVÚ Čergov	5000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
SKCHVU052-06	Zlepšenie hniezdných podmienok pre dutinové hniezdiče v hospodárskych lesoch CHVÚ Čergov	0	10000	5000	5000	5000	0	0	0	0	0	0	10000	5000	5000	5000	0
SKCHVU052-07	Podpora aktívneho využívania trávnych porastov a pre prírodu vhodných foriem hospodárenia v CHVÚ Čergov	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000
SKCHVU052-08	Ochrana hniezdísk rybárika riečneho v CHVÚ Čergov	0	5000	5000	5000	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU052-09	Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Čergov a jeho hniezdnej úspešnosti	5000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
SKCHVU052-10	Usmernenie návštevnosti v CHVÚ Čergov prostredníctvom stráže prírody	3000	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500
SKCHVU052-11	Priblíženie prírodných hodnôt v CHVÚ Čergov verejnosti	0	50000	30000	20000	20000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU052-12	Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Čergov	10000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	10000	2000	2000	2000	2000	2000
SKCHVU052-13	Zvýšenie povedomia o prírodných hodnotách Čergova v zahraničí s cieľom pritiahnúť návštevníkov	0	20000	10000	10000	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

SKCHVU052-14	Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ	5000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	5000	2000	2000	2000	2000	2000
SKCHVU052-15	Zlepšenie kontroly plnenia priorít ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v CHVÚ Čergov	5000	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	5000	1500	1500	1500	1500	1500
SKCHVU052-16	Udržanie pestrej poľnohospodárskej krajiny v CHVÚ Čergov a organizovanie workshopov pre predstavenie možností platieb a príspevkov pre podporu vhodných foriem poľnohospodárstva	5000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
SKCHVU052-17	Optimalizácia chovu a lovu poľovnej zveri na lokalitách výskytu jariabka hôrneho	0	3000	3000	3000	3000	0	0	0	0	0	3000	0	0	0	0	3000	0
SKCHVU052-18	Zhodnotenie celkového legislatívneho rámca obmedzujúceho a upravujúceho ochranu v CHVÚ Čergov	0	5000	5000	5000	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU052-19	Organizácia workshopov a stretnutí s vlastníkmi a užívateľmi pôdy o možnostiach participácie a vypracovania projektov pre ochranu prírody v CHVÚ Čergov	5000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
SKCHVU052-20	Zámeny pozemkov pre potreby optimalizácie podmienok pre ochranu prírody v CHVÚ Čergov	5000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
	Spolu (€)	107000	165500	130500	120500	120500	72500	72500	72500	72500	75500	54000	49500	44500	44500	47500	39500	

Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2032 – 2045)

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Spolu (€)
		2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2016-45
SKCHVU052-01	Údržba hniezd dravcov a bocianov čiernych v CHVÚ Čergov	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	32000
SKCHVU052-02	Ochrana okolia hniezd dravcov, sov a bociana čierneho	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	48500
SKCHVU052-03	Ochrana vtáctva v lesoch Čergova v spolupráci s lesníckymi organizáciami v rámci PSL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	330000
SKCHVU052-04	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	90000
SKCHVU052-05	Ochrana hniezdnych stromov dutinových hniezdičov v CHVÚ Čergov	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	92000
SKCHVU052-06	Zlepšenie hniezdnych podmienok pre dutinové hniezdiče v hospodárskych lesoch CHVÚ Čergov	0	0	0	0	0	10000	5000	5000	5000	0	0	0	0	0	75000
SKCHVU052-07	Podpora aktívneho využívania trávnych porastov a pre prírodu vhodných foriem hospodárenia v CHVÚ Čergov	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	15000	450000
SKCHVU052-08	Ochrana hniezdísk rybárika riečneho v CHVÚ Čergov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20000
SKCHVU052-09	Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Čergov a jeho hniezdnej úspešnosti	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	92000
SKCHVU052-10	Usmernenie návštevnosti v CHVÚ Čergov prostredníctvom stráže prírody	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	46500
SKCHVU052-11	Priblíženie prírodných hodnôt v CHVÚ Čergov verejnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	120000
SKCHVU052-12	Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Čergov	2000	2000	2000	2000	10000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	10000	92000
SKCHVU052-13	Zvýšenie povedomia o prírodných hodnotách Čergova v zahraničí s cieľom pritiažnutia návštevníkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50000
SKCHVU052-14	Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ	2000	2000	2000	2000	5000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	5000	72000

SKCHVU052-15	Zlepšenie kontroly plnenia priorit ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v CHVÚ Čergov	1500	1500	1500	1500	5000	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	55500
SKCHVU052-16	Udržanie pestrej poľnohospodárskej krajiny v CHVÚ Čergov a organizovanie workshopov pre predstavenie možností platieb a príspevkov pre podporu vhodných foriem poľnohospodárstva	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	63000
SKCHVU052-17	Optimalizácia chovu a lovu poľovnej zveri na lokalitách výskytu jariabka hôrneho	0	0	0	3000	0	0	0	0	3000	0	0	0	0	3000	27000	
SKCHVU052-18	Zhodnotenie celkového legislatívneho rámca obmedzujúceho a upravujúceho ochranu v CHVÚ Čergov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20000	
SKCHVU052-19	Organizácia workshopov a stretnutí s vlastníkmi a užívateľmi pôdy o možnostiach participácie a vypracovania projektov pre ochranu prírody v CHVÚ Čergov	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	63000
SKCHVU052-20	Zámeny pozemkov pre potreby optimalizácie podmienok pre ochranu prírody v CHVÚ Čergov	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	63000
	Spolu (€)	39500	39500	39500	42500	54000	49500	44500	44500	47500	39500	39500	39500	39500	53500	1901500	

4. Spôsob vyhodnocovania plnenia programu starostlivosti

4.1. Logická matica vyhodnocovania programu starostlivosti

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	<u>Dlhodobé ciele</u>			
1.	Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav výberových druhov Saxicola troquata a Phoenicurus phoenicurus na priaznivý.	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
2.	Zachovať súčasný priaznivý stav výberových druhov vtákov Strix uralensis, Ficedula albicollis, Ficedula parva, Bonasa bonasia, Sylvia nisoria, Dendrocopos leucotos, Dryocopus martius, Crex crex, Picus canus, Glauclidium passerinum, Picoides tridactylus, Aegolius funereus, Caprimulgus europaeus, Aquila pomarina, Alcedo atthis, Pernis apivorus, Ciconia nigra, Aquila chrysaetos, Muscicapa striata, Jynx torquilla a Coturnix coturnix.	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
3.	Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov, predmetov ochrany v CHVÚ Čergov, prehodnotiť a zmeniť predmet ochrany v CHVÚ Tetrao tetrix.	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam adresných zakázaných činností v úprave	Plní sa / Plní sa čiastočne / Neplní sa
4.	Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.	Počet návštevníkov vybraných lokalít (prichádzajúcich za účelom jej spoznania)	Monitoring návštevníkov raz ročne	Plní sa (ak rastie) / Neplní sa (ak stagnuje či klesá)
	<u>Operatívne ciele</u>			
1.1.	Zvýšiť a udržať úroveň populácie pŕhlaviara čiernohlavého (Saxicola torquata) na úroveň minimálne 600 párov	Zistený počet kohútov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.2.	Zlepšiť stav biotopov na lokalitách žltochvosta hôrneho (Phoenicurus phoenicurus) v intravilánoch obcí priľahlých k CHVÚ a zvýšením súčasného podielu starých lesných porastov.	Rozloha vhodných a nevhodných biotopov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.1.	Udržať populáciu sovy dlhochvostej (Strix uralensis) na minimálnej úrovni 70 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.2.	Udržať populáciu muchárika bielokrkého (Ficedula albicollis) na minimálnej úrovni 2800 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.3.	Udržať populáciu muchárika malého (Ficedula parva) na minimálnej úrovni 800 obsadených teritórií.	Zistený počet kohútov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.4.	Udržať populáciu jariabka hôrneho (Bonasa bonasia) na priemernej úrovni	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	minimálne 400 obsadených teritórií.		zadané do databázy	údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.5.	Udržať populáciu penice jabarbej (<i>Sylvia nisoria</i>) na minimálnej úrovni 150 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.6.	Udržať populáciu d'atľa bielochrbtého (<i>Dendrocopos leucotos</i>) na minimálnej úrovni 120 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.7.	Udržať populáciu tesára čierneho (<i>Dryocopus martius</i>) na priemernej úrovni minimálne 100 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.8.	Udržať populáciu chrapkáča poľného (<i>Crex crex</i>) na priemernej úrovni minimálne 90 obsadených teritórií	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.9.	Udržať populáciu žlty sivej (<i>Picus canus</i>) na priemernej úrovni minimálne 80 obsadených teritórií	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.10.	Udržať populáciu kivička vrabčieho (<i>Glaucidium passerinum</i>) na úrovni minimálne 45 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.11.	Udržať populáciu ďubníka trojprstého (<i>Picoides tridactylus</i>) na priemernej úrovni minimálne 40 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.12.	Udržať populáciu pôtika kapcavého (<i>Aegolius funereus</i>) na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.13.	Udržať populáciu lelka lesného (<i>Caprimulgus europaeus</i>) na priemernej úrovni minimálne 25 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.14	Udržať populáciu orla kríkl'avého (<i>Aquila pomarina</i>) na priemernej úrovni minimálne 21 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.15.	Udržať populáciu rybárika riečného (<i>Alcedo atthis</i>) na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.16.	Udržať populáciu včelára lesného (<i>Pernis apivorus</i>) na minimálnej úrovni 13 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.17.	Udržať populáciu bociana čierneho	Zistený počet párov	Záznamy	Plní sa (ak sú

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	(Ciconia nigra) na minimálnej úrovni 11 obsadených teritórií.		z monitoringu zadané do databázy	každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.18.	Udržať populáciu orla skalného (Aquila chrysaetos) na priemernej úrovni minimálne 3 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.19.	Udržať populáciu muchára sivého (Muscicapa striata) na priemernej úrovni minimálne 800 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.20.	Udržať populáciu krutohlava hnedého (Jynx torquilla) na priemernej úrovni minimálne 200 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.21.	Udržať populáciu prepelice poľnej (Coturnix coturnix) na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.1.	Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 193/2010 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam adresných zakázaných činností v úprave	Plní sa / Plní sa čiastočne / Neplní sa
3.2.	Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy	Vyhotovená štúdia, prípadne úpravy legislatívy	Dodaná štúdia analyzujúca legislatívne limity ochrany predmetov ochrany. Legislatívne úpravy v prospech predmetov ochrany	Plní sa (ak je vypracovaná štúdia a ak sú potrebné úpravy legislatívy, ak sú prijaté) / Neplní sa (ak nie je vypracovaná štúdia alebo ak nie sú prijaté potrebné úpravy legislatívy)
3.3.	Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 28/2011 Z. z. s cieľom vyškrtnutia druhu tetrahoľníka (Tetrao tetrix)	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam adresných zakázaných činností v úprave	Plní sa / Plní sa čiastočne / Neplní sa
4.1.	Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite	Počet návštevníkov lokality (prichádzajúcich za účelom jej spoznania)	Monitoring návštevníkov raz ročne	Plní sa (ak rastie) / Neplní sa (ak stagnuje či klesá)
4.2.	Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu	Počet obyvateľov podieľajúcich sa na praktickej ochrane vtáctva	Správy z aktivít praktickej ochrany vtáctva	Plní sa / Neplní sa
	Opatrenia			
1.1.1.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany	Rozloha pôdy nevhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
1.1.2.	V rámci usmerňovania	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	poľnohospodárskej činnosti vylúčiť použitie chemických látok na hniezdných lokalitách			
1.1.3.	V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásy o šírke minimálne 10 m	Počet stanovísk	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prhlaviara čiernohlavého	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.1.5.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.2.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.2.3.	Zabezpečiť každoročne monitoring vybranej vzorky hniezdných lokalít žltouchvosta hôrneho	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.2.4.	Ak nie je možné pri spracúvaní kalamít ponechať v poraste 25 % porastov starších ako 80 rokov na 100 ha, potom je potrebné pri spracúvaní kalamít ponechávať na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.2.5.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.6.	Podporiť hniezdne podmienky pre žltouchvosta hôrneho vyvesením búdok	Počet zrealizovaných projektov vyhotovenia búdok	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.2.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenie v lese do novovypracúvaných PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.1.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.1.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.1.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.4.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie	Počet zrealizovaných	Správy	Plní sa / plní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	búdok v porastoch nad 40 rokov tak, aby spolu na 1 km ² v porastoch vo veku 41-100 rokov boli umiestnené minimálne dve búdky	projektov vyhotovenia búdok	z realizácie projektov	častočne / neplní sa
2.1.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa častočne / neplní sa
2.1.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie sovy dlhochvostej	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.2.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 50 % obnovných porastov starších ako 100 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.2.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.2.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.2.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchárika bielokrkeho	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.2.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenie v lese do novovypracúvaných PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa častočne / neplní sa
2.2.7.	Podporiť hniezdne podmienky pre muchárika bielokrkeho vyvesením búdok	Počet zrealizovaných projektov vyhotovenia búdok	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa častočne / neplní sa
2.3.1.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.3.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.3.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa častočne / neplní sa
2.3.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchárika malého	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.3.6.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100	Rozloha lesných porastov vo veku nad	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	ha ostalo zachovaných minimálne 50 % obnovných porastov starších ako 100 rokov	80 rokov		
2.4.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.4.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.4.3.	Presadiť čo najvyššie zastúpenie pionierskych drevín v PSL			
2.4.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.4.5.	Zabezpečiť kontrolu predpisov obmedzujúcu zber lesných plodín v územiach s vyšším stupňom ochrany	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.4.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.4.7.	Monitorovať a regulovať výskyt diviaka na lokalitách jariabka hôrneho	JKS diviakov lesných v dotknutých revíroch	Každoročné zhodnotenie	Plní sa (ak počet klesá) / neplní sa (ak je počet stabilný alebo rastie)
2.5.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie penice jarabej	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.5.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	Rozloha biotopu v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.4.	Zabezpečiť tlmenie sukcesie krovitých porastov, tak aby dosahovali optimálnu štruktúru a štádium sukcesie nebolo príliš pokročilé a to pravidelným mozaikovitým mulčovaním, preriedovaním súvislých krovitých zárastov.	Rozloha biotopu v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.5.	Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine	Rozloha biotopu v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.6.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.7.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.1.	Pri najviac ohrozených hniezdach	Počet vyhlásených	Rozhodnutia	Plní sa / Neplní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	zabezpečiť vyhlasovanie ochranných zón	ochranných zón	úradov	
2.6.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.6.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.6.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.6.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.6.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie datľa bielochrbtého	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.6.7.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.7.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.7.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.7.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.7.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.7.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.7.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie tesára	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.8.1.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.8.2.	Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu do kraja, alebo od kraja ku kraju. Vylúčiť kosenie od kraja do stredu.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.8.3.	Zabezpečiť dlhodobé	Rozloha pôdy nevhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany			rozloha stagnuje alebo rastie)
2.8.4.	Vylúčiť kosenie a mulčovanie príslušným orgánom štátnej ochrany prírody určených hniezdných lokalitách	Počet stanovísk	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.8.5.	V rámci stavebných konaní (ako aj v procese EIA a súvisiacich konaniach) zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.8.6.	V prípade ďalšieho poklesu populácií chrapkáča poľného využiť cieľnú ochranu hniezdísk s využitím ustanovení zákona 543/2002 Z.z. a vyhlášky č. 193/2010 Z.z.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.8.7.	Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.8.8.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.8.9.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie chrapkáča poľného	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročne aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.8.10.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.9.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.9.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.9.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.9.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.9.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie žlny sivej			
2.10.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.10.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy			
2.10.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.10.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.10.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok			
2.10.6.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.10.7.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie kivička	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.10.8.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.10.9.	Vylúčiť veľkoplošné holoruby a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesov s prevahou listnáčov	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.11.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.11.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.11.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.11.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.11.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie d'ubníka	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.12.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.12.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha,	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	takisto ponechávať zlomy			
2.12.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.12.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.12.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok			
2.12.6.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.12.7.	Na lokalitách hlucháňa zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa ako predpoklad aj pre ochranu pôtika			
2.12.8.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie pôtika	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.12.9.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.12.10.	Vylúčiť veľkoplošné holoruby a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesov s prevahou listnáčov	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.13.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.13.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.13.3.	Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín	Rozloha vhodných porastov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.14.1.	Zabezpečiť monitoring všetkých hniezdných okrskov orla krikľavého každoročne a každoročne dohľadávať hniezda minimálne v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov a celkovo kontrolovať hniezdnu úspešnosť aspoň na 50 % hniezd.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.14.2.	Zabezpečiť po vyhniesdení opravu všetkých známych nestabilných hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky	Počet hniezd s vykonanými zásahmi	Správy a záznamy z opráv	Plní sa (ak boli opravené nestabilné hniezda) / Neplní sa (ak hniezda s nutnou opravou neboli opravené)
2.14.3.	V okolí hniezd zabezpečiť	Počet vyhlásených	Rozhodnutia	Plní sa / Neplní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	vyhlásenie ochranných zón	ochranných zón	úradov	
2.14.4	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.14.5.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.14.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.14.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.14.8.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.14.9.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy.	Rozloha pôdy nevhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
2.14.10.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdĺžka stagnuje alebo rastie)
2.14.11.	Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.14.12.	Usmerniť fotografovanie orlov v blízkosti hniezdísk	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.15.1.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie rybárika	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.15.2.	Na vhodných lokalitách v nutných prípadoch upravovať hniezdne steny a vytvárať nové hniezdne možnosti pre rybárika	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / neplní sa
2.15.3.	Spolupracovať so správcami tokov a vodných plôch pri zabezpečovaní ochrany rybárika a jeho hniezdných lokalít	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / neplní sa
2.15.4.	Zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.15.5.	Zamedziť výstavbe investičných zámerov ohrozujúcich hniezdne lokality	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.15.6.	Dôsledne posúdiť nové investičné zámery ohrozujúce hniezdne lokality	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.1.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybraných hniezdných okrskov	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	včelára lesného		zadané do databázy	údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.16.2.	V okolí vybraných hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.16.3.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.16.4.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.5.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.16.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.16.7.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.16.8.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy.	Rozloha pôdy nevhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
2.16.9.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdlžka stagnuje alebo rastie)
2.16.10.	Usmerniť fotografovanie včelárov v blízkosti hniezdísk	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.17.1.	Zabezpečiť monitoring vybranej vzorky hniezdných okrskov bociana čierneho každoročne a každoročne dohľadávať hniezda v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.17.2.	Zabezpečiť po vyhniesdení opravu všetkých známych nestabilných hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky	Počet hniezd s vykonanými zásahmi	Správy a záznamy z opráv	Plní sa (ak boli opravené nestabilné hniezda) / Neplní sa (ak hniezda s nutnou opravou neboli opravené)
2.17.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.17.4.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.17.5.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.17.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť	Počet stanovísk	Stanoviská	Plní sa / neplní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	k zámerom a činnostiam	príslušných úradov, organizácie OP	
2.17.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.17.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdlžka stagnuje alebo rastie)
2.17.9.	Vylúčiť negatívne zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.17.10.	Usmerniť fotografovanie bocianov čiernych v blízkosti ich hniezdísk	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.18.1.	Zabezpečiť monitoring všetkých hniezdných okrskov orla skalného každoročne a každoročne dohľadávať hniezda v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.18.2.	Zabezpečiť po vyhniesdení opravu všetkých známych nestabilných stromových hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky	Počet hniezd s vykonanými zásahmi	Správy a záznamy z opráv	Plní sa (ak boli opravené nestabilné hniezda) / Neplní sa (ak hniezda s nutnou opravou neboli opravené)
2.18.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.18.4.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.18.5.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.18.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.18.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.18.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	Dĺžka ošetrených vedení / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdlžka stagnuje alebo rastie)
2.18.9.	Usmerniť fotografovanie orlov v blízkosti ich hniezdísk	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.19.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.19.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z	Plní sa priebežne /

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy		kontroly	neplní sa priebežne
2.19.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.19.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.19.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.19.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchára sivého	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.20.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie krutohlava	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.20.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.20.3.	Zachovávať všetky staré a dutinové stromy, solitérne stromy a stromoradia v poľnohospodárskej krajine	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.20.4.	Podľa potreby vysadiť solitérne stromy ako zabezpečenie potenciálnych hniezdných stromov do budúcnosti. (najmä na rozsiahlych otvorených plochách TTP, OP vzniknutých počas kolektivizácie)	Rozloha biotopu	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.20.5.	Zachovávať dostatočné porasty drevín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine	Rozloha biotopu	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.20.6.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.21.1.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.21.2.	Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu do kraja, alebo od kraja ku kraju. Vylúčiť kosenie od kraja do stredu.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.21.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany	Rozloha pôdy nevhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
2.21.4.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách			
2.21.5.	V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásy o šírke minimálne 10 m	Počet stanovísk	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.21.6.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prepelice poľnej	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.21.7.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.1.	Zhodnotiť efektívnosť súčasných obmedzení platných v CHVÚ a pokrytie opatrení navrhnutých v PS existujúcou vyhláškou 193/2010 Z.z. a platnou legislatívou	Počet štúdií	Zhotovené štúdie	Plní sa / neplní sa
3.1.2.	Aktualizovať zoznam zakázaných činností vo vyhláške 193/2010 Z.z. aby kopíroval relevantné usmernenia a zásady hospodárenia vychádzajúce z programu starostlivosti o CHVÚ Slanské vrchy	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam zakázaných činností	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
3.2.1.	Vyhodnotiť či sektorová legislatíva (poľnohospodárska, lesnícka, poľovnícka a i.) umožňuje realizáciu opatrení navrhovaných v PS	Počet štúdií	Zhotovené štúdie	Plní sa / neplní sa
3.2.2.	Zasadiť sa za zmenu v národnej legislatíve v prípade ak realizácia niektorých opatrení navrhovaných v PS CHVÚ Slanské vrchy naráža na legislatívne prekážky (napríklad zníženie zakmenenia)	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
3.3.1.	Overiť úroveň populácie tetrova hoľniaka v CHVÚ Čergov cieleným mapovaním v rozsahu minimálne 5 rokov nasledujúcich po sebe	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.3.2.	Vylúčiť z predmetov tetrova hoľniaka ak opakovane nesplní kritériá pre zaradenie medzi predmety ochrany z dôvodov, ktoré nie sú podmienené negatívnymi antropickými faktormi	Schválená úprava vyhlášky	Predmety ochrany novej právnej úpravy	Plní sa / neplní sa
4.1.1.	Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.2.	Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
4.1.3.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
4.1.4.	Na vhodných miestach vybudovať	Počet zrealizovaných	Správy	Plní sa / plní sa

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	pozorovateľne vtáctva, náučný chodník, fotokryty a úkryty (drobné útulne) pre turistov za účelom usmernenia návštevnosti územia	projektov	z realizácie projektov	čiastočne / neplní sa
4.1.5.	Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť	Počet exkurzií	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.6.	Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchové aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.7.	Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o lokalite a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	Počet titulov publikácií a článkov	Výtlačky publikácií a článkov	Plní sa / neplní sa
4.1.8.	Vhodnou formou propagovať prírodné hodnoty Slanských vrchov v zahraničí s cieľom zvýšenia počtu návštevníkov využívajúcich mäkké formy cestovného ruchu	Počet titulov publikácií a článkov	Výtlačky publikácií a článkov	Plní sa / neplní sa
4.1.9.	Realizovať rôzne ekovýchové a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.)	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2.1.	Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, rybárov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o správnom hospodárení v CHVÚ	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.2.2.	V spolupráci s miestnymi vlastníkmi odstrániť čierne stavby stojace na ich pozemkoch a eliminovať vznik nových	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.2.3.	Zabezpečiť dostatočné posunutie informácií vlastníkom a užívateľom pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV a pod.)	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2.4.	V prípade záujmu vlastníkov zrealizovať výmeny pozemkov	Počet zrealizovaných zámen pozemkov	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa

5. Použité podklady a zdroje informácií

- Miklós, L., 2002. Atlas krajiny Slovenskej republiky. I. vyd., Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia
- Vass, D., 1988. Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR, Bratislava: Geologický ústav Dionýza Štúra
- Hraško, J., Linkeš, V., Šály, R., Šurina, B., 1993. Pôdna mapa Slovenska, Bratislava: Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy
- Vook, I., 2009. Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja, Zmeny a doplnky 2009, Sprievodná správa, Prešov, SAŽP CKP

- Register evidencie navrhovaných, určených, blokovaných a zrušených prieskumných území, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/pu/>
- Prehľad výhradných ložísk a ložísk nevyhradených nerastov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/loziska/>
- Register zdokumentovaných svahových deformácií na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/zosuvy/>
- Register zaevidovaných skládok odpadov na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/skladky/>
- Databáza hydrogeologických a geotermálnych vrtov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/hgvrtvy/>
- Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
- Vyhláška MŽP SR č. 28/2011 Z. z. zo 1. 2. 2011, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Čergov
- Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny dostupný na <http://uzemia.enviroportal.sk/>
- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2009-2013 dostupné na <http://www.beiss.sk/>
- Mapový portál Štátnej ochrany prírody a krajiny, Banská Bystrica, 2014 dostupné na <http://maps.sopsr.sk/mapy/map.html>
- Register nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, Pamiatkový úrad SR, 2015 dostupný na <https://www.pamiatky.sk/sk/page/evidencia-narodnych-kulturnych-pamiatok-na-slovensku>
- <http://www.putnickemiesta.sk/>